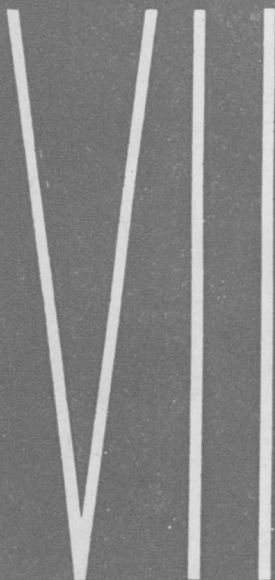

~~327.327 III (063), 1935~~

*Kommunistliku
Internatsionaali
Üleilmne
Kongress*

327.327

K 8

W. Pieck

Aruanne

Kommunistliku

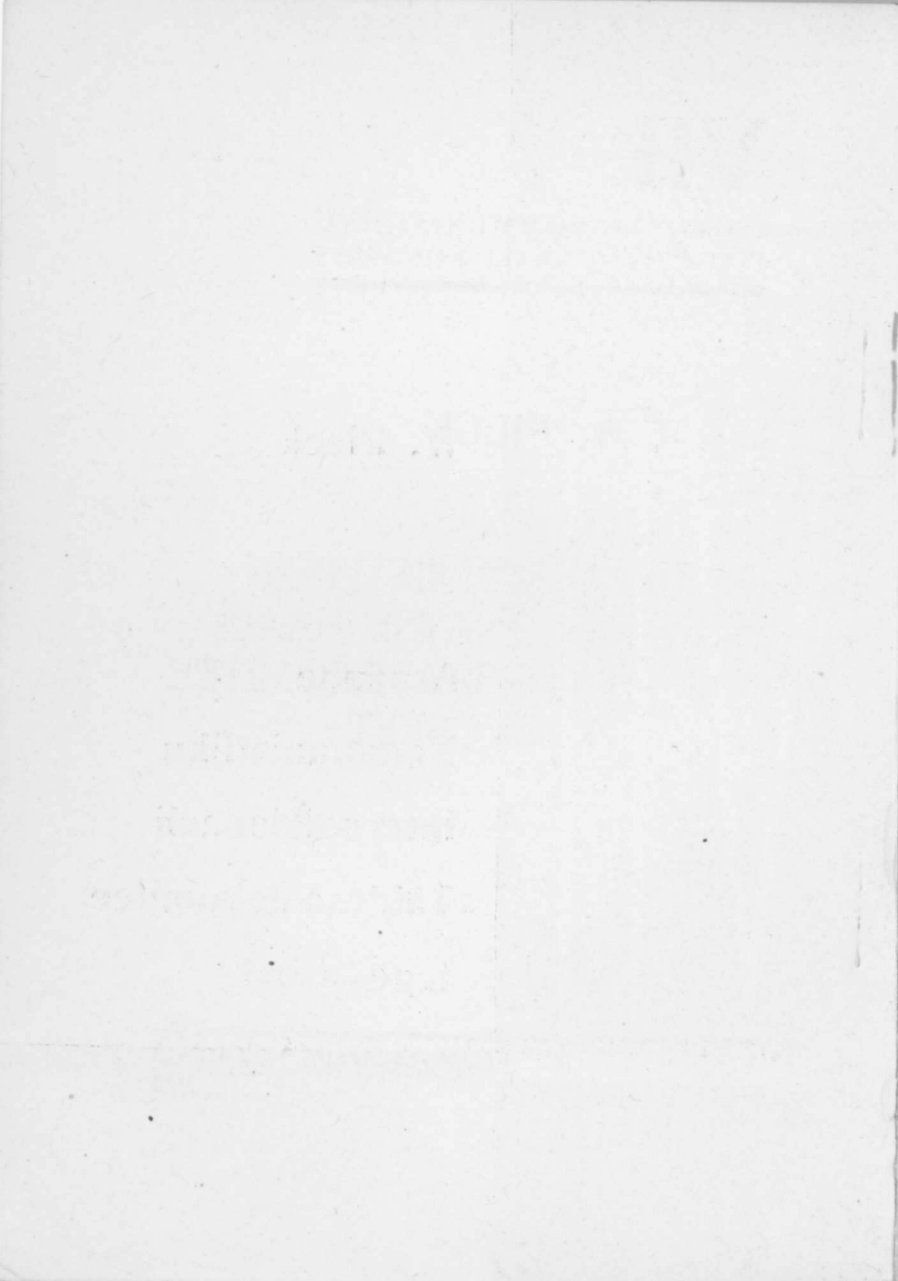
Internatsionaali

Täidesaatekomitee

tegevusest

37963.

*1. kommunistinen - internationaali
1. maailman - kongressi
1935*

VII

ÜLEILMNE KOMMUNISTLIKU
INTERNATSIONAALI KONGRESS

W. PIECK

ARUANNE
KOMMUNISTLIKU
INTERNATSIONAALI
TÄIDESAADEKOMITEE
TEGEVUSEST

26 JUULIL 1935 a.

**TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO**

VÄLISMAATÖÖLISTE KIRJASTUSÜHISUS NSV LIIDUS
MOSKVA - LENINGRAD 1935

933302

Vastut. toim.: O. Rästas. Tehn. toim.: W. Sander. Väljaanne
nr. 406. Ladumisele antud 3/IX 1935. Trükkimiseks alla kir-
jutatud 14/IX 1935. Paber 72×110. Autorip. 5. Trükip. 7³/₄.
Ühes trükipoogn. 25 200 tähte. Üldse 195 300 tähte. Len-
goriit nr. 24 149. Tiraash 1850 eksempl. Töö nr. 7822.
„Külvaja“ trükikoda, Leningrad, 31, Dserzhinski uul. nr. 49.

KAHE ARENEMISTEE AJALOOLINE LÄBIKATSUMINE

Seltsimehed! Seitse aastat töötavate hulkade rasket ja ohvririkast võitlust nende rõhujate ja kurnajate vastu möödusid Kommunistliku Internatsionaali VI ja VII üleilmsete kongresside vahemikul. Need seitse aastat tõid klassiliste jõudude vahetõrje kogu maailmas suure muudatuse ja andsid proletariaadile määratusuure revolutsioonilise kogemuse.

Meie VI üleilmse kongressi ees seisis otsustav küsimus: kuhu läheb maailma areng?

Sama küsimus seisis ka selsamal ajal Brüsselis ärapeatava II Internatsionaali kongressi ees. Samuti seisis see ka kodanliste majandusteadlaste ja poliitikute ees.

See oli kapitalismi suhtelise, osalise stabiilsatsiooni aeg, kui tööstus ja kaubandus sõjaeelse taseme ületasid ja õitsengut üle elasid.

Milline oli sotsiaaldemokraatide vastus küsimusele maailma arengu väljavaadete kohta?

Kui kapitalismil korda läks teataval määral olukorrast jagu saada, kui valmistus, tehnika ja kaubandus kasvavad, kui imperialistlikkude riikide vahetõrje terve rahvusvaheliste lepingute süsteemiga reguleeritud on, — tähendab, järeldasid sotsiaaldemokraadid, — sõdade ja revolutsioonide ajastu on lõppenud ja enamlased jäid oma teooria ja praktikaga pankrotti ning

NSV Liit peab kas kapituleerima maailma kodanluse ees, või hävinema.

Kuid sotsiaaldemokraadid tegid ka teise järelduse: kui „organiseeritud kapitalismi“, igavese õitsengu ja rahuliku arenemise ajastu ees seisab, — järelikult, marksismi õpetus klassivõitlusest ja vägivaldsest kodanluse võimu kukutamisest on ära iganenud ja seda on vaja asendada rahulikult sotsialismisse kasvamise teooriaga, väljaspool klasse seisva riigivõimu kindlustamise, majandusliku rahu ja koalitsioonilistest valitsustest osavõtmise teel.

Sarnane aga polnud mitte ainult ametliku sotsiaaldemokraatia seisukoht. Selle mõju tungis ka meie ridadesse. Parempoolsed ollused Kommunistliku Internatsionaali sektsioonides kaitsesid teooriat, nagu läheks maailma areng kapitalismi stabiliseerumise kindlustamisele, nagu oleks kapitalismil korda läinud ümber korralduda, nagu looks tehnika areng kapitalismi uue tõusu võimaluse; parempoolsed tõendasid samuti, et sotsialismi lähedast võitu NSV Liidus loota ei tule, et uut revolutsiooni tõusu lainet lähemas tulevikus ette pole näha.

Vastukaaluks neile sotsiaaldemokraatlikkudele ja parempoolsete oportunistlikkudele vaa- detele NSV Liidu arenemise kohta, sm. Stalin, lähtudes leninistlikust teooriast, et üks maa, eraldi võetuna, on võimeline oma sisemiste jõududega sotsialistlikku ühiskonda üles ehitama ja et sotsialismi võidul NSV Liidus on määratu rahvusvaheline tähtsus, viis NSV Liidu industrialiseerimise ja talupoegade majapidamise kollektiviseerimise teed mööda.

Vastukaaluks kõikidele sotsiaaldemokraatlik-

kudele ja parempoolsete oportunistlikkudele seadetele kapitalistliku stabilisatsiooni kindlusest ja püsivusest, kapitalismi võidukäigust ja rahulikust kriisita arenemisvõimalusest, püstitas sm. Stalin juba 1927 a. detsembris järgmise perspektiivi:

„Stabilisatsioonist enesest, sellest, et valmistus kasvab, sellest, et kaubandus kasvab, sellest, et tehnikaline edu ja valmistuslikud võimalused tõusevad, samal ajal kui ilmaturg, selle turu piirid ja üksikute imperialistlikkude gruppide mõjupiirkonnad enam-vähem stabiilseteks jäävad, — just sellest kasvab kõige sügavam ja kõige teravam maailma kapitalismi kriis välja, mis sisaldab uusi sõdasid ja ähvardab ükskõik millise stabilisatsiooni olemasolu.“¹

Sm. Stalin rääkis:

„Kui sarnane tõsiasi, nagu Sacco ja Vancetti tapmine, võis töölisklassi demonstratsioonide tõukeks olla, siis räägib see kahtlemata sellest, et töölisklassi rüppes kogunes revolutsioonilikku energiat, mis praegu ja ka tulevikus otsib selleks juhust, mõnikord isegi pealtnäha kõige väiksemat juhust, et välja tungida ja kapitalistlikule korrale peale tormata.“²

Selle õige marksistlik-leninistliku maailma olukorra analüüsi alusel, mis antud sm. Stalini poolt, Kommunistliku Internatsionaali VI üldilmne kongress, hoolimata sotsiaaldemokraatiast ja parempoolsetest oportunistidest, andis väljavaate, mille järgi uus algav, kolmas ajajärk pealesõjaaegses arenemises — on kõikide kapitalismi vastuolude teravnemise ajajärk, uue revolutsioonilise tõusu ja kapitalistliku stabilisatsiooni kõikumise ajajärk. Meie näitasime, et

¹ Stalin. Aruanne ja lõppsõna. ÜK(e)P XV kongressil. Gosizdat, 1928 a., lhk 8—9.

² Stalin. Aruanne ja lõppsõna. ÜK(e)P XV kongressil. Gosizdat, 1928, lhk. 8—9.

ees pole mitte rahulik arenemine, vaid klassi-võitluse teravnemine ja uue imperialistliku sõja hädaohu kasv.

Kes osutus õigeks: meie või sotsiaaldemokraatia?

Sotsiaaldemokraatia, nagu ka parempoolsed oportunistidki jäid pankrotti; nende teooriad kukkusid haledasti läbi.

Maailma arengu väljavaade, mille Kommunistliku Internatsionaali VI üleilmne kongress andis, NSV Liidus võidurikka sotsialismi ehitamise ja kapitalistliku stabilisatsiooni kõigutamise väljavaade, on kogu arenemisekäiguga õigustatud.

Möödunud ajajärk oli murranguks kogu maailma arengus. NSV Liidule oli see sotsialismi tõrnilise tõusu ja võidu ajajärk. Kapitalistlikudele maadele oli see kinnipidamatu languse, oma sügavuse poolest ennenägematu majanduskriisi ja sellest asjata väljapääsutee otsingute ajajärk, kapitalismi üldkriisi teravnemise ajajärk.

Nõukogude Liit muutus majanduslikult ja poliitiliselt vägevaks sotsialistlikuks suurriigiks, mis ikka suureneval määral kogu ilma arengut mõjustab. Kapitalistlik ilm, vastupidi, on kriisi tõttu nõrgestatud ja kõigub oma alustes sügavate, ülesaamatute klassiliste ja riikide-vaheliste vastuolude tõttu vastuoludega, millede arenemine viib kurnajateklasside võimu kukutamise eeltingimuste valmimisele.

Tööraha revolutsiooniline liikumine kapitalistlikkudel maadel kasvas nende seitsme aasta jooksul järeljätmata. Kommunistlikud parteid, andes hulkadele õiged loosungid ja orientee-

rides neid võitlusele, kasvasid, muutudes ikka suuremal osal maadel tähtsaks poliitilise elu teguriks. Hulkades algas suur ajalooline pööre reformismist kommunismile, kapitalismi toetusest sotsialismi eest võitlusele.

*

Aruandes Kommunistliku Internatsionaali Täidesaatekomitee tegevuse kohta ma toon esiplaanile kaks suurt küsimuste ringi: kokkuvõtte kommunistide tööst hulkades ja meie partei töö arengust.

Suurema näitlikkuse tarvis ma jagan aruande ajajärgu kolmeks jaamavaheks vastavalt klassivõitluse arenemisega ja igal antud jaamavahel revolutsioonilise liikumise teatud vormide ülekäaluga:

1. revolutsioonilise liikumise uue tõusu kasvamine;
2. revolutsiooniline liikumine kriisi suurima teravnemise aastatel;
3. sotsiaaldemokraatliste tööliste pööre ühise väerinna poole kommunistidega.

I. REVOLUTSIOONILISE LIIKUMISE UUE TÕUSU KASVAMINE

Sündmused, mis kohe pärast VI üleilmset kongressi algasid, kinnitasid meie revolutsioonilise liikumise väljavaadete analüüsi õigeolekut. Meil oli õigus, rääkides, et revolutsiooni areng Hiinas, Indoneesia ülestõus, hiiglasuured demonstratsioonid Euroopas ja Ameerikas Sacco ja Vancetti hukkamise vastu, üldstreik Inglismaal 1926 aastal, juulisündmused Viinis 1927 a. ja tuntav streigiliikumise tõus suuremal osal kapitalistlikkudel maadel algades 1927 aastast — need on uue algava revolutsioonilise tõusu tunnused. Meie kuulutasime selle tõusu, mis pole hiinamüüriga eraldatud revolutsioonilisest kriisist, edaspidist arenemist ette, meie kuulutasime edasist revolutsiooni tõusu ette. Kongress seadis Kommunistliku Internatsionaali seksioonide ette ülesande: organiseerida ja juhtida tugevnevat töörahva võitlust kurnajate klasside vastu.

PROLETARIAADI MAJANDUSLIKUD JA POLIITILISED VÕITLUSED

Juba mõne kuu pärast peale VI kongressi tõusis kõigil Euroopa maadel ammunägematu majanduslikkude streikide laine. *Lodsis* algas

poola töolisteliikumise ajaloos üks suuremaid tekstiiltöölise streikidest, muutudes Lodsi proletariaadi üldstreigiks. Ruhri maakonnas võitlesid viis nädalat kakssada tuhat töölise palga kõrgendamise eest. Põhja-Prantsusmaal asusid tekstiiltöölised palgavõitlusesse. Kommunistidele antud häälte tuntav kasv parlamendi valimistel Saksamaal, Poolas ja Prantsusmaal signaalseis suureneva poliitilise iseloomuga pealetungi elavnemist.

See uus revolutsiooniline tõus ei piirdunud Euroopa maadega. Ta leidis oma väljenduse imperialismivastases agraarrevolutsioonis Hiinas, rahvuslik-revolutsioonilises ja töölise liikumises Indias.

Liikumine näitas, et laiad töötavad hulgad, kes peale 1921-23 a. a. lüüasaamisi paranesid, ei tahtnud oma seisukorra edaspidise halvenemisega, mis ratsionaliseerimise ja kapitalismi üldkriisiga välja kutsutud, leppida. Tõsi, kapitalistlik valmistus läks tugevasti ülespoole, kuid töolisteklassi seisukord halvenes tuntavalt. Tõsi, osa töötavaid töölise sai nüüd suurema töötasu, kui esimestel pärastõja aastatel, kuid selle eest kasvas ratsionaliseerimise tõttu kurnamine usumatult ja suurem osa töölise oli valmistusprotsessist välja surutud.

Sotsialistid rääkisid „õitsengust“, kuid tööpuudus kasvas. Sotsialistid rääkisid „majanduslikust demokraatiast“, kuid töö kurnamine ettevõtetes muutus väljakannatamataks. Sotsiaaldemokraadid lobisesid „organiseeritud kapitalismist“, mis oma sisemistest vastuoludest jagu saab, kuid klassilised vastuolud teravnesid iga päevaga ja viisid klassivõitluse kasvule.

Sotsiaaldemokraatia seadis end kõigil maal täielikult kapitalistliku majapidamise arenemise huvide teenistusse. Oma väljavaate kapitalistliku majapidamise arenemisest sotsialismile järelendas ta kapitalismi kasvust ja edust sel ajajärgul. Sellest tingitud oli ta teooria „igavese õitsengu“, „kriisita arenemise“, „organiseeritud kapitalismi“ ja „majandusdemokraatia“ võimalusest, mille juures töölised ja ettevõtjad majanduslike küsimuste otsustamisel üheõiguslikudeks pidid saama. Mõnedel maadel nimetasid sotsiaaldemokraadid seda „konstruktiivseks sotsialismiks“, mille järele vastavalt kapitalistliku majanduse kasv nagu pidi parlamentliku demokraatia ja koalitsiooniliste valitsuste kaudu sotsialismile viima.

Neist seadetest lähtudes püüdsid sotsiaaldemokraadid ikka rohkem läheneda kodanlasele riigile ning Saksamaal, Inglismaal ja Taanimaal nad astusid kapitalistlikkusesse valitsustesse. Veel enam, sotsiaaldemokraatia kasvas trustide ladvikutega kokku, saades kodanluselt kohti järelvaate nõukogudes. Selle loomulikuks järelduseks oli see, et sotsiaaldemokraatia astus klassivõitluse kitsendamise, majandusliku rahu eest välja ja püüdis tööliste streike ära hoida. Kõik küsimused, mis töölisteklassi majanduslike huve puudutasid, pidi riigi vahekohtute kaudu lahendatama.

Sotsiaaldemokraatlike juhtide sarnasest seadest ja sarnase käsutava seisukorra juures, milline oli kodanlusele töölisteklassi suhtes, tuli iseenesest välja, et proletariaat oleks lõpulikult kodanluse meelevalla alla antud ja oleks oma majanduslike lahingutes igasuguse juhti-

vuse kaotanud, kui kommunistid poleks mitte sotsiaaldemokraatia koostööle kodanlusega klassivõitlust järsult vastu seadnud ja poleks kat- sunud proletariaadi majanduslikkude ja poliiti- liste lahingute revolutsioonilist juhtivust orga- niseerida.

Töötavate hulkade hädaliste huvide kaitse tarvilikkusest, nende võitlusvõime suurendamise tarvilikkusest kasvava kurnamise ja rõhumise vastu, hulkade liitmise tarvilikkusest, kerkis kom- munistidele ülesanne, nagu selle määras KITK IX pleenum 1928 aastal, selgemalt ja järsumalt väljendada

„oma erilist poliitilist liini, mis põhjalikult lahku läheb reformistide liinist nii kõigis üldpoliitilistes küsimustes (sõda, suhtumine Nõukogude Liidusse, Hiinasse, Indiasse, Egiptusesse jne), kui ka töölisteklassi igapäevase võitluse küsimustes (vahekohtute vastu, tööpalga vähendamise vastu, tööpäeva pikendamise vastu, kapitali toetamise vastu ratsionaliseerimise alal, „tööstusliku rahu“ vastu jne) . . .“¹

See kommunistide poliitiline liin leidis oma väljenduse taktikas loosungi all „klass klassi vastu“ — proletariaadi klass kodanluse klassi vastu.

Taktika „klass klassi vastu“ oli suunatud sot- siaaldemokraatia juhtide ja kodanluse bloki vastu, ta oli arvestatud sotsiaaldemokraatia juhtide ja kodanluse bloki lõhestamisele. See polnud juhitud kommunistide ja sotsialistide ühise väe- rinna vastu võitluseks kodanlusega, vastupidi, ta eeldas seda. See oli juhitud proletariaadi majanduslikkude ja poliitiliste lahingute revo- lutsioonilise juhtivuse loomiseks.

¹ Kommunistlik Internatsionaal dokumentides. Partisdat, 1933, lhk. 757.

KITK resolutsioon veebruaris 1928 aastal tak-
tika kohta „klass klassi vastu“ Inglismaal räägib
seda täiesti selgelt:

„Kuivõrd tuntavad töolistehulkade kihid veel reformistlik-
kude juhtide järele lähevad, on absoluutselt tarvilik ühist
väerinda ette panna nii rahvuslikus kui ka kohalikus ulatuses
selleks, et ülelligne kord paljastada Töölise partei ja
ametiühingute juhte, kes eelistavad ühtsust kapitalistide-
ga ühtsusest revolutsiooniliste töolistega.“¹

Reformistliku ja kommunistliku poliitika vahel
selge piiri tõmbamine, mis on tingimata vaja-
lik ja on meie taktika „klass klassi vastu“ üks
põhimisi aluseid, ei eita seda, et kommunistid
valimistel, iseseisvalt oma valimishoogtööd
läbi viies, kohustuvad, näiteks, Inglismaal toe-
tama neid labouristide kandidaate, kes hääleta-
vad töolisteklassi hädaliste tarvituste poolt, ehk
erilistel juhtumistel Prantsusmaal teevad sot-
sialistidega valimiste kokkuleppeid, et sellega
takistada reaktsiooniliste kandidaatide valimist.
Ilma sarnase tööliste ühise väerinna loomiseta
kapitalistide vastu on võimata tööliste elulisi
huvisid võitluses kodanluse vastu kaitsta.

Taktika „klass klassi vastu“ läbiviimine kõ-
vendas kommunistlikke parteisid ja andis neile
võimaluse töolisteklassi ees iseseisva jõuna
klassivõitluse juhtivuse asjas välja astuda. Ing-
lismaal hakkasid kommunistid esmakordselt ise-
seisvalt suuri hulgalisi hoogtöösid kogu maal
läbi viima. Prantsusmaal kommunistid seadsid
end iseseisva jõuna pahempoolsele blokile vastu.
Ainult otsustav iseseisva liini läbiviimine andis

¹ Kommunistlik Internatsionaal dokumentides. Partisdat,
1933 — 758.

Saksamaa kommunistlikule parteile võimaluse suuri gruppisid sotsiaaldemokraatiast eemaldavatest laiadest hulkadest oma järel tõmmata, suurimaid streike ja demonstratsioone organiseerida, vägevat revolutsioonilist klassivõitluse väerinda luua.

Kuid need edusammud ei pea meid petma; selle taktika läbiviimisel tehti rida sektantlikke vigu. Õieti, näiteks, talitasid kommunistid, kui nad Inglismaal parlamendivalimiste ajal iseseisvad kandidaadid üles seadsid labouristlikkude juhtide vastu ja nende eest võitlesid, kuid polnud õige, et väike kommunistlik partei kogu oma tähelepanu oma kandidaatidele keskendas ja vähe tähelepanu tööliste konverentside poolt kandidaatide ülesseadmisele kohalikkudest ametiühingulistest ja labouristlikkudest organisatsioonidest pööras. Õieti talitasid kommunistid Saksamaal, kui nad sotsiaaldemokraatiast otsustavalt lahku löid ja armuta võitlust Zörgiebelite ja Severingide vastu pidasid, kuid õige polnud, et kommunistid hakkasid ka sotsiaaldemokraatlikkudest töölistest lahku lööma, neid „väikes- teks Zörgiebeliteks“ nimetades. Oli õige, et kommunistid 1928—29 a.a. tingimustes Saksamaal, Prantsusmaal ja real teistel maadel ühise väerinna ettepanekutega sotsiaaldemokraatia latvade poole ei pööranud, kuid polnud õige, kui Kommunistliku Internatsionaali otsused nii tõlgitseti, nagu ei tohiks meie seltsimehed sarnaste ettepanekutega kohalikkude sotsiaaldemokraatlikkude organisatsioonide ja reformistlikkude ametiühingute poole pöörata.

Sarnaste puuduste tõttu meie taktika „klassi vastu“ läbiviimisel ja isegi selle taktika

korduvate moonutuste tõttu, mis selles seisis, nagu eitaks see taktika ühist väerinda, ei saavutanud meie seksioonid sellel võitluse-jaamavahel seda edu, mida nad oleksid võinud saavutada. Kui streigiliikumise tõus algas ja sotsiaaldemokraatia selle vastu välja astus, liiklevele pani riigi vahekohtu mehhanismi ja streike lõhkuma hakkas, siis alles võitis kommunistide revolutsiooniline taktika laiade töölistehulkade sümpaatia. Meie seksioonid hakkasid mõistma, milline tähtsus on iseseisvate, tööliste eneste poolt valitud streigikomiteede organiseerimisel tööliste võitluses.

Tõsi, selle juures kommunistidel tekkisid kokkupõrked reformistlikkude ametiühingute juhtidega, kes, toetudes ametiühingulisele distsipliinile ja ähvardades väljaheitmisega, püüdsid kommuniste streigivõitluse organiseerimisest tagasi hoida. Kuid austusest ametiühingulise distsipliini vastu ei võinud kommunistid milgil tingimusel ära ütelda võitlusest hulkade nõudmiste eest ja nende lahingute organiseerimisest. Ilma reformistlikkude juhtide poolt kaitstud ametiühingulise distsipliini rikkumiseta ja ilma iseseisvate streigikomiteede organiseerimiseta poleks ei Lodsi streiki, ei võitlusi Ruhris ning võimast streigiliikumist Tsheho-Slovakkias olnud.

Kui sotsiaaldemokraatia poolt läbiviidava majandusliku rahu tingimustes poleks olnud streigivõitluse kommunistlikku juhtivust, kodanlusel oleks juba kõrge majandusliku konjunkturi aastatel korda läinud läbi viia oma plaani palkade alandamises, tööpäeva pikendamises ja töötingimuste halvendamises. Paljud tuhanded töölised, nähes mitte mingisugust juh-

tivust oma lahingutel, oleksid pettunult klassi-
võitlusest kõrvale pööranud.

Nii päätsid kommunistid veel kord, nagu
1914 aastal, töolisteliikumise au, sotsialismi au.
Kommunistid, seistes rea suurte streikide ja
paljude väikeste streikide eesotsas, organisee-
risid streikide vahisalku ja demonstratsioone
ja tõstsid hulki majanduslikkudest lahingutest
poliitilisele võitlusele, selle juures väljendades
tugevat võitlusindu ja tuues ise suuri ohvreid.
Selle tagajärjel võitsid nad tuntava mõju töö-
listehulkades ja kõigis tööliste hulgalistes or-
ganisatsioonides.

SEKTANTLIKKUDE VIGADE TAGAJÄRJED

Aga ka siin tegid kommunistid palju sektant-
likke vigu. Nad ei osanud organisatsiooniliselt
oma mõju ei reformistlikkudes organisatsiooni-
des ega organiseerimata tööliste hulgas kinni-
tada. Streigivõitluse organiseerimisega kommu-
nistid tõstsid proletariaadi klassivõitluse vaimu,
kuigi sotsiaaldemokraadid majandusliku rahu
eest välja astusid ja „mondismist“ jms. jutlus-
tasid. Kuid kommunistid tegid tihti vea, jatka-
tes streiki ka siis, kui suurem osa töölisi juba
tööle asus. Selle tagajärjel nad tihti eraldu-
sid laiadest töölistehulkadest.

Revolutsioonilise vähemuse poolt iseseisva
streikide juhtimise loosungiga, kommunistid
aitasid streikide hargnemisele ja revolutsioonilise
ametiühingulise töö vabastamisele reformistliku
ametiühingulise aparaadi kammitsaist kaasa.
Kuid selle loosungi teostamise juures jäi revo-

lutsioonilise vähemuse esimene tarvilik ülesanne varju — antud ettevõtte tööliste enamuse nõusoleku kindlustamine streigi kuulutamisel ja streikijate eneste poolt valitud iseseisva streigi juhtivuse loomine.

Kommunistid tegutsesid õieti, välja astudes reformistide traditsioonilise aristokraatliku suhtumise vastu organiseerimata töölistesse ja organiseerimata töölisi nii streikidesse kui ka streigikomiteedesse kaasa tõmmates. Kuid rida kommuniste, iseäranis Saksamaal, läks niikaugele, et hakkas organiseeritud tööliste tähtsust ja reformistlikkude ametiühingute mõju mitte üksi organiseeritud töölistele, vaid ka organiseerimata töölistele alla hindama.

Õieti oli üles seatud Profinterni ülesanne — murda reformistliku ametiühingulise bürokraatia monopol majanduslikkude liikumiste alal, monopol, mida ta ainult nende vältimiseks kasutas. Sellest sihist läks aga 1929 a. algul kaugemale. Strassburgi konverentsi otsus, vastavalt millele „streigi- ja võitluskomiteede ülesandeks oli iseseisev streigivõitluse ettevalmistamine ja selle juhtimine *hoolimata reformistlikkudest ametiühingutest ja nende vastu*“. See käib ka selle juhise kohta, et „lokaudivastaste ja streigikomiteede ning teiste võitluse organite valimistel peab kõik isikud, kes seotud sotsiaaldemokraatiaga ja ametiühingulise bürokraatiaga, kui streigimurdjad kõrvale jätma“.

Võitluse kogemus näitas ka, et hulkade meeleolude kasvu survel streikide kasuks reformistlikud ametiühingute juhid mitte alati ei saanud streigist loobuda ja sellepärast oli ühise väerinna taktika võimalik ja tarvilik. Oportunistid

meie ridades kaitsesid seda seisukohta, et streigi küsimuses tuleb liikmeskonna kaudu survet reformistlikkude ametiühingute bürokraatia peale avaldada, kui aga ametiühingute juhid streigi tagasi lükkavad, tuleb nende otsustele alluda. Iseenesest mõistetav on, et sarnase oportunistliku vaatega oli tarvis võidelda. Kuid jällegi oli ekslik mõtelda, nagu oleks üldse oportunistlik liikmeskonna kaudu reformistlikkude ametiühingute bürokraatia peale survet avaldada, nagu tõlgitseti meie seisukohta Brandleri loosungi: „Zwingt die Bonzen“ („Sundige am.-üh. bürokraatiat võitlema“) vastu Saksamaal, aga pärast ka teistel maadel. Revolutsiooniline vähemus keskendas kõik oma tähelepanu streikide iseseisvate juhtimisele, kuid selle juures unustas sarnase ülesande, nagu streigiliikumistest osavõtt, mis reformistlikkude ametiühingute juhtide juhtivuse all möödusid, kui töö, mis sarnastes streigiliikumistes aitab kindlat mõju tööliste enamuse peale võita.

Vaatamata sarnaste sektantlikkude vigade peale kasvas kommunistide mõju organiseeritud tööliste hulkades kiiresti. Sellepärast hakkasid reformistlikud ametiühingute juhid kommuniste ametiühinguist välja heitma Saksamaal, Inglismaal ja Ameerika Ühendriikides, kui ka real teistel maadel.

Saksamaa kommunistlik partei võttis täiesti õige võitlustaktika nende abinõude vastu tarvitusele, soovitades oma poolehoidjatele reformistlikkude ametiühingute juhtide poolt esitatud n. n. „reverssidel“ ametiühingulisele distsipliinile allumist alla kirjutada, et omale edaspidist ametiühingutes viibimise võimalust kindlustada. Kuid

revolutsiooniliste tööliste kasvav meelepaha väljaheitmiste ja reformistliku lõhkumise poliitika vastu andis paljudele kommunistlikkudele funktsionääridele põhjuse näiliselt radikaalse ja täiesti sektantliku abinõu tarvitusele võtmiseks: nad hakkasid ametiühingute liikmeid liikmemaksu mittemaksmisele õhutama. Arusaadav, seda kasutasid ära reformistlikkude ametiühingute juhid, kes veel enam otsustavamalt poliitikat hakkasid opositsiooni väljaheitmiseks tarvitama. Samasugust lõhkumise taktikat tarvitasid reformistid ka sportlistes ja kultuur-hariduslikkudes organisatsioonides.

Sarnane reformistide poliitika nõudis revolutsioonilise ametiühingulise opositsiooni organisatsioonilist kindlustamist kõigepealt Saksamaal ja Poolas, ja tõepoolest saavutati 1928 ja 1929 a. mõnesugust edu. Kuid selle juures tehti jällegi sektantlik viga: revolutsiooniline ametiühinguline opositsioon muudeti uuteks ametiühinguteks ja sellesamaga ta osutus reformistlikkude ametiühingute liikmete põhihulkadest isoleerituks. Teine viga seisis veel selles, et meie sektsioonid teistel maadel selle Saksamaa kompartei otsuse mehaaniliselt tarvitusele võtsid, täiesti arvestamata oma maa hoopis isesuguse konkreetse olukorraga.

Kõige eredam näide sektantsusest ametiühingulises liikumises leidis aset Inglismaal, kus peanõukogu parempoolsete liikmete teravate kallaletungide ja pahempoolsete ametiühinguliste juhtide kõikumiste ees kommunistid sarnast ebaõnnestunud ja sektantlikku taktikat tarvitasid, et vähemuse liikumine faktiliselt lagunes. Võttes suuna majanduslikkude võitluste iseseisvale

juhtivusele, kommunistid, endiste parempoolsete vigade ja vähemuse liikumise organisatsioonilise mitteküllaldase kindlustamise tõttu, kandsid oma töö raskusepunkti ametiühingulistest gruppidest üksikutele liikmetele, ametiühingutelt organiseerimata töölistele üle ja seadsid oma vähesed jõud ametiühingulisele liikumisele vastu tervelt. Neid vigu halvendati veel sellega, et kommunistid vaatlesid vähemuse liikumist kui uute ametiühingute idu, et nad katkestasid tööliste võitmist ametiühingutesse ja kutsusid neid vähemuse liikumise ridadesse astuma. Peab arvesse võtma, et meie seltsimehed tegid neid vigu sarnasel maal, kus reformistlikkudel ametiühingutel on kõige vanemad traditsioonid. Sarnase olukorra juures jäid kommunistid ametiühingulisest liikumisest paratamatult isoleerituks ja vähemuse liikumine lagunes. Ainult suure jõupingutusega läheb inglise seltsimeestel, kes oma vigu mõistsid ja vastavalt ametiühingulist taktikat muutsid, korda oma mõju ametiühingulises liikumises jalule seada.

Just traditsioonide jõu, mis töölistehulki vana ametiühinguliste organisatsioonidega seob, allahindamine ja meie töö raskuse-keskpunkti üleviimine punaste ametiühingute kindlustamisele ja revolutsioonilise ametiühingulise opositsiooni ehitamisele viisid selleni, et kommunistid mitmete aastate jooksul tööd reformistlikkudes ametiühingutes ignoreerisid, kuigi selle läbiviimine oli täiesti võimalik. On iseenesest mõistetav, et see pidi ametiühinguliselt organiseeritud hulkades meie mõju levinemisele väga tugevaks takistuseks olema.

Sellejuures jääb tõsiasjaks, et enne kriiside

ajajärku, eriti siis, kui klassivõitluse peamiseks arenemise vormiks majanduslik streik oli, realmaadel kommunistid streigiliikumise suuremateks algatajateks ja juhtijateks olid. Kommunistlikud parteid tugevnesid sel ajal poliitiliselt ja nende ideoloogiline mõju hulkades kasvas märgatavalt. Kuid nad ei saanud veel sarnaseks jõuks, kes oleks täielikult proletariaadi klassivõitluse huvides suutnud uut olukorda ära kasutada, olukorda, mis tekkis majandusekriisi algul.

See toob mind aruande ajajärgu teise võitlusejaamavahe juurde, mis haarab revolutsioonilist liikumist kriisi suurema teravnemise aastatel.

II. REVOLUTSIONILINE LIIKUMINE

KRIISI SUURIMA TERAVNEMISE AASTATEL

1929 a. sügisel algas Ameerikas tööstusekriis. Põimudes agraarkriisiga talupoeglikkudel maa-
del ja kriisiga asumaadel, haaras ta iseäralise
kiirusega kogu kapitalistliku maailma.

See kriis tõi töötavatele hulkadele määratud
viletsusi. Ettevõtetest, kaevandustest ja konto-
ritest lastakse mitmed miljonid tööstustöölised
ja teenijad lahti. Rahvasteliidu juures oleva Töö-
büroo andmete järgi kasvab töötute arv ainult
34 tööstusemaal 6538 tuhande pealt 1929 a.
kuni 29042 tuh. 1932 aastal. Ameerika Ühend-
riikides ulatab töötute arv 1932 a. ametlikkude
andmete järgi kuni 12 mln., aga Hamiltoni
instituudi andmetel isegi kuni 17 mln. Saksa-
maal ulatab töötute arv 1932 a. ametlikkude
andmete järgi 7 miljonini.

Valmistuses töötavate tööliste töötasu kõigil
maadel vähendatakse. Miljonid töölised viiakse
vastavalt alandatud palgaga mittetäielikule töönä-
dalale. Kvalifitseeritud töölised alandatakse kva-
lifitseerimata tööliste tasemele, aga töötajad —
töötute seisukorda.

Saksamaa tööliste, teenijate ja ametnikkude
üldine töötasu summa langeb riigi statistilistel
andmetel 44,5 miljardi margalt 1929 a. kuni 26
miljardi margale 1932 a. Üldine töötasu summa
Ameerika Ühendriikides langes 17,2 miljardilt
dollarilt 1929 a. kuni 6,8 milj. doll. 1932 aastal.

Mitte ükski tööline ega teenija ei ühelgi kapitalistlikul maal ei või homse päeva peale kindel olla. Miljonid on näljale ja külmale määratud. Miljonid muutuvad kerjusteks, kodututeks, ööbivad parkides, platsidel, sildade all. Ennenägematu puudus ja viletsus langeb tööliste klassi peale, kes kõik praeguse ühiskonna rikkused on loonud.

Kuid mitte vähemat puudust ja viletsust ei kannata töötavad talupojad. Monopolistlik kapital, trustid ja pangad, hoides tööstuslike kaupade hinnad endisel kõrgusel, alandavad — laiade talurahvahulkade röövimise eesmärgil — talupoegade poolt toodetud põllumajanduse saaduste hindu. Pangad nõuavad halastamata sisse laenude protsente ja pantkirjade võlgasid. Ikka rohkem suureneb maksude koorem, kuna riik pankrottijäänud pankadele ja trustidele toetust annab.

See talurahva röövimise poliitika kiirendab talumajapidamise degradatsiooni, laostab lõpuks kümned talumajapidamised ja miljonid majapidamised on viletsale kiratsemisele määratud. Real maadel seatakse uuesti jalule ja kindlustatakse feodaalse korra olluseid. Talurahva kehvemad kihid muutuvad liiakasuvõtjate ohvriks. Kohtupriistav on taluõues alaline „küla-line“. Poolas, Jaapani põhja-ida osas, Karpati-Ukrainas tabab nälg terved raioonid. Puudus ja viletsus on suure osa Ameerika farmerite osa.

Kogu seisukorra koledust kriipsutab alla veel rohkem see asjaolu, et kõigil maadel on aidad ja ladud viljaga ülekuhjatud, et leivaga köetakse vedureid, kohvi visatakse merde, kuna aga nende ainete valmistaja — talupoeg — nälgib.

Samasuguses seisukorras on ka *linna väikekodanlus*, kelle vaesenemist suurkapitalistid ja trustid väikekodanluse varanduse haaramiseks kasutavad. Väikekodanline haritlaskond kaotab ikka suuremal määral oletsemise võimaluse, tuhanded õpetajad, arstid, advokaadid ja eriti insenerid ja agronoomid elavad viletsat töötute elu. Teadmised ja võimed kaotavad igasuguse mõtte, kui kapitalistid ei suuda neist kasu välja pigistada.

Kuid veel meeletumaks muutub *asumaade ja sõltuvate maade rahvaste* seisukord. Nende töösaaduste hinna veel suurema alandamise teel, imperialistliku monopoli surve all ja tööstuslike kaupade kõrge hinna juures viiakse need maad otseteel hukkumisele. Sajad miljonid asumaade talupojad nälgivad. Taudid, mis arvati varem lõpulikult kadunud olevat, puhkesid uue jõuga ja hävitavad ärakurnatud rahvast. Võimata on kirjeldada töötute nälga ja puudust Hiinas, Indias, Indo-Hiinas ja Aafrikas, kes pole kindlustatud mingi abirahaga.

Imperialistliku kodanluse ahnus, mis ei arvesta nälgivate hulkadega, tõstab töötavate hulkade järjesti kasvava liikumise laine oma kurnajate ja piinajate vastu. Need liikumised kujutavad ikka suuremat hädaohtu imperialistide võimule asumaadel ja sõltuvatel maadel.

IMPERIALISTLIK KODANLUS OTSIB VÄLJAPÄÄSU SÕJAS JA FASCHISMIS

Imperialistlik kodanlus ei või oma maa ja tema poolt haaratud asumaade töötavate hulkade rõõvimisega piirduda. Klassivõitluse teravnemine, kasude kahanemine, pankrotid, väliskaubanduse

langus — kõik see tõukab teda sõja ettevalmistusele, et võõraste maade haaramise ja paljaksröövimisega oma kasusid suurendada. See sõja ettevalmistus on sihitud samal ajal ja esimeses järjekorras Nõukogude Liidu, kui proletaarse revolutsiooni kolde aluse ja kaitse hävitamisele. Nii algab hullumeelne relvastamise võidujooks.

Jaapan haarab Mandshuuria, et luua platsdarmi sõjaks NSV Liidu vastu. Ta tasandab maaga Schanghai proletaarse äärelinna Tshapei, et Hiinat oma mõjule alistada. Paraguay ja Boliivia vahel puhkeb sõda.

Saksamaal panevad kõige tagurлисemad, marurahvuslikumad ja rahvuslikumad rahanduskapitali ollused faschistliku diktatuuri maksma. Nad jutlustavad „vere ja au“ müüti, „rassi teooriat“, seda sõjakat saksa imperialismi teooriat. Nad jutlustavad ristsõda Nõukogude Liidu vastu ja marksismi juurtega väljakitkumist kogu ilmas.

Itaalia imperialism valmistub Abessiinia haaramisele, luues uue sõja kolde.

Tõesti, kui jutt on kodanluse kasude suurenemisest ehk, seda rohkem, kui on tarvis nende lāngust seisma panna, kodanlus on valmis kõige koledamatele, kõige metsikumatele, kõige verisematele kuritegudele.

Kuid revolutsioonilise tõusu ja töötavate hulkade poolehoiu kasv NSV Liidule, ühest küljest, ennenāgemata hulkade rōõvimine, hullumeelne ettevalmistus uuele sõjale ja faschistlikkude jõukude organiseerimine kodanluse poolt, teisest küljest, näitavad, et lähenevad hiiglasuured klasside lahingud. Ühtlasi sellega nad näitavad kodanluse nõrkust.

Nende lahingute esimesed tundemārgid ilmu-

sid juba 1930—1931 a. a. Võimas stüühiline hulkade liikumine 1931 a. kevadel *Hispaanias* kukutab fšaschistliku diktatuuri, ajab maalt välja kuningas Alfonsi. Algab Hispaania kodanlis-demokraatlik revolutsioon.

Hiinas tõuseb uus imperialismivastase ja agraar-revolutsiooni laine, mis väljenduse leiab nõukogude vormis, ja luuakse määratusuur Punane sõjavägi.

Indo-Hiinas puhkeb talurahyahulkade ülestõus imperialistliku ikke vastu.

Kuid imperialistliku süsteemi sügav vapustus mõjub ka suurimate imperialistlikkude maade peale. Kominterni Täidesaatekomitee XI pleenum võis juba 1931 a. kevadel tähendada, et Saksamaal revolutsioonilise kriisi eeldused valmivad, et Poolas kasvavad revolutsioonilise kriisi ollused. KITK XII pleenum konstateeris 1932 a. sügisel, et kapitalistlik osaline ajutine stabilisatsioon on lõpule jõudnud ja et sünnib üleminek revolutsioonide ja sõdade uuele voorule.

Seda konstateerides XII pleenum tugines edaspidise revolutsioonilise tõusu kasvule, revolutsioonilise kriisi valmimisele Saksamaal ja Poolas, Hiina ja Hispaania revolutsioonile ja Jaapani pealetungi algusele Hiina vastu. Edasi, pleenum tugines sellele tõsiasjale, et Versailles'i süsteem on sügavalt õõnestatud ja võitjate riikide kokkulepe Saksamaa vastu kokku varisenud, Inglismaa, Jaapani, Ameerika ja Prantsusmaa kokkulepe Hiina ühise ekspluateerimise kohta kokku langenud. Sellele seltsis veel uue imperialistliku sõja valmimine üheaegse Nõukogude Liidu poliitilise, majandusliku ja sõjalise vägevuse kindlunemisega.

TÖÖLISTEKLASS OTSIB PÄÄSETEED REVOLUTSIONIS

Kommunistlik Internatsionaal näitas kogu töörahvale, et proletariaadi diktatuur Nõukogude Liidus likvideeris linnas tööpuuduse ja vaesuse külas, et töötavate hulkade seisukord iga päevaga paremaks läheb, et Nõukogude Liidus võitis sotsialism.

Nõukogude Liit näitas töötavatele hulkadele ainsa pääsetee viletsusest, puudusest ja usumatu piinadest. See on — fashismist ja sõjast pääsemise tee. See suur näide, mille Nõukogude Liit andis kogu maailma töötavatele hulkadele, teha nende hulkade päranduseks, püüda sellele, et suurim õppetund, mis sellest näitest väljub, oleks töötavate hulkade poolt lõpuni omandatud, — see oli ülesanne, mis Kommunistlik Internatsionaal oma sektsioonide ette seadis.

See näide pidi tähendama, et töörahvas peab end lahti kiskuma igasugustest kodanlistest ja sotsiaaldemokraatlikkudest valeteooriatest selle üle, et kui kapitalismile omased on kriisid, siis töölisteklass peab rahulikult selle raskused oma kanda võtma; et kui kapitalismile omased on sõjad, siis töötavad hulgad ei või neile vastu seista; et kui mädaneva kapitalismi areng viib fashismile, siis viimane on mõõdapääsemata.

Lähem taktikaline ülesanne, mis kriisi ajal kommunistide ees seisab — takistada võitluse organiseerimise teel edasist kriisiraskuste ülekannet hulkade õlgadele, kes nälga ja külma kannatavad. Selle võitluse strateegiliseks sõlmpunktiks oli Saksamaa.

Kuid töölisteklass astus sellesse võitlusesse lõhestatuna. Sotsiaaldemokraatia — kõige vana ja suurem tööliste partei — oli lõpulikult reformistliku roostega läbisöödud ja ta oli kriisitingimustes kodanlusega koostöötamise poolt. Ainult võrdlemisi noor, paljudel maadel veel mitte küllaldaselt mõjurikas kommunistlik partei seisis leppimata klassivõitluse poolt.

Klassiline koostöötamine kodanlusega või klassivõitlus — see vaidlus lõhestas veel rohkem proletariaadi ridu ja nõrgendas ta jõudu.

Kommunistid juhtisid arvurikkaid suuri ja väikseid tööliste ja talupoegade väljaastumisi ja kutsusid neid võitlusele. Sotsiaaldemokraatia aga, vastupidi, kuulutas võitluse töölt lahtilaskmise ja tööpalga vähendamise vastu kriisitingimustes mõttetuks.

TÖÖTUTE VÕITLUS

Sotsiaaldemokraatia tahtmise vastu läks kommunistidel real maadel korda *töötute* — nende kõige viletsamate töötavate hulkade — *liikumist* tuntavale kõrgusele tõsta. Maadel, kus oli riiklik tööpuuduse vastu kinnitus, nagu Saksamaal, Inglismaal, Poolas, Tšecho-Slovakkias, Austrias, juhtisid kommunistid kinnitamise süsteemi halvendamise vastast, abiandmise suuruse ja tähtaegade vähendamise, töötute tööpuuduse toetusrahade kriisi abirahadele üleviimise vastast võitlust. Ameerika Ühendriikides, kus pole riiklikku tööpuuduse vastu kinnitamise süsteemi, kommunistid hargestasid hoogtööd sarnase kinnitamise sisseseadmise eest, töötasid kinnita-

mise kohta välja seaduse-eelnõu, organiseerisid demonstratsioone, miitinguid, kongresse selle toetuseks ja võitsid niiviisi ametiühingute ja eesrinna haritlaste toetuse.

Kõigil maadel juhtisid kommunistid võitlust töötute korteritest väljatõstmise vastu, korteriüüri maksmatajätmise pärast, võitlust omavalitsuste täiendava abi eest rahas ja natuuras — kartulitega, söega jne.

See võitlus oli eriti raske. Ainult töötute organisatsioonide laialise võrgu loomise ja suurte demonstratsioonide teel, millede ajal asi korduvalt politseiga teravate kokkupõrgeteni läks, õnnestus töötutel kodanliselt riigilt ja ta organitelt midagi välja kiskuda.

Selle võitluse tõttu õnnestus real maadel osa töötute olukorda kergendada ja tõsist vastupanekut sotsiaalkindlustuse seadluse halvenemise vastu korraldada. Selle peale vaatamata ei õnnestunud sarnaste halvenemiste läbiviimist takistada.

Kui, vaatamata töötute eelväe visale võitlusele, see liikumine siiski ei olnud laiemalt hargstatud ja laialisemate töötavate hulkade võitluseks muudetud, ja kui 1932 a. töötute liikumine suuremal osal maadel nõrgenema hakkas, siis on see seletatav järgmiste põhjustega:

1. Sotsiaaldemokraatide kuritegelik sabotaash ja otsekohene võitlus tööliste nõudmiste ja töötute liikumise vastu takistasid suurte töötute hulkade seisukorra tunduvat paranemist saavutada, mis töötutes pettumuse ja passiivsuse esile kutsus.

2. Sotsiaaldemokraatia takistas töötute liikumise toetamist töötavate tööliste streigiliikumisega, viimased jäid töötute viletsuse, puuduse ja nälja juures passiivseteks.

3. Meil õnnestus töötutest aktiivsesse võitlusesse tõmmata ainult tähtsuseta osa, 10-nest kuni 20-ne protsendini, samal ajal kui suurem osa töötuid passiivseteks jäi.

4. Ei olnud läbi proovitud kõik need võitlusevormid ja -meetodid, millised oleksid võinud ühiskondliku arenemise tugevamini lainetama panna ja töötute võitlusele kogu rahva poolehoidu võita. Viimast ei olnud võimalik saavutada ainult poliitiliste demonstratsioonidega, millised vahel konkreetset sihti ei taotlenud. Kõik mäletavad, millist sügavat muljet avaldasid kogu maailma peale näljamarsid Inglismaal ja Ühendriikides. Kui aga tõeliselt kõik nälgivad töötud naiste ja lastega lihtsa nõudmisega oleksid uulitsale tulnud — leiba ja toetusrahasid! — missugust põrutavat mõju oleks see kogu ühiskondlikule arvamisele avaldanud.

5. Samuti ei osanud kommunistid hüüdsõnu populariseerida, mis oma konkreetsusega oleksid töötuid võinud kapitali vastu võitlusele mobiliseerida, sellega ühes ka töötavaid hulki võitlusele kaasa tõmmates.

Jutt on niisugustest nõudmistest, nagu tagavarade konfiskeerimine töötute kasuks, eriline kapitalistide maksustamine, ettevõtete konfiskeerimine, mis sulutakse või mis hulgalisele tööliste vallandamisele asuvad jms. nõudmised. Tõsi, kommunistid esitasid mõnedel maadel sarnased nõudmised, kuid enamal juhtumil ei tehtud seda õigel ajal, neid ei populariseeritud küllalt laialdaselt, aga peaasi — tõsist võitlust nende ümber ei peetud.

6. Ei otsitud kõiki teid töötute ühiskondlikuks ja riiklikuks toetamiseks. Ma toon siin ainult

ühe näite Nõukogude Liidu elust. Kui 1921 a. Nõukogude Liidus möllas nälg, siis rahvahul-
gad sundisid kõige tagurlisema ristiusu kiriku
vaimulikku seisust näljahädaliste toetamiseks
välja andma kirikutesse kogutud kulla ja hõ-
beda. Rahvahulkadel Saksamaal, Ameerika
Ühendriikides, Austrias, Poolas ja teistel maa-
del oleks samuti tulnud sundida rikkaid, kiri-
kut ja riiki oma varakambreid nälga surevatele
töötutele avama.

Kahtlemata avaldasid sotsiaaldemokraatia fa-
talistlikud seisukohad — et kriisi stüühia vastu
pole midagi parata — mõju kogu proletariaa-
dile. Töötute liikumise juhtimises osutus liig
palju paljast agitatsiooni ja liig vähe algatus-
võimet tõeliku võitluse organiseerimiseks. Kom-
munistid, kes oskasid juba tuhandeid ja küm-
neid tuhandeid töötuid organiseerida, polnud
veel õppinud selle liikumisega miljoneid haarama.

Sellepärast Saksamaal, kui fashistid hakka-
sid oma heategevaid söögimaju töötutele looma,
osa töötuid sattus selle sööda otsa, allus „rah-
vusliku ühenduse“ propagandale ja eemaldus
revolutsioonilisest liikumisest. Ka teistel maa-
del nõrgenes samuti liikumise aktiivsus.

STREIGILIIKUMINE

Nüüd lähen üle *streigiliikumisele* kriisi ajal.
Kui kommunistidel esimestel kriisiaastatel
(1930—1932 a. a.) ei õnnestunud tööstustöölisi
streigivõitlusele mobiliseerida ja kui need kur-
diks jäid kommunistide üleskutsetele streigiks,
siis seisis selle põhjus reformistlikkude ameti-
ühingute juhtide sabotaashis igasuguse streigi-

liikumise vastu ja sotsiaaldemokraatlikus ideoloogias, mille järgi kriisi ajal streikisid korraldada ei saa. Kommunistide hulgaliste väljaheitmiste tagajärjel ametiühinguist vähenes nende mõju tuntavalt organiseeritud töölistele, kes ettevõtetes töötasid.

Kuid 1932 a. hakkavad töölised real maadel ikka sagedamini ja sagedamini stüühiliselt võitlusesse astuma. Hulkades kasvavate streigimeeleolude tingimustes olid ametiühingute juhid sunnitud streigivõitlustele minema ja isegi neid juhtima.

Poolas streikis palkade alandamise, tööliste vallandamise ja ettevõtete sulgemise vastu 1930 a. ainult 50 399 töolist, 1931 a. — 106 985 töolist, 1932 a. — juba 313 934 töolist ja 1933 a. — 458 399 töolist. Selle juures real juhtumitel, et takistada ettevõtete sulgemist ja tööliste vallandamist, töölised viisid streigid läbi, jäädes barikadeeritutena ettevõtetesse. See poola tööliste eriline visadus sundis paljudel juhtumitel ettevõtjaid palga alandamisest ja vallandamistest loobuma. Kommunistid mängisid suurt osa nende lahingute organiseerimises. See näitas tööliste klassile, et ka kriisi ajal on võimalik kapitali pealetungi tagasi lüüa, mis üheaegselt tõstis tööliste võitlusevaimustust ja kommunistide, kui selle võitluse organiseerijate, autoriteeti.

Inglismaal andis töölisteklass juba kriisi algul tõsise vastulöögi kapitali pealetungile. 1930 a. streikis 307 tuhat töolist, 1931 a. — 490 tuhat, 1932 a. — 379 tuhat töolist. Umbes neljandik kõigist streikidest lõppes tööliste kasuks ja ligi 34 prots. kompromissiga. Ka siin oli samuti tõestatud, et kriisi ajal on võimalik edukalt streikida.

Kuid teistel maadel, kus kriis erilise teravuseni jõudis, nagu *Saksamaal* ja *Ameerika Ühendriikides*, ei suutnud töolisteklass esimestel kriisiaastatel enam-vähem tõsisemat vastupanu streigivõitluse teel palkade alandamisele avaldada. Alles 1933 a. algas Ameerika Ühendriikides streigiliikumise tõus — streikis 774 763 inimest. Saksamaal, peale üldist streigiliikumise langust, puhkes alles 1932 a. sügisel võimas Berliini transporttöölise streik, millel oli suur poliitiline tähtsus. Kuid ka selle streigi ajasid sotsiaaldemokraadid nurja.

Sündis see, mille eest kommunistid töölisi hoiatasid juba kriisi algusest peale: sotsiaaldemokraatlik poliitika ja strateegia halvasid proletariaadi võitluse jõudu ja sellega ühes suurendasid määratult ta viletsust. See oli selle tagajärg, et töölised ei vastanud kommunistide kutsele võitlust alustada palkade alandamise ja vallandamise vastu, võitlust tööpuuduse vastu toetusrahade alalhoidmise ja suurendamise eest, mis kapitalistidele andis võimaluse veel rohkem töörahva seisukorda halvendada ja tööliste arvel oma seisukorda parandada.

Vaatamata sellele sotsiaaldemokraatia poliitikale, mis oli suurte võitluste ärahoidmisele suunatud, tõusid töörahva eesrinna grupid korduvalt poliitiliseks võitluseks kapitali vastu, näidates õiget teed miljonilistele hulkadele.

Tuleb ainult meelde tuletada suuri töötute demonstratsioone, millest ligikaudu 1 miljon töötut osa võttis, 6 märtsil 1930 a. Ameerika Ühendriikides, rida suuri demonstratsioone Saksamaal 1930—1931 a.a., võimast töötute demonstratsiooni Budapestis 1 septembril 1930 a., farmerite streiki

Ühendriikides 1932 a., võimast veteraanide sõjakäiku Washingtoni peale 1932 a., Hispaania revolutsiooni 14 aprillil 1931 a., streiki inglise sõjalaevastikus Invergordonis 14 septembril, sõjalaevastiku madruste ülestõusu septembris 1931 a. Tshiilis, talupoegade ülestõusu Lääne-Ukrainas 1932 a., ülestõusu Hollandi mereväes ristljal „Zeven provincien“ veebruaris 1933 a.

PUUDUSED TÖÖRAHVA HULGALISE VÕITLUSE ORGANISEERIMISES

Mispärast need töörahva tormilised poliitilised liikumised jäid ainult eredateks puhangu- teks ja ei annud vabadusevõitluseks tõsiseid tagajärgi? Mispärast need liikumised ei kas- vanud üle hulgaliseks poliitiliseks võitluseks kodanlise riigi vastu?

Selle põhjused peituvad järgmises neljas pea- nõrkuses:

1. Need liikumised tekkisid suuremalt osalt stüühiliselt, ilma tõsise ettevalmistuseta, ilma kõigi jõudude organisatsioonilise ümberhaara- miseta, ilma konkreetsete lahinguvõitluse sih- tideta. Ja ainult vähene osa oli neid liikumisi, mis kommunistliku partei üleskutsete tagajärjel tekkis.

2. Tõsi, kommunistlik partei püüdis anda nen- dele liikumistele konkreetseid, loosungeid, laien- dada nende raame, tõsta neid enam kõrgemale hulkade poliitilise teadlikkuse tasemele. Kuid sot- siaaldemokraatia ja reformistlikud ametiühingud takistasid seda kogu jõuga. Kommunistlikud par-

teid osutusid veel mitte küllalt tugevateks ja mõjuvateks, et hulki, kes stüühiliselt poliitiliseks võitluseks üles tõusid, organiseerida ja neile tugevat juhtivust kindlustada.

3. Neist liikumistest võtsid osa kommunistid, sotsiaaldemokraadid ja organiseerimatud töölised. Neid stüühiliselt ülestõusnud hulki oleks võinud koos hoida pikemat aega ja viia edasi võitlusele, kui oleks loodud ühine väerind kommunistlike ja sotsiaaldemokraatlike organisatsioonide vahel. Kuid sarnase ühise väerinna vastu tõusid sotsiaaldemokraadid ja tegid selle võimatuks. Edasi, oli vajalik luua alalised, hulkade eneste poolt valitud kommunistide, sotsiaaldemokraatide ja organiseerimatute keskelt, organid võitluse juhtimiseks, kellel oleks olnud küllaldaselt mõju hulkades, et tõmmata ikka laiemaid hulki võitlusele ja üheaegselt kogu liikumises kindlustada revolutsioonilist juhtivust. Kuid sarnaseid organeid ei loodud.

4. Tõsi, mõte sarnastest alalistest organitest tekkis töötute liikumises. Kuid siin-seal kommunistide poolt loodud linna ja ringkonna töötute komiteed polnud küllalt laialdased ja neil polnud küllaldaselt autoriteeti hulkade seas, et seda tõsist ülesannet täita. Mitte kusagil ei saanud nad kuigipalju tähelepandavaks poliitiliseks keskuks, nende ümber ei olnud organiseeritud kõikide töötajate poolehoidu, nad ei olnud kogu klassi asjaks. Kommunistid ei teinud isegi tõsist katset töörahvale nende organite mõtet ja tähendust seletada. See viis selleni, et kodanlus ja sotsiaaldemokraatia võimaluse said neid „vastutamatuks“, juhuslikeks organiteks ehk kommunistlike sepitsuste viljaks tembeldada

ja sellega nõrgestada nende mõju mittekommunistlikkudele töölistele.

Kommunistlikkudel parteidel tuli kriisitingimustes oma peale võtta suurimad ja kõige raskemad ülesanded hulkade juhtimises; kommunistid pidid miljonite osavõtmisega arvestama ja püüdma lahingurindesse tõmmata kõik töörahvakihid. Selle ülesande täitmine oli seda raskem, et kommunistlikud parteid kujutasid endast suuremal osal maadel enne kriisi arvuliselt nõrku organisatsioone ja nende mõju levis võrdlemisi kitsastele töölistekihtidele.

Kiire olukorra muutus ja hulkade rahulolematuse määratu tõus, fashismi ja sõjahädaohu kasv nõudsid kommunistidelt kiiret olukorra hinnangu muutmist, mitmesuguste parteide, gruppide ja isikute osa selles olukorras, õigeaegselt muutunud olukorrale vastavate uute loosungite ülesseadmist. See seisukorra keerulikkus nõudis ka suurt organisatsioonilist tööd. Kommunistid näitasid nende ülesannete täitmisel palju hiilgavat tööeskuju. Kuid keerulise ja tormilise poliitilise arenemise olukorras jäid nad vahel oma loosungitega hiljaks, ei hinnanud alati õieti klassiliste jõudude vahekordi ja vahel jätkasid loosungitest ja võitlusmeetoditest kinnipidamist, mis küll hiljuti veel õiged olid, kuid olukorra muutuse tõttu juba vananesid.

Kommunistlikud parteid omandasid peamise VI üleilmse kongressi hinnangutest, et kasvab uus revolutsiooniline tõus. Selle juures ei saanud nad siiski küllaldaselt aru, et revolutsiooniline tõus ei ole revolutsioonilisest kriisist hiinamüüriga eraldatud. Nad lihtsustasid vahel liialt ettekujutust sellest, millisel teel tööliste-

hulgad end lahti kisuvad vanast reformistlikust juhtivusest ja üle lähevad revolutsioonilise võitluse poole.

OLLA ALATI HULKADEGA, HULKADE EESOTSAS

Real juhtumitel kommunistid hindasid üle hulka poliitilise küpsuse ja mõtlesid, et ei ole enam tarvidust püsiva ja raske töö järgi hulka kasvatamises poliitiliseks võitluseks ja nende veendamisest selle vajadusest. Nad mõtlesid, et on küllalt propageerida nõukogude võimu ja selgitada hulkadele seda programmi, mis kommunistid läbi viivad võimu haaramisel, et ergutada töolistehulki kommunistide juhtivust vastu võtma. Need valed ettekujutused viisid selle juurde, et mõned kommunistlikud parteid aeg-ajalt muutusid lihtsalt meie programmi propaganda organiteks, selle asemel, et ühendada programmi propageerimise ülesannet hulkades, nende ette õigeaegse loosungite ülesseadmise ülesandega, mis mobiliseeriks neid teatud võitluse ajajärgul.

Need paljude kommunistide ekslikud seisukohad avaldusid kõigepealt ametiühingulises küsimuses ja majandusliku võitluse hargestamises. Reformistlikkudest ametiühingutest väljaheidetud kommunistid asusid vaenulikule seisukohale reformistlikkude ametiühingute suhtes, arvates, et mida tugevamini meie reformistlikke ametiühinguid nende passiivsuse, streikide sabotaashi, nende reformistlikkuse pärast sõimame, seda kiiremini kisuvad end hulgad stüü-

hiliselt neist lahti ja tulevad kommunistide väikestesse ametiühingulistesse organisatsioonidesse üle.

Kommunistid jätsid tähelepanemata selle, mis ütles sm. Stalin 9 mail 1925 a. Moskva aktiivi koosolekul:

„Kui kommunistlikud parteid tahavad tõesti hulgaliseks jõuks saada, mis võimeline on revolutsiooni edasi viima, peavad nad ühes minema ametiühingutega ja nende peale tuginema.“¹

Seltsimees Stalin toonitas, et mõned kommunistid „ei saa aru, kas on ametiühingud halvad või head, kuid reatööline loeb neid ikkagi oma kindlusteks, mis aitavad temal tööpalka, tööpäeva jne alal hoida“.

Just kriisi ajal, kui töörahva peale suuremad hädad langesid, tundis reatööline kõige rohkem, et kui halb ka ei oleks ta ametiühing, ta siiski võib teda juriidiliselt kaitsta ja anda talle mõnesugust ainelist toetust, et see ametiühing kujutab endast teatud jõudu ja sellepärast ta ei taha end temast lahti ütelda.

Real maadel tegid kommunistid selle vea, et ei arvestanud neid hulkade meeleolusid, ei töötanud ametiühingutes ja ei osanud õigeaegselt muuta oma suhtumist ametiühingutesse ja üle minna ühiselt väerinnalt ainult alt hulkades ühisele väerinnale organisatsioonidega. Üksikud kommunistid Saksamaal rääkisid isegi fashismi pealetungi tingimustes vajadusest hävitada reformistlikke ametiühinguid, mis kaasa aitas kommunistide isoleerimisele organiseeritud töolistest.

¹ Stalin. XIV parteikonverentsi kokkuvõtete juurde. Partisdat, 1933, lhk. 12.

Kommunistid Ameerikas ei loobunud kaua aja jooksul Ameerika tööföderatsiooni puht kapitalistlikuks streigimurdmise organisatsiooniks kuulutamast, nähes ainult selle juhti Greeni, kuid tähelepanemata jättes töölisi.

KITK XII pleenum 1932 a. mõistis hukka kaunis levinenud juhtlause, et „ametiühingud on kapitalismi kool“. Alles 1932 a. sügisel Saksamaa kommunistlik partei andis kommunistidele loosungi — kaitsta tööliste ühinguid ja nende varandust, — mis kutsus kommunistide vastu esile suure kaasatundmise laine ametiühingute, kooperatiivide ja sotsiaaldemokraatliku partei kõigi liikmete hulgas. Veel suurema hilinemisega Saksamaal, alles peale Hitleri võimuletulekut, kommunistid andsid selge loosungi: kaitsta vabasid ametiühinguid, ja siis loosungi: uuesti üles ehitada vabad ametiühingud. Teistel maadel kommunistid mõistsid vaid suure hilinemisega töö määratud tähtsust ametiühingutes.

Sama suureks veaks, kui faschistliku hädaohu allahindamine, oli, teisest küljest, näha faschismi isegi seal, kus teda veel polnud. See viga on seletatav sellega, et osa kommunistlike ajakirjanikke mehaaniliselt omandas VI kongressi näpunäited, et kodanlus ikka suuremal määral püüab faschistlike valitsemismeetodite peale üle minna. Saksamaal kommunistid arvasid kaunis kaua, et Hermann Mülleri valitsus viib faschiseerimist läbi, et Brüningi valitsus on juba faschistliku diktatuuri valitsus. Teisest küljest, nad hindasid alla Hitleri liikumist, arvates, et sarnasel maal, kui Saksamaa, sarnase organiseeritud töölisteklassiga, hitlerlased ei suuda võtta võimu ja et stühi-

liselt Hitleri poole läinud väikekodanlised hulgad sama ruttu talle selja pööravad.

Austrias Schoberi valitsus kuulutati juba 1929 a. faschistlikuks valitsuseks. Tsheho-Slovakkias Massariki-Beneschi grupp kuulutati kommunistide poolt faschistlikuks grupiks. On veel rida sarnaste mitteõigete hinnangute näiteid.

Sarnase ebaõige arusaamise tagajärjel faschismi põhiolust ja Itaalia ning Poola faschismi tõsise uurimise puudumisel kommunistid osutasid võimetuteks anda õigel ajal pealetungile ülemineva faschismi vastu kodanlise demokraatia jäänuste kaitse loosungeid ja ei osanud kasutada vastuolusid kodanluse hulgas.

Saksamaal Preisi maapäeva presiidiumi valimistel 1932 a. kommunistid astusid alles välja teadaandega, et nad hääletavad sotsiaaldemokraatia ja tsentrumi kandidaatide poolt, et mitte faschistide valimist lubada.

Isegi Poolas, kus kommunistid peale 1926 a. rohkem kui paljudel teistel maadel tegutsesid faschismi õppimisega ja andsid hulkadele loosungeid kodanlis-demokraatlikkude jäänuste likvideerimise vastu, „tsentro-leva“ bloki loomise ajal kommunistid ei osanud ära kasutada lahkkelisid valitsuse leeris ja kodanlis-demokraatliku opositsiooni leeris vahel.

Need vead tulid täiesti varest ettekujutusest, et kõik kodanlised parteid on faschistlikud, et „pole kaht kodanlise valitsuse meetodit“, et kommunistidel ei kõlba kaitsta kodanlise demokraatia jäänuseid. Senikaua, kuni meie ei suuda kodanlist demokraatiat asendada proletaarse demokraatiaga, proletariaadi diktatuuriga, — proletariaat on huvitatud kodanlise demokraatia

igast killukesest, et seda hulkade ettevalmistamiseks kapitali võimu kukutamisele, proletaarse demokraatia võitmiseks kasutada.

Sarnased sektantlikud seisukohad, millel midagi ühist pole Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetusega, ega ka Kominterni VI kongressi otsustega, takistasid kommunistlike parteide mõju kasvu ja segasid eriti sotsiaaldemokraatlike tööliste võitmist ühiseks võitluseks.

Ilma sarnaste sektantlike seisukohtade kõrvaldamata ei saa luua ühist väerinda sotsiaaldemokraatlike töölistega, veel vähem kindlustada laialdast rahvaväerinda nende töötavate hulkadega, kes veel kaugel on kommunistidest, kuid kes võivad meiega ühes minna faschismi ja sõja vastu, kapitali pealetungi vastu, oma osaliste nõudmiste eest ja kodanlise demokraatia jäänuste kaitseks.

VÕITLUS

PROLETARIAADI LIITLASTE PÄRAST

Sellel võitluse-jaamavahel avaldus tugevasti meie töö mahajäänumus proletariaadi liitlaste võitmises talupoegade ja linna väikekodanluse hulgast. Tõsi, meie saime võitu sellest vanade sotsiaaldemokraatlike parteide põlastavast tsunftilisest kõrkusest väikekodanliste hulkade vastu, mis väljendus selles, et proletariaadil nagu ei kõlbaks jännata väikekodanliste hulkadega. Kui aga maha arvata Poolat ja Balkani maid, siis suuremas osas teistel maadel kommunistid enne kriisi algamist ei läinud kaugele sellest ainult põhimõttelikust töö tunnistamise

vajaduslikkusest linna ja maa väikekodanliste hulkade seas.

Kommunistid *Poolas* juba ammu omavad tuntava mõju enam eesrinna talurahva osas, kes kannatab feodaalaja jäännuste ja maanälja all. Kommunistlik partei Poolas pidas võitlust talurahva hulkade pärast loosungi all — kõik maa talurahvale ja samal ajal tõi esile rea osalisi nõudmisi, nagu näiteks: „mitte krossigi maksu faschistlikule valitsusele“ ja „faschistliku komasatsiooni vastu“, „Servituutide kaotamise vastu“, „maamaksude vastu“ ja „teoorjuse vastu“. Need nõudmised olid hulkades väga populaarsed. Kuid sisuliselt võib neid vaevalt osalisteks nõudmisteks nimetada. Nende peaülesandeks oli talurahvast ja riiklikku võimu vastamisi seada. Kui revolutsiooniline kriis oleks tulnud, kui proletariaat oleks üles tõusnud võitluseks, talurahva liikumine oleks võinud nende loosungite mõjul proletariaadile suureks toeks olla. Kui aga pärast talupoegade ülestõusu Kesk-Galiitsias oli talurahva liikumise langust märgata, ja proletariaat talurahva võitlusele tarvilikku toetust ei annud, partei ülesanne oleks pidanud seisma selles, et raskusekeskust üle viia sarnaste osaliste nõudmiste peale, mis oleksid võinud liikvele panna laialisemad talurahva hulgad. Kommunistid ei ilmutanud sagedasti küllaldast painduvust oma taktikas, et, vaatamata karistussalkade ähvardustele, saavutada talupoegade tarvis osalist edu, teoorjuse normide, teede tegemise tööde jne osalist vähendamist, alal hoides mõju talupoegade hulkades, nende organisatsioonides edasiseks võitluseks.

Maadel, kus talurahvas kriisi ajal, kannata-

des hädasid, mis talle kaela langesid, hakkas kodanlusele selga pöörama, unustasid kommunistid vajaduse anda õigeaegselt tõusvale talupoegade liikumisele võitluseloosungeid, mis oleks juhitud olnud talurahvast laostava monopolistliku kapitali valitsuse vastu, madalate hindade ja „protsentide orjuse“ vastu.

Saksamaal, talurahvahulkade suure rahulolematuse kasvu tingimustes röövhindade, maksude ja protsentide pärast, kommunistlik partei esitas 1931 aastal oma talupoegade toetuse programmi järgmiste nõudmistega: võlgade kustutamine, kaudsete maksude kaotamine, suurmaamanduse eksproprieerimine ja riiklik toetus töötavatele talupoegadele. Selle programmi alusel pöörasid 1931 a. kompartei poole rida põhjaksaks talupoegade juhte, kes varemalt faschistliku liikumisega ühenduses olid. Kuid küla organisatorite ja propagandistlikkude kaadrite puudusel kommunistlik partei ei saanud täielikult selle programmi selgitamisele külas asuda, et seda vastu seada faschistide kasvavale mõjule, kes laialdaselt oma „trustide ja pankade vastast“ demagoogiat tarvitasid. Talupoegpöörus selle partei poole, kelle olevust ta veel tema tegude järel ei teadnud ja kes ei olnud veel võimul, kuid kes lubas tõsta põllumajanduse saaduste hindu ja talupoja seisukorda ilma kapitalismi kukutamiseta parandada.

Prantsusmaal ja Ameerika Ühendriikides talupoegade rähulolematuse madalate hindade vastu põllumajanduse tarbeainete eest paisus suureks liikumiseks. Alles suure hilinemisega, kui talupoegade liikumine juba vaibuma hakkas, toetas kommunistlik partei talupoegade nõud-

misi, astus vaheltsobitajate ja veskiomanikkude kasude vastu välja, pannes sellega aluse oma mõju edasisele laienemisele talupoegade hulgas.

Kommunistid ei suutnud samuti *linna keskkih tide* liikumise etteotsa asuda, mis oli monopolistlikkude trustide ja pankade vastu sihitud, ja neid kihte oma järel viia. Saksamaal Danatpanga varingu ajal, kui laialised väikekodanlised hulgad oma hoiusummad kaotasid, kommunistlik partei ei annud neile kih tidele mingisuguseid võitluseloosungeid ja lasi paraja momendi oma mõju võitmiseks nende seas mööda minna. Suuremas osas teistel maadel väikekodanlus ei leidnud kommunistide poolt tarvilikku toetust oma vastupanus trustidele ja pankadele, kes temast higi välja imesid, mille tagajärjel need kihid võitlusest kõrvale jäid ja lõppude-lõpuks fashistide järgi läksid, neile võitu kindlustades.

Vaatamata kommunistliku partei mõju ja kaalu määratule kasvule töötavate hulkade keskel, kommunistid osutusid siiski mitte küllalt tugevateks, et sotsiaaldemokraatide partei ja ametiühingute juhtide mõju laiades tööliste hulka des murda ja muuta olukorda, milles hulgad ainult pimesa distsipliini tõttu võitlusest hoidusid. Kommunistlik partei väljendas end teoreetiliselt ja taktiliselt mitte küllalt relvastatuna, et leida sarnaseid mõju ja juhtivuse vorme hulkadele, mis kiirelt oleks viinud töölisteliikumise lõhe likvideerimisele, töölisteklassi jõu ja organiseerumuse kasvule — vajalikke eeldusi proletaariaadi võidurikkaks võitluseks.

Töölisteklassi nõrkus, mis oli välja kutsutud ta lõhega ja tööliste huvide äraandmisega sot-

siaaldemokraatide poolt, andis saksa kodanlusele võimaluse väikekodanluse ja talurahva kõikumisi ära kasutada, et neid kihte ajutiselt fashismi laagrisse meelitada. Saksamaa kommunistid ei arvestanud õigeajaliselt Versailles'i surve erilist tähtsust, mis töötavatele hulkadele väljakannatamata raskusi peale pani, ja osutasid mitte küllaldaselt osavateks, et loodud olukorda klassivõitluse huvides ära kasutada. Nad andsid saksa kodanlusele võimaluse viha Versailles'i surve vastu oma võimu alalhoidmise huvides ära kasutada.

FASCHISTIDE PEALETUNG SAKSAMAA TÖÖRAHVALE

Saksa proletariaadi lüüasaamine ja fashistliku diktatuuri maksmapanemine Saksamaal on suuremateks sündmusteks kapitalistlikkudel maa-
del neil esimestel kriisiaastatel. Kõige vanemad, marksismi lipu all loodud töölisteorganisatsioonid osutasid purustatuteks metsikute röövli-
bandede poolt. Üks eesrinnalisemaid ja kultuursemaid rahvaid osutus rahanduskapitali kõige tagurlisema ja schovinistlikuma partei võimu aluseks. Üks kultuursemaid maid sai Euroopa reaktsiooni koldeks, hirmsaks piinade kambriks, uue sõja süütajate maaks.

Erakordselt suure tähtsusega on küsimus: kas Saksamaa töötavad hulgad oleksid suutnud seda katastroofi ära hoida? Tingimata, jah. Kuid selleks oleks töölisteklass pidanud ühise väerinna looma, oleks pidanud sotsiaaldemokraatlikkude ja reformistlikkude juhtide ja kodanluse kontr-

revolutsioonilise väerinna purustama, ei oleks võinud end ninapidi vedada lasta sotsiaaldemokraatliku teooriaga — nagu poleks kriisi ajal klassivõitlus võimalik ja et on tarvis passiivselt kriisi möödumist oodata, et asjata on faschismi vastu välja astuda. Töölisklass oleks pidanud selleks vastupealetungile asuma kapitali vastu, sundida teda puudust kannatajatele abi andma. Töölisklass ei oleks võinud punaste frondisõdurite ühingu purustamist ja sõjariistade äravõtmist lubada, aga oleks pidanud asja ta riigi lipplastega (sotsiaaldemokraatlikud lahingurühmad) ühinemisele viima ja, viimase poliitikat muutes, looma tugeva revolutsioonilise proletariaadi lahinguorganisatsiooni. Töölisklass ei oleks pidanud passiivselt vaatama, kuidas Hitleri juhtimisel faschistid endid sõjariistu panevad, ta oleks pidanud Veimari vabariigi valitsust sundima faschistlikkudelt bandedelt sõjariistad ära võtma, nende organisatsioonide varandused konfiskeerima ja nende juhid türmi heitma. Töölisklass ei oleks pidanud faschistidel võimalust andma oma demagoogiat Versailles'i ikke vastu hargestada, vaid Veimari vabariigi valitsust sundima Versailles'i lepingut purustama.

Kuid Saksamaa töölisklass seda ei teinud. Omas enamuses läks ta pimedastpeast sotsiaaldemokraatia järele, tähelepanemata jättes kommunistide hoiatavat häält. Sellepärast on ta nüüd sunnitud kannatama faschistliku põrgu kolledusi. Saksamaa kommunistid osutusid jõuetuks üksi seda katastroofi töölisest hulkadelt kõrvale pöörama.

Juba 1930 a. tuli Veimari süsteemi kõiku-

mine nähtavale. Algas metsik võistlus ligineva revolutsiooni ja selle vastu relvastuva kontrrevolutsiooni vahel hulkade mobiliseerimisel. Sai selgeks, et Saksamaa kodanlus ei suuda kaua püsida parlamentarismi ja kodanlise demokraatia meetoditega.

1932 a. kevadel sai juba täiesti selgeks, et faschistid olid tuntavalt kommunistidest ette jõudnud hulkade mobiliseerimise mõttes — ja et kui klassijõudude vahekord kiiresti proletariaadi kasuks ei muutu, on Saksamaal möödapääsemata kõige metsikuma ja verisema faschistliku diktatuuri maksmapanek. Kommunistid püüdsid vahekorras muutust saavutada proletariaadi kasuks, igatpidi suurendades võitlust ühise väerinna eest. Nad seadsid omale ülesandeks maksu mis maksab saavutada kokkulepet sotsiaaldemokraatliku partei ja ülesaksamaalise ametiühingulise ühendusega (ADGB). Niisuguse ühise väerinna ülesanne oleks olnud vastulööki anda faschismile ja kaitsta kodanlis-demokraatlikkude vabaduste jäänuseid.

Kuid sotsiaaldemokraatlik partei lükkas otsustavalt kõik kommunistide katsed tagasi. Isegi siis, kui faschistid viisid juba võitluse uulitsale, kui kõigis Saksamaa linnades faschistid töölisi terroriseerisid ja nurgatagant silmapaistvamaid proletariaadi esindajaid tapsid, — isegi siis sotsiaaldemokraatia piirdus vaid jõuetute parlamentlikkude protestidega. Igale arusaajale inimesele oli selge, et võitlust faschistidega ei saa enam lahendada parlamendi raamides, et Saksamaa tulevik, töölistel liikumise saatuse küsimuse otsustamine on faschistide poolt uulitsale viidud.

Isegi kui 20 juulil von Papeni valitsus Preisi sotsiaaldemokraatlikud ministrid minema kihutas ja kui kommunistlik partei tegi sotsiaaldemokraatlikule parteile ja ülesaksamaalisele ametiühingulisele ühendusele ettepaneku kuulutada üldstreik, kuid mõlemad need organisatsioonid kutsusid töölisi rahu alalhoidmisele. Minemakihutatud ministrid „apelleerisid“ kõrgemale riigikohtule, kaebades, et konstitutsiooni on rikutud.

Isegi 30 jaanuaril 1933 a., kui rahanduskapital juba riikliku võimu hitlerlikule parteile andis faschistliku diktatuuri teostamiseks, sotsiaaldemokraatlik ja ametiühinguline juhtivus lükkas uuesti kommunistide ettepaneku üldstreigi kuulutamise kohta tagasi. Nad kuulutasid kommunistid provokaatoriteks ja pöörasid tööliste poole üleskutsega mitte vastupanu avaldada.

Sel ajal tegid kommunistid kõik, mis oli nende võimuses, et töötavaid hulki revolutsiooniliseks võitluseks mobiliseerida, et faschistliku diktatuuri maksmapanekut takistada. Kommunistid saavutasid selle juures tuntavat edu. Kuid nad ei saanud muuta seks ajaks kujunenud jõudude vahekordi, kuni sotsiaaldemokraatia ei loobunud oma seisukohast, mis vaenulik ühisele väerinnale ja võitlusele.

Las Saksamaa töölised, las maailma proletaariat nüüd otsustab, kelle peal lasub Saksamaa kaotuse süü; las Saksamaa sündmuste verine kogemus sundida neid aru saama, et see kaotus oli võimalik ainult sellepärast, et suurem osa töölisteklassist veel pimedalt sotsiaaldemokraatide järele läks ja võitluse tagasi lük-

kas, tähelepanu pööramata kommunistide hoia-
tustele. On sarnased „pahempoolsed“ häda-
revolutsionäärid, kes räägivad, et kommunistid
ikkagi oleksid pidanud alustama võitlust, vaata-
mata sellele, et sarnane vähemuse võitlus pro-
letariaadi kaotusele oleks viinud. Need ebare-
volutsiooniliste fraaside kangelased ei taha aru
saada, et see oleks tähendanud veel suuremat
kaotust ja täielikku Saksamaa proletariaadi re-
volutsiooniliste kaadrite hävitamist.

Saksamaa proletariaat kaotas. Kommunistid
ei tahtnud ega taha, et revolutsioonilised kaad-
rid hävineksid ainult kangelaslikkuse pärast.
Mitte selles pole kangelaslikkus. Nad tahavad,
et need revolutsioonilised kaadrid organiseeriks
uue võitluse ja uued võidud. (*Kiiduavaldused.*)

KODANLUSEL EI ÕNNESTUNUD HULKADE VÕITLUSETAHET NÕRGESTADA

Proletariaadi kaotus Saksamaal, ühes kõige
tähtsamas rahvusvahelise klassivõitluse stratee-
gilises sõlmes, takistas mõneks ajaks hulgalise
revolutsioonilise liikumise kasvu ja viis revo-
lutsioonilise kriisi olluste valmimise ajutisele sei-
sakule ka Poolas. Saksamaa kaotus tõstis rah-
vusvahelise reaktsiooni jultumust, viis sõjahä-
daohu suurenemisele, suurendas kodanluse sur-
vet töölisteklassile ja aitas faschistliku korra
maksmapaneku püüete kõvendamisele teistel
maadel kaasa.

Sel ajal kui faschistid Saksamaa töörahvale
peale tungisid, õnnestus teiste maade proleta-
riaadil saavutada rida suuri võituseid. Hiina pro-

letariaat ja talupojad löid *Hiina nõukogude vabariigi*. Sõjakäikude ajal, mis Nankingi valitsuse poolt Punaväe vastu ette võeti, näitasid Hiina rahvahulga suurt kangelaslikkust ja truudust revolutsioonile. Jaapani imperialistide pealetungi ja Nankingi valitsuse nendega võitlusest loobumise tingimustes tõstsid Hiina nõukogud lipu Hiina rahva päästmise nimel Jaapani ikke alt, rahvaliku revolutsioonilise võitluse lipu jaapani imperialismi vastu, takistades sellega tema edasitungimist Hiina kaugematesse raioonidesse. Lühikese aja jooksul muutusid Hiina nõukogud niisuguseks jõuks, mida on võimata ära visata imperialistide rahvusvahelise poliitika arvelaualt.

Hispaanias oli, vaatamata töölisteklassi lõhele, hulgalise liikumise võimas tõus, hulgaliste streikide laine, poliitiliste streikide kasv ja talurahva liikumine, kes mõisnikkude maid haaras.

Kõikidel kapitalistlikkudel maadel ja asumaadel võib ikka suureneva streikide laine ja talurahva liikumiste kasvu märkida.

Kuid otsustav tähtsus kogu maailma revolutsioonilisele väerinnale on sel asjaolul, et just aastatel, mil määratud töörahva hulga kapitalismi poolt kirjeldamata viletsusse olid tõugatud, mil faschism Saksamaal töölisteorganisatsioone purustas, lõpetas *Nõukogude Liit* esimese viisaastaku, iga päevaga töötavate heaolu tõstes. Just neil aastatel saavutas sotsialism Nõukogude Liidus tagasipööramatult võidu.

See üleilmlik-ajalooline sotsialismi võit Nõukogude Liidus õhnestab maailma imperialistlikku süsteemi, suurendab revolutsiooni jõudusid, tõstab Nõukogude Liidu kui rahu teguri, kui maa-

ilmarevolutsiooni aluse tähtsust ja kõvendab terve maailma töötajate võitlustahet sotsialismi eest, nõukogude võimu eest.

Selle ajajärgu lõpul õnnestus kodanlusel tööliste, talupoegade ja asumaade rahvaste arvel kergendada oma seisukorda, kriisilt depressioonile ülemineku tingimusi luues ja Saksamaa proletariaadile hoopi andes. Kuid kodanlusel ei õnnestunud maailma revolutsioonilist väerinda nõrgestada; tal ei õnnestunud Saksamaal kommunistlikku parteid hävitada, tal ei õnnestunud uue majandusliku tõusu tingimusi luua.

Rahvusvaheline jõudude vahekord ei muutunud mitte kapitalismile kasuks, vaid sotsialismile, mitte kodanluse kasuks, vaid proletariaadi kasuks.

Nüüd lähen ma aruande ajajärgu kolmandale võitluse-jaamavahele üle, mis peegeldab sotsialistlikkude tööliste pööret ühise väerinna poole kommunistidega.

III. SOTSIALISTLIKKUDE TÖÖLISTE PÕÖRE ÜHISE VÄERINNA POOLE KOMMUNISTIDEGA

Sotsialismi tagasipööramata võidu mõjul NSV Liidus, ühelt poolt, ja faschismi metsikuste mõjul Saksamaal — teiselt poolt, hakkas laiade töörahvahulkade mõistete ja ilmavaadete süsteem kokku langema, kes veel hiljuti uskusid kapitalismi, kodanlise demokraatia vastupidavusse ning rahuliku arenemise võimalusse — ilma revolutsioonideta ja sõdadeta — sotsialismi suunas. Hakkas murduma see ideeline alus, millele oli ehitatud reformistlikkude parteide kogu programm ja taktika.

Töolisteklass sai aru, et töölisteliikumise lõhe viis faschismi Saksamaal võidule, et töolisteklass vajab ühtsust.

Faschismi võit Saksamaal ei viinud mitte ainult pikaldasele reaktsioonile, nagu sotsiaaldemokraadid ette kuulutasid; vastupidi, kogu maailmas oli märgata „*revolutsioonilise kriisi kiirendatud valmimise tendentsi*“, nagu KITK XIII pleenum ära märkis; „tormijooksu idee valmib hulkade teadvuses“ kogu maailmas, nagu sm. Stalin ÜK(e)P XVII kongressil ära määras.

Selles olukorras võidab NSV Liit ikka rohkem töötajate meeli ja südameid ja näitab neile võitluse teed. Sotsialismi võit selles olukorras muudab otsustavalt miljonite vaated ja arvamised. Selles olukorras sünnib murrang laiade tööliste hulkade meeleolus ja kõigepealt sotsiaaldemo-

kraatlikkude tööliste meeleolus ja nende tööliste meeleolus, kes on reformistlikkudesse ametiühingutesse organiseeritud.

Selle murrangu esimesteks väljendusteks olid, esiteks, rahvusvahelise proletariaadi stüühiliselt hargestuv lai *ühine väerind* Leipzigi vangide kaitseks, kusjuures sm. Dimitrovi mehisel kommunismi kaitsmisel oli ajalooline tähtsus ühise väerinna loomiseks; teiseks, tööliste üleminek aktiivsele vastupanekule oma maa rahvusliku faschismi vastu. Proletariaat ei tagane enam võitluseta tema ees, nagu see oli Saksa maal, vaid vastab faschistide pealetungile Prantsusmaal *üldstreigiga* veebruaris 1934 a., *sõjariistus võitlusega* Austrias veebruaris 1934 a. ja Hispaanias oktoobris 1934.

Sõjariistus võitlus Austrias ja Hispaanias näitas määratud töölisteklassi võitlusjõudu, ääretut kangelasmeelt ja endasalgamist, võitlevate tööliste revolutsioonilikku visadust ja püsivust. Vaprad schutsbundlased, Floridsdorfi kangelased, Karl Marxi ja Goethe maja kaitsjad Kolman Valisch, insener Veissel, Münchenraiter lähevad iga-vesti proletariaadi vabastusevõitluse ajaloosse. Astuuria kangelaslikud mäetöölised, esimesed Hispaania punakaartlased, Oviedo kaitsjad, kommunistid, anarhistid, sotsialistid ja parteitud katsid end närbumata auga. Me saadame oma tervituse tuhandetele revolutsionääridele, kes vaevlevad Lerusi ja Robles-Gil piinakambrites. Meie saadame oma tervituse Hispaania sotsialistide juhile Caballerole, kes türmis vaevleb. (*Kiiduavaldused.*)

Kuid häbiga katsid end need sotsiaaldemokraatlikud juhid, kes võitlusväljalt ära jooksid

ja kõige algelisemad võitlusejuhtide kohustused unustasid; igaveseks ajaks katsid end häbiga Hispaania anarhistide juhid, kes võitluse katkestasid ja Lerusi ning Roblessiga koos tegutsesid.

Tuletage meelde, seltsimehed, milline värske revolutsiooniline tuul kogu maailma linnade töolistekvartaalides puhus Austria ja Hispaania sündumuste sõnumite puhul! Tuletage meelde, kuidas Oviedo proletaarlaste kangelaslikud võitlused kõigi maade töörahva meelt ülendasid! Millist vaimustust nõukogude võimu eest lehviv võitluslipp Asturias kõigi tööliste juures esile kutsus!

SOTSIAALDEMOKRAATIA POLIITIKA PANKROTT

Kuid mispärast proletariaadi sõjariistus võitlus Austrias veebruaris 1934 a. ja Hispaanias 1934 a. oktoobris, erinevalt 1917 a. oktoobris sõjariistus võitlusele Venemaal, proletariaati võidule ei viinud?

1931 a. aprillis kukutati Hispaanias monarhia, samuti nagu Venemaal 1917 a. veebruaris; algas Hispaania kodanlis-demokraatlik revolutsioon; erinevalt enamlastest, kes võitlesid nõukogudes revolutsiooni jätkamise eest, Hispaania sotsialistid läksid Azana valitsusse ministriteks. Nad talitasid vene vähemlaste ja es-eride eeskujul, kes Kerenski valitsuse ministriteks hakkasid.

Mida tegid siis Hispaania ministrid-sotsialistid, mida tegi Hispaania sotsialistlik partei 3 revolutsiooni aasta jooksul, seesama partei, kes 1934 a. oktoobris töölisi sõjariistus võitlusele kutsus?

Selle asemel, et faschistlikult kaardiväelt sõja-

riistade äravõtmise eest võidelda, Hispaania sotsialistid hääletasid rahvakaardiväe laiendamise ja krediitide suurendamise poolt ja, vabastades vabariigi vastu ülestõusnud monarhisti kindral San-Gurjo, määrasid ta selle rahvakaardiväe ülemaks, kes pidi vabariiki kaitsma. Selle asemel, et tagurliste ohvitseride tagandamise ja sõjaväe demokratiseerimise eest võidelda, jätsid nad tagurlastel sõjaväes täieliku tegevuse vabaduse. Selle asemel, et rahva vaenlastelt — faschistidelt — sõjariistad ära võtta ja neid areteerida, nad kiusasid kommuniste taga ja andsid välja vabariigi kaitse-seaduse, mille alusel nüüd kommunistide ja sotsialistide-oktoobrivoitlustest osavõtjate üle kohut mõistetakse.

Sotsialistid jätsid terveks ja puutumataks tagurlike kiriku ja kloostrite maad, varanduse ja õigused, ega annud maad talupoegadele, keda oleks tarvis olnud revolutsiooni poole võita. Nad ei seadnud sisse valitsuse üle tööliste kontrolli ja ei parandanud tööliste olukorda, ei pannud neid revolutsiooni kaitseks sõjariistu. Selle asemel, et tagurlist kodanlust ummikusse ajada, nad lasid teda organiseeruda ja relvastuda.

Kas enamlased 1917 a. nii talitasid, kas nad proletariaadi ja revolutsiooni võitu nii ette valmistasid? Kas Hispaania sotsialistid ei talitanud just nii, nagu talitas Kerenski, kelle valitsuse enamlased kukutasid?

Enamlaste pealerõhumisel likvideeriti juba 1917 a. veebruaris tsaari sandarmeeria, loodi soldatite komiteed ja soldatitele anti kodaniku õigused, tsaar ja ta kõrgemad ametnikud areteeriti. Enamlased läksid ülestõusule loosungitega: rahu, leiba, maad, vabadust, võitlesid

nende nõudmiste eest kõigil revolutsiooni jaamavahedel, mobiliseerides ja organiseerides rahvahulki nende toetuseks.

Kohe esimesel ülestõusu päeval nad dekreeteerisid kogu maa üleandmist talupoegadele.

Kohe peale võitu nad alustasid võitlust rahu heaks, andsid vabaduse rõhutud rahvastele, seadsid vabrikutes ja tehastes tööliste kontrolli sisse, asusid kontrrevolutsionääride varanduse konfiskeerimisele, tegid lõpu mõisnikkude klassile ja hävitasid kodanlise töörahva rõhumise aparaadi.

Ammu enne revolutsiooni oli kogu enamlaste tegevus suunatud proletariaadi ja ta liitlaste mobiliseerimisele kodanlise võimu võidurikkaks kukutamiseks, proletariaadi diktatuuri loomiseks, mis rahva hädatarvilikke nõudmisi teostab, — sellepärast toetas suurem osa töötavaid kihte enamlasti ja kindlustas neile edu.

Kogu *Hispaania* sotsialistide tegevus Azana valitsuses ja väljaspool seda oli suunatud kokkuleppele kodanlusega, eraomanduse alalhoidmisele ja mõisnikkude, kiriku ning kodanluse huvide kaitsele, hulkade revolutsioonilise tungi vastu, vana kodanlise riigiparaadi alalhoidmisele. Sellega nad nõrgestasid proletariaati ja kindlustasid fashiste.

Austrias ei olnud enne sõjariistus võitlust revolutsioonilist olukorda, nagu Hispaanias, kuid Austria proletariaadil oli see paremus, et määratult suurem osa töölisi oli ühte parteisse organiseeritud ja olid sellele parteile alistuvate ametiühingute mõju all ja et proletariaadi erikaal sellel väheldasel maal eriti suur oli.

Kuid sotsiaaldemokraatide partei, kelle järele läks 90% Austria proletariaadist, ei olnud re-

volutsiooniline partei, kes plaanikindlalt ja süstemaatiliselt proletariaadi võitu ette valmistab. Alles 1918—20 a. a. revolutsioonis aitas see partei kodanlusel võitu saada, rahuldudes sellega, et töölisteklassile vormaliselt demokraatlikud õigused ja mõned sotsiaalsed võidud jäid.

Kui faschistid kodanlise demokraatia vastu võitlust algasid, taganes sotsiaaldemokraatia samm-sammult, andes neile üks teise järele 1918 a. revolutsiooni võidud. Ta nõustus presidendi õiguste laiendamisega, põhiseaduse halvendamisega, ta lubas oma ajakirjanduse ärakeelamist ja Schutzbundilt osalist sõjariistade äravõtmist. Rea aastate jooksul veendas ta hulki kodanlise demokraatia teele jääma, ta ei mõtelnud proletarist revolutsioonist ega valmistanud hulki selle vastu.

Kodanluse võitlusejõud kõvenesid, proletariaadi võitlusejõud nõrgenesid, — töötavate hulkade usk oma seisukorra parandamise võimalusse sotsiaaldemokraatia juhtivusel kadus.

Naeruväärt, et peale seda, kui Austria sotsiaaldemokraadid mitte ainult võitlusele ette ei valmistanud, vaid kogu oma tegevusega töörahvast desorganiseerisid, Otto Bauer püüab tõendada, et ta tegutses enamlaste eeskujul, ainult kohandades „asiaatide“ — enamlaste taktikat „euroopa“ tingimustele.

Sõjariistus ülestõusu peab ette valmistama kui kogu töölisteklassi asja. Sõjariistus ülestõusu tarvis on vaja proletariaadi enamust võita. Veel rohkem, on tarvis töörahva enamuse toetust. Hispaania ja Austria sotsialistid aga muutsid sõjariistus ülestõusu vaid üksi võitluseorganisatsioonide asjaks.

Sõjariistus ülestõusu eduks peab valima proletariaadi jaoks kõige soodsama silmapilgu, aga Hispaania ja Austria sotsialistid lasid juba ammu oma käest ära initsiatiivi ja jätsid fashistide hooleks võitluse alguse momendi määramise.

Sõjariistus ülestõusu eduks on tarvis, et hulkadele oleksid eesmärgid selged, mis peab ülestõusuga saavutama, kuna aga ei Hispaania ega Austria sotsiaaldemokraatlikud juhid neid eesmäärke ei vormuleerinud; nad haarasid sõjariistad mitte selleks, et kodanlust kukutada, vaid ainult selleks, et survet avaldada kodanlusele, kaitstes end ta pealetungi vastu.

1917 a. lõi vene proletariaat *nõukogud*, kui organid, kes võivad ilma erandita kõiki töölisi, talupoegi, teenijaid, soldateid ja madruseid koondata.

Enamlased võitlesid nõukogudes hulkade juhtimise eest. Enamlased muutsid nõukogud proletarse ülestõusu ettevalmistamise ja teostamise organiteks.

Hispaanias aga teatas Caballero, et Hispaanias pole nõukogusid tarvis, sest kogu tööliste-klass on ametiühingutesse ja parteidesse organiseeritud. Kuid on see tõsi? Ei, see on täiesti vale. Hispaanias, nagu igal teiselgi kapitalistlikul maal, on suurem osa töölisi organiseerimata.

Largo Caballero ja Hispaania sotsialistid, nõukogude loomise vastu välja astudes, tahtsid ülestõusu, mis võib ainult kogu töölisteklassi asjaks olla, sotsialistliku partei või parteide bloki asjaks muuta, et sellega kitsendada liikumise hoogu ja tema hulgalist iseloomu.

Bauer ja Deutsch ei mõtelnud Austrias mingisugustest hulgalistest võitluse ettevalmistamise

ja juhtivuse organitest, vaid andsid sõjariistus võitluse puht blankistlikult ainult isoleeritult võitlevale Schutzbundile üle. Küllalt oleks olnud nende poolt, pöörduda hulkade poole üleskutsega tegevuseks, et mõne päeva jooksul luua organid, mis oleksid võimelised olnud laialdasi töörahvahulki võitlusele mobiliseerima ja võitlevatele schutsbundlastele toetust organiseerima. See oleks muutnud kogu edasise võitluse arenemise käigu proletariaadi kasuks.

Kuid Hispaania ja Austria sotsialistid otsustasid ka sõjariistus võitluse silmapilgul vene revolutsiooni kogemust tühiseks pidada. Selle vene kogemuse ignoreerimise eest pidid tuhanded proletaarlased surma ja kuulmata piinadega tasuma.

Meie loeme suureks teoks, et nii Hispaanias, kui ka Austrias osa sotsiaaldemokraatlikke juhte, olgugi hulkade survele, otsustas kodanluse vastu sõjariistus võitlusele minna. Kommunistid toetasid neid selles otsustavalt. Hispaanias kommunistid astusid „Tööliste ühendusse“, kuigi neil polnud seal tõsist mõju. Nii Hispaanias, kui ka Austrias võitlesid kommunistid esimestes ridades, sest seal, kus võitlus käimas, seal on kommunistide koht. Kuid just nende sotsiaaldemokraatliku juhtivuse all möödunud sõjariistus lahingute kogemus näitaski, et selle juhtivuse all proletariaat võita ei või. Sõjariistus võitluse edu Astuurias, kus organiseeriti punakaart, kus kommunistide juhtivuse all sõjariistus võitlus tõusis tõelise ülestõusu tasemele, kinnitab seda, mis oli juba vene revolutsiooniga tõestatud, ja nimelt, et proletariaadi sõjariistus ülestõusu eduks on vaja *kommunistlikku enamlikku juhtivust*. Seda juhtivust polnud ei His-

paanias ega Austrias nende maade komparteide nõrkuse ja nooruse tõttu. Sellepärast Schutz-bundi ja Hispaania sotsialistide kõige revolutsioonilisemad ollused tegid õiged järeldused, kui nad üle tulid kommunistliku partei ridadesse, sellesamaga tunnistades, et nad ei pea võitlust lõppenuks.

ÜHISE VÄERINNA JA FASCHISMIVASTASE RAHVAVÄERINNA EDU

Võitlus *Prantsusmaal*, mis eriti laia ulatuse võttis 1934 a. veebruaris, jäi välispidises väljenduses madalamale tasemele kui Hispaanias ja Austrias, kuid ta avaldas proletaarse võitluse arenemisele teistel maadel veel suuremat mõju selle tõttu, et proletariaat Prantsusmaal õigeaegselt faschismi vastu välja astus.

Milles seisab võitluse erinev joon Prantsusmaal?

Faschistlikkude bandede esimesel avalikul hulgalisel ilmumisel Pariisi uulitsatele ei lasknud prantsuse proletariaat end uinutada vähema pahe teooriaga ja lobaga vormalsest demokraatiast, nagu see Saksamaal oli. Kohe faschistliku pealetungi algul tuli prantsuse proletariaat parteilisele kuuluvusele vaatamata uulitsale, et võimsa poliitilise demonstratsiooniga 9 veebruaril ja poliitilise üldstreigiga 12 veebruaril 1934 a. faschismile vastulööki anda. Sellega löi prantsuse proletariaat esimese tõsise faschistide pealetungi tagasi. (*Kiiduavaldused.*) Prantsuse proletariaat, luues veebruaripäevadel ühise võitluseväerinna, demonstreeris näitlikult, millist määratud jõudu kujutab proletariaat, kui ta ühtne

on ja võitlusest kõrvale ei tõmbu, vaid õigeaegselt oma vaenlase vastu välja astub.

Selle oma väljaastumisega sundis proletariaat Prantsuse sotsialistlikku parteid (tõsi, peale tugevaid kõikumisi) ühise väerinna asjus kommunistliku parteiga kokkuleppele asuma. Nii viisi pani ta kogu organiseeritud töölisteriikide ühistele faschismivastastele väljaastumistele aluse, mis avaldasid määratud mõju tööliste klassi organiseerimata enamusele ja linna ning maa väikekodanlastele hulkadele. Tugev algatusvõimeline Prantsusmaa kommunistlik partei ei rahuldunud aga ühise väerinna loomisega sotsialistidega, vaid esitas sarnaste nõudmiste programmi, mis kodanlust valusalt tabavad, nagu näiteks kapitali halastamata maksustamise nõudmine; mis faschismi desorganiseerivad, nagu näiteks faschistlikkude organisatsioonide ja nende kirjanduse ärakeelamise, faschistlikkude juhtide areteerimise, faschistlikkude organisatsioonide aineliste abinõude konfiskeerimise nõudmised; mis nõrgestavad sõjahädaohtu, nagu näiteks rahu-pakti toetamise nõudmine NSV Liiduga ja tõelise võitluse nõudmine sõjaõhutajate vastu. Kõik need nõudmised kergendavad tööliste hulkade olukorda ja kindlustavad nende seisukohti.

Oma tegevusega rajas Prantsusmaa kommunistlik partei alusmüüri laialdasele rahvaväerinna faschismi ja sõja vastu võitlemiseks, mis ikka laiemaid talupoegade, linna väikekodanluse ja haritlaste kihte ligi tõmbab, mis liikumisse kisub radikaal-sotsialistliku partei poolehoidjaid ja ikka rohkem revolutsioonilist proletariaati esile tõstab, kui kogu töörahva hegemooni ja juhti.

Määratusuur faschismivastane demonstratsioon prantsuse rahvusliku püha puhul 14 juulil 1935 a., milles ühiselt välja astusid kommunistid, sotsialistid ja radikaal-sotsialistid ja millest üksi Pariisis üle poole miljoni töölise osa võttis, ei olnud mitte ainult kõige võimsam kõigist demonstratsioonidest, mis kuni siia maani kapitalistlikudel maadel aset leidnud. See demonstratsioon oli määratu mõju väljenduseks, millist ühine väerind proletariaadi võitlusemeeleolule avaldab, kaasa tõmmates rahvaväerinda ka teisi töörahva kihte. (*Kauakestvad kiiduavaldused.*) Seda tõendab ka Prantsusmaa kommunistliku partei tuntav edu viimaste omavalitsuste valimise ajal sel aastal. See edu oli kommunistliku partei võitluse tagajärjeks tööliste klassi ühise väerinna ja faschismivastase rahvaväerinna loomisel demokraatlikkude õiguste kaitseks, aktiivsuse ja algatusvõime tulemus, mida väljendas kommunistlik partei valitsusekriiside puhul ja võitluse käigus Prantsusmaa ning NSV Liidu vahelise vastastikuse abiandmise lepingu eest sõjalise kallaletungi puhul.

See Prantsuse kompartei edu kindlustab prantsuse proletariaati ja sellega raskendab kodanluse üleminekut faschistlikkudele valitsemise-meetoditele.

Seisukord Prantsusmaal läks väga teravaks. Ühise ja rahva-väerinna edasisest arenemisest, hulkade aktiivsusest oleneb nüüd kolmanda vabariigi ja demokraatia saatus, töötavate hulkade saatus.

Prantsuse proletariaadi võitlusel on määratu rahvusvaheline tähtsus. Prantsuse proletariaadi edu, kes 1934 a. veebruaris, kommunistide ja

sotsialistide ühise väerinna tõttu faschistide esimese hulgalise tormijooksu tagasi löi ja kes 14 juulil 1935 a. võimsa lahingväljaastumise faschistide vastu korda saatis, näitas kõigi maade töörahvale, et ainult töörahva ühine võitlus revolutsioonilise taktika alusel on suuteline kapitali ja faschismi pealetungi tagasi lööma ja sõjaõhutajate sepitsustele lõppu tegema.

Prantsuse proletariaadi võitlus näitas kõigele töötavale rahvale, kuidas proletariaat peab kapitalistlikkudel maadel tegutsema, et faschismi pealetungile vastulööki anda ja proletariaadi diktatuurile, sotsialismile jõudmiseks üles tõusta. Sotsialistide ja kommunistide kokkulepe ühise väerinna kohta Prantsusmaal, mille peale prantsuse sotsialistid ainult hulkade surve, hoolimata II internatsionaali Täidesaatekomiteest, läksid, näitas teed kõigi maade pahempoolsetele sotsiaaldemokraatidele.

See viis kommunistide ja sotsialistide vahelistele kokkulepetele ühise väerinna kohta Austrias, Hispaanias ja Itaalias ning töölistehulkade hulgalistele väljaastumistele ühise väerinna alusel Inglismaal, Ameerika Ühendriikides, Poolas, Tšecho-Slovakkias ja paljudel teistel maadel, kus sotsialistlike parteide juhtivus, samuti nagu II internatsionaali Täidesaatekomitee, ikka veel igasugused kokkulepped kommunistidega tagasi lükkab.

Väikene kompartei Inglismaal, luues ühise väerinna iseseisva tööliste partei ja paljude ametiühingute ning labouristlike algorganisatsioonidega, oskas 9 septembril 1934 a. 150 000 töölist uulitsale tuua, aga jaanuaris-veebruaris 1935 a. demonstratsioonide, miitingute ja strei-

kide lainega valitsust sundida töötute seaduse teise osa läbiviimist seisma panema, milles oli ette nähtud töölaagrite organiseerimine ja töötute toetuse asja mitteparlamentlikule komisjonile alistamine. Ühise väerinna loomise tõttu kohalikkude ametiühinguliste organisatsioonidega, kommunistide visa töö tõttu neis, inglise ametiühingud andsid real juhtumitel trade-unionide Peanõukogule vastulöögi ja lükkasid „musta ringkirja“ kommunistide väljaheitmise kohta ametiühingutest tagasi.

Revolutsioonilistel töölistel õnnestus *Ameerika Ühendriikides* ühise väerinna taktika tõttu kindlustada ja laiendada oma mõju reas Ameerika tööföderatsiooni (ametiühingute) organisatsioonides, saavutada laialdast ametiühingute toetust kommunistide poolt esitatud seaduse-eelnõule kinnitamise kohta, mille tõttu kinnitamise nõudmine sai kogu töörahva asjaks. Sel teel revolutsioonilistel töölistel õnnestus otsustavat mõju saavutada 1934 a. suurimas streigis, Vaikse ookeani rannaäärsete madruste streigis ja San-Francisco üldstreigis, — ja ühes sellega rida ainelisi kasusid, üldiste poliitiliste seisukohtade kindlunemist ja ameerika proletariaadi klassiteadvuse tõusu. Kõik see muudab otsustavalt ameerika töölisteliikumise iseloomu ja viis töölisteklassi iseseisva poliitika teele. *Poolas*, vaatamata sotsiaaldemokraatliku partei (Poola sotsialistliku partei) juhtivuse loobumisele igasugusest kokkuleppest kommunistidega, hulkade meeolelu murrang viis kommunistide ühisele väerinnale rea sotsialistlikkude organisatsioonidega ja laiade töörahvahulkade faschismivastase liikumise tugevnemisele. See ilmestus kõige eredamalt kom-

munistliku partei algatusel tekkinud võimsas poliitiliste streikide laines ja talupoegade väljaastumistes uue faschistliku põhiseaduse vastu. See laine haaras kõik tööstusekeskused ja maa mõned talupoegade raioonid; seda toetasid mõlemad parteid. See poliitiline streigiliikumine, mille juhtimist püüab PSP ainult oma arvele kirjutada, ühtlasi püüdes liikumist üksikuteks streikideks killustada, viib kahtlemata PSP mõju all olevate hulkade edasisele revolutsioonilikkuse kasvule ja edasisele ühise väerinna arenemisele kommunistide ja sotsialistide vaheliste kokkulepete vormis, faschismivastasele võitlusele ja ametiühingute ning töölisteorganisatsioonide leegaalsuse kaitseks.

Tööraha ühise väerinna liikumine rajab omale teed kõigil kapitalistlikkul maal, kuidas ka sotsiaaldemokraatia juhid kommunistidega kokkulepete praktikale ei vaataks, kuidas ka need juhid ei kardaks ühise väerinna revolutsioniseerivat mõjuavaldust kommunistide järgi minevatele hulkadele. Kuluks liialt palju aega, kui ma püüaksin selles aruandes tööraha ühise väerinna kogu edust kõneleda.

See liikumine leiab omale väljenduse kõige mitmekesisemates vormides, algades parteide vahelistest kokkulepetest ja mitteparteilistest *amsterdami-pleieli faschismi-* ja sõjavastasest *liikumisest*, mille eesotsas seisab meie sõber *Henri Barbusse*, ja lõpetades ametiühingute, noorsoo, spordi, kultuur-hariduslikkude ja teiste organisatsioonide ühendusega. Reformistlikud juhid, vaatamata kõigile oma püüetele, ei suuda võimast kõigi proletaarlaste ühtse faschismi- ja sõjavastase võitluse loosungi mõju halvata.

Veel vähem võivad nad takistada NSV Liidu sotsialismi võidu mõju kasvu kõigi maade töörahva hulkadele.

Las istuvad sotsiaaldemokraadid Tsheho-Slovakkias, Belgias, Taanis, Rootsis ja Nõrras valitsustes, võtku labouristid Inglismaal võim oma kätte, — kommunistid toetavad neid fashistide vastu, — kuid töölistehulgad hakkasid neil maadel mõistma, et nende jõud pole mitte ministriportfellide saamises, vaid võitluses ühise väerinna.

Kuid Tsheho-Slovakkias, Taanis, Rootsis, Nõrras ministrid-sotsiaaldemokraadid ei pea tõsist võitlust fashismi vastu. Tshehi rahvas on oma rahvusliku iseseisvuse saatuse pärast ärevuses. Seda ärevust jagavad kommunistid. Kuid mida teevad sotsiaaldemokraatlikud ministrid? Selle asemel, et töötavate hulkade rahvuslikkudele ja majanduslikkudele huvidele vastava poliitikaga Hitleri agentidel Tsheho-Slovakkias pinda jalge alt ära lüüa, nad kasvatasid Henleini fashistlikku liikumist ja võimaldavad viimasele Tsheho-Slovakkia sakslaste enamust oma parteisse tõmmata. Selle asemel, et kõiki rahva jõude fashismi vastu mobiliseerida, nad kiusavad kommuniste taga. Selle asemel, et fashiste türmi ja koonduslaagritesse heita, nad heidavad sinna kommuniste ja fashismivastaseid. Selle asemel, et sõjaõhutajate vastu võitlust pidada, taani ja rootsi sotsiaaldemokraatlikud valitsused tegelikult toetavad oma poliitikaga saksa fashiste. See Tsheho-Slovakkia ja Skandinaavia maade sotsiaaldemokraatlikkude parteide proletariaadivastane poliitika viib töölistehulgad arusaamisele, et sotsiaaldemokraat-

likud ministrid ei ole kaitsevalliks faschismi, sõjaliste ettevalmistuste ja kapitali pealetungi vastu.

Selle teadvuse tõttu töölisteklass, nagu see eriti näha on Tsheho-Slovakkias, püüab ühisele väerinna kommunistidega, et proletaarlikult faschistide ja sõjaõhutajatega arveid õiendada, et mitte samasesse seisukorda sattuda, millises praegu on saksa proletariaat, ja uut maailma veresauna ära hoida.

Ühise väerinna suurt jõudu ja väärtust mõistis kõige paremini faschistlikkude maade töölisteklass. Vaatamata reale sektantlikkudele seadetele, mis hiljuti veel *Saksamaa* kompartei juhtivuses väljendus, vaatamata sotsiaaldemokraatlikkude juhtide vastupanekule, Saksamaa töölistehulgal hakkavad ikka rohkem aru saama, et õiget võitlust faschismi vastu võib pidada ainult kommunistide ja sotsiaaldemokraatide ühise väerinna teostamisega ja et ainult sel teel on võimalik faschismi kukutamist saavutada.

Töölised *Ungaris* näevad, et oma ametiühinguid ja isegi sotsiaaldemokraatlikke organisatsioone saavad nad kaitsta ainult ühise väerinna puhul nendesamade kommunistidega, keda sotsiaaldemokraatlikud juhivad alles hiljuti politsei kätte andsid.

LÕHE KÕRVALDAMISE TEE TÖÖLISTEKLASSIS

Kommunistide ja sotsialistide liikumisel ühise väerinna eest on sügavad juured. Ta on tekkinud sügavast muljest, mis sotsialismi võit NSV Liidus laiadele töölistehulkadele on aval-

danud, võit, mille mõjul hulkade teadvuses kapitalismi tormijooksu idee valmib, kogu rahvusvahelise töölisteliikumise kogemusest kapitalistlikkudel maadel, Saksa kaotuse kogemusest, sõjariistus võitluse kogemusest Austrias ja Hispaanias, ühise väerinna üldstreigi kogemusest Prantsusmaal. Töölisteklass tegi selle järelduse, et võitlust kapitalismi vastu peab ühise väerinna alusel ja tihedas sidemes Nõukogude Liiduga pidama.

See hulkade oma võitlusekogemuste järeltus viis Oktoobrirevolutsiooni päevilt suurimale murrangule rahvusvahelises töölisteliikumises.

Seltsimehed, liikumine ühise väerinna eest — see on palju rohkem kui kahe tööliste partei jõudude aritmeetiline kokkupanemine. Kapitalistlikkudel maadel on suurem osa töölisteklassist organiseerimata ja läheb paljudel maadel veel kodanliste parteide järgi. Töölisteliikumise ühine väerind tähendab tema jõudude sarnast kasvu, et see määratuks tõmbejõuks neile proletarlaste hulkadele muutub, kel senini puudus klassiteadvus, kisub nad eemale kodanlistest parteidest ja toob nad klassivõitluse hulka.

Poolas, kus PSP senini veel legaalne, kuid kus kommuniste metsikult taga kiusatakse, kus sotsialistlikud ja parteitud töölisel ühiste ülesastumiste eest kommunistidega samasuguste tagakiusamiste alla satuvad, nagu viimasedki, — ühine väerind tõendab töölistehulkade määratud revolutsioonilikkuse kasvu ja nende valmisolekut revolutsiooniliseks võitluseks ohvreid tuua. Kui Inglismaa labouristliku partei 3 mln. liiget ühise väerinna poole komparteiga püüavad, siis tähendab see, et asi ei seisa sugugi parteide

jõudude aritmeetilises kokkupanemises, vaid ei siin sünnib hulkade pööre reformismist revolutsioonilise poliitika juurde.

Ühine väerind on esimene samm lõhest üleseamiseks töölisteliikumises, ühise tugeva proletariaadi revolutsioonilise partei loomiseks.

Austrias tõstsid kommunistid revolutsiooniliste sotsialistide parteiga ühinemise küsimuse üles. See ühinemine pole siia maani veel teostatud, sest et sotsialistid seda pole tahtnud. *Prantsusmaal* algasid kommunistid sotsialistliku parteiga läbirääkimisi ühise revolutsioonilise partei loomise üle Prantsusmaal. Me tervitame mõnede sotsialistide häält *Baltimailt* poliitilise lähenemise tarvilikkuse kohta nõukogude töölisteliikumisega.

See liikumine ühise revolutsioonilise partei eest areneb kahtlemata edasi, sest sotsialismi võit NSV Liidus purustas reformismi alused ja Nõukogude Liidu poliitika ümber ühineb kogu maailma töörahvas.

Seda kinnitab arenemine mitte üksi kapitalistlikkudel maadel, vaid ka arenemine asumaadel ja sõltuvatel maadel.

HIINA NÕUKOGUDE VÕIDUKÄIK

Väljapaistvaks sündmuseks, mis pärast sõja-aegses ajajärgus jättis oma jälje kogu asumaade ilmale, on Hiina revolutsioon, mis pärast Kommunistliku Internatsionaali VI üleilmset kongressi nõukogulise vormi võttis. Nõukogulise liikumise tekkimisel ja võidurikkal arenemisel Hiinas on määratu üleilmlik-ajalooline tähtsus.

End kustumata auga katnud Hiina punaväe kangelaslik võitlus on eeskujuks kogu asumaade ilma töörahvale. Kuomintangi militaristid korraldasid rahvusvaheliste imperialistide kõigekülgsel toetusel juba kuus korda sõjakäike nõukogulise liikumise mahasurumiseks. Vaatamata määratutele abinõudele ja jõududele, mis selleks otstarbeks Hiina rahva vaenlaste poolt mobiliseeritud olid, Hiina tööliste-talupoegade punavägi suutis kõik imperialistide ja Hiina kontrrevolutsioonilise kurnajateklassi löögid tagasi lüüa. (*Kiiduavaldused.*) Kõik kuus peasõjakäiku nõukoguliste raioonide vastu lõppesid üksteise järele Kuomintangi imperialistide kaotusega. (*Kiiduavaldused.*)

Ehkki Hiina punavägi peale kuuendat sõjakäiku, et kuomintangliste väeosade poolt kavatsatud ümberpiiramisest hoiduda, oli sunnitud endise kesk-nõukogude raiooni territooriumit, Tssjānsi provintsis, maha jätma, kuid tal õnnestus imperialistide ja militaristide plaani rikuda, kes arvestasid Hiina punaväe ümberpiiramise ja hävitamisega. Ägeda võitluse protsessis kasvasid punaväe sõjariistus jõud tuntuvalt. Hiina punaväe peajõududega suurepärast läbiviidud üleminek Sõtshuani provintsi, tunnistab nõukogulise Hiina edasisele arenemisele avanevatest perspektiividest. Hiina punaväe sõjalise võitluse kogemus tõendab kõige paremini, et imperialismi poolt orjastatud rahvas võimeline on revolutsioonilise sõjaga, mis juba oma käigu ajal töörahva igapäevased nõudmised rahuldab, edukalt vaenlase üleolevate jõudude vastu võitlema, hambuni relvastatud rahvusvahelise imperialismi vastu.

Hiina nõukogude edu tõendab hiilgavalt Kommunistliku Internatsionaali liini õigust, tuginedes Lenini-Stalini õpetuse asumaalise revolutsiooni alusele. Hiina nõukogude edus väljendub sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni vägev mõju, mis inimühiskonna ajaloos uue ajastu avas.

Esmakordselt maailma ajaloos viib rahvuslik-revolutsiooniline vabadusevõitlus Hiinas täie-võimulisele proletariaadi ja talurahva revolutsioonilis-demokraatlikule diktatuurile. Esmakordselt maailma ajaloos möödub imperialismivastane ja agraar-revolutsioon poolasumaal nõukogude eest võitlemise vormis. Niiviisi on praktikaga nõukogude võimu maksmapaneku võimalus asumaal tõestatud, mis siin kui proletariaadi ja talurahva revolutsioonilis-demokraatliku diktatuuri riigi vorm esineb, mis kindlustab kodanlis-demokraatliku revolutsiooni ümberkasvamist sotsialistlikuks revolutsiooniks.

Hiina revolutsioon on esimese asumaade revolutsiooni eeskujuks, milles teostub proletariaadi ideeline ja algvormis riiklik hegemonia. Hiina töölisteklassi näol tõendas asumaade proletariaat tegelikult oma võimet, et ta suudab suuri ajaloolisi küsimusi lahendada, oma maa majandusliku ja poliitilise iseseisvuse eest seista, lõpulikult hävitada feodaalsed jäänused, mõisnikkude maaomandus likvideerida, lõpp teha liiakasuvõtmise mülkale, teostada revolutsioonilisi uuendusi, mis sotsialismi võidule teed tasandavad.

Hiina nõukogude poliitika, tema poolt teostatavad praktilised abinõud, mis tööliste ja talupoegade seisukorras täiesti tunduvaid paremusi

kindlustavad, aitavad kaasa laiade töörahvahulkade äratamiseks aktiivsele poliitilisele elule, nende organiseerumuse ja poliitilise teadvuse kiirele kasvule. Töötava elanikkonna keskel Hiina Kuomintangi maaaladel, mis täieliku õigusetuse, paljaksriisumise ja nälgiva väljasuremise tingimustesse on asetatud ja mis Kuomintangi korra poolt edasisele asumaalikule orjastamisele on määratud, tugevneb veene, et ainult nõukogud võivad Hiinat päästa. Iga päevaga saab ikka laiematele Hiina töötavatele hulkadele selgeks, et ainult nõukogud on selleks jõuks, mis võib Hiina terviklust ja iseseisvust kaitsta, maad ühendada, imperialistlikkude haarajate rünnakut tagasi lüüa ja töörahvahulkade olukorra radikaalse paranemise kindlustada.

Nõukogulise liikumise arenemise edu Hiinas ergutab kogu asumaalise ilma töörahvast revolutsioonilisesse võitlusesse, kellele Hiina nõukogud on revolutsioonilise vabadusvõitluse eeskujuks ja lipuks.

*

Sellega, seltsimehed, lõpetan ma kolme võitluse-jaamavahe analüüsi. Teeme rahvusvahelise töölisteliikumise arengu kokkuvõtte ajajärgus peale VI maailma kongressi.

Väljakannatamata majanduslik surve, igasuguste väljavaadete puudumine hulkade olukorra parandamiseks kapitalismi raames, otsene sõjahädaoht, metsik kodanluse pealetung viimastele demokraatlikkude vabaduste jäänustele ja parlamentarismile ning püüded ikka uutel ja uutel maadel verist faschistlikku terrori reshiimi

maksma panna, tõstavad iga kuuga proleta-
riaadi klassivõitluse laine kapitalistlikus maa-
ilmas ikka kõrgemale.

Nõukogude Liit muutub ikka suuremal mää-
ral töötavate hulkade külgetõmbe keskuseks —
see tähendab, et hulkade teadvuses valmib idee
oma nõukogude võimu loomise vajalikkusest.

Mitte mingisugused ajutised majandusliku
konjunkturi muutused, mitte mingisugused
„pahempoolsete“ ja sotsiaaldemokraatlikkude
valitsuste manöövririd ei suuda seda rahvusvahe-
lise töolisteliikumise arenemise peasuuna muuta.

See töolisteliikumise tõus ja hulkade kasvav
tung võitluseks sotsialismi eest näitavad, et
kogu maailmas valmib revolutsiooniline kriis.

Nüüd lähen ma oma aruande sellele osale
üle, mis puudutab olukorda meie sektsioonides.

IV. KOMMUNISTLIK INTERNATSIONAAL JA TEMA SEKTSIOONID

Rohkem kui kunagi ennem sõltub praegusel ajal ajalooliste sündmuste areng töölisklassi teadlikkusest ja organiseeruvusest, kommunistide osavast ja targast taktikast, Kommunistliku Internatsionaali võimsusest ja arvukusest.

Oma aruandes ÜK(e)P XVII kongressil 1934 a. jaanuaris-veebruaris ütles seltsimees Stalin:

„Mõned seltsimehed mõtlevad, et kuivõrd on olemas revolutsiooniline kriis, peab kodanlus sattuma väljapääsemata olukorda, et tema lõpp, tähendab, on juba ette ära määratud, et revolutsiooni võit on sellesamaga juba kindlustatud ja neil jääb ainult kodanluse langemist ära oodata ja võiduresolutsioone kirjutada. See on sügav viga. Revolutsiooni võit ei tule ilalgi iseenesest. Teda peab ette valmistama ja kätte võitma. Teda ette valmistada ja kätte võtta võib ainult tugev proletaarne revolutsiooniline partei. On silmapilke, mil olukord on revolutsiooniline, kodanluse võim kõigub kuni alusteni, aga revolutsiooni võit ikkagi ei tule, sest pole olemas proletariaadi revolutsioonilist parteid, kes oleks küllalt tugev ja autoriteetne selleks, et hulk enda järel viia ja võimu oma kätte võtta. Poleks arukas mõelda, et sarnased „juhtumid“ aset ei võiks leida“.¹

Seltsimehed, me peame tunnistama, et sarnased „juhtumid“ tihti aset leiavad, et sarnased „juhtumid“ võivad veel korduda, kui me ei omanda seltsimees Stalini hoiatust ja ei tee kõike, mis võimalik ja tarvilik kommunistlikkude

¹ Stalin. Leninismi küsimused, 10 väljaanne, lhk. 548.

parteide kindlustamiseks, kui meie selleks abinõusid tarvitusele ei võta, et kommunistlikud parteid võimaluse saaksid proletariaadi enamuse võitmiseks.

Tuletame meelde: kas Saksamaal polnud revolutsioonilist olukorda 1918—1920 a. ja 1923 a.? Ja ometi ei võitnud proletariaat, sellepärast et sel ajajärgul Saksamaal polnud veel proletariaadi revolutsioonilist parteid, kes oleks suutnud proletariaadi võitu kodanluse üle organiseerida. Isegi 1932 a. osutus Saksamaa kompartei mitte küllalt tugevaks, et vastu sotsiaaldemokraatlikkude juhtide tahtmist sotsiaaldemokraatlikke töölisi fashismi vastu, üldstreigile viia.

Aga kas Itaalias 1920 a. polnud revolutsioonilist olukorda? Ja ometi ei võitnud siis proletariaat, vaid võimu juurde tulid fashistid, sellepärast et polnud veel tugevat proletariaadi revolutsioonilist parteid.

Edasi. Kas Austria sündmuste tagajärg 1934 a. veebruaris ei oleks võinud teistsugune olla, kui Austrias selleks ajaks oleks tugev kommunistlik partei olnud, kui Austrias poleks valitsenud sotsiaaldemokraatlik partei, keda isegi Otto Bauer ise mitterevolutsiooniliseks parteiks loeb?

Kas Hispaanias, kus kodanlis-demokraatlik revolutsioon juba neli aastat paigast ei nihku, ei oleks võinud revolutsioonilise liikumise edasiseks arenemiseks teistsugust olukorda luua?

Kas töötute liikumise ja töölisteklassi poliitiliste väljaastumiste edu, mis viimastel aastatel real kapitalistlikkudel maadel aset leidnud, ei oleks võinud rohkem tuntavamad olla, kui kommunistlikud parteid oleksid tugevamad olnud, kui nad oleksid suutnud võimast hulgaliste proletaar-

sete organisatsioonide süsteemi luua, kui nad oleksid suutnud proletariaati ja laiu töötavaid hulki oma järele tõmmata ja kapitalismi vastu pealetungile viia?

Kui vene proletariaat 1917 a. oktoobris võitis, siis sündis see kõigepealt sellepärast, et Venemaal oli tugev ja kogemusrikas enamlaste partei, kes Lenini kindlal juhtimisel kogu kurnatute ja rõhutute hulgaga tihedas sidemes oskas olla, kes proletariaadi enamuse omapoole oskas võita, et kogu proletariaati edukale, võiduga kroonitud revolutsioonile viia.

Ilma sarnase parteita poleks Venemaa proletariaat, revolutsioonilisele olukorrale vaatamata, võimu võita suutnud.

Tähendab, peamine õppetund, mis revolutsioonilise liikumise ajalugu meile annab, seisab selles, et meie, kommunistid, vahetpidamata hulkade organiseerimise alal, kommunistlikkude parteide kindlustamise ja nende sideme alal hulkadega, Kommunistliku Internatsionaali kindlustamise sihis töötama peame.

Kui meie end selle ülesande lahendamise jaoks ette ei valmista, siis võib juhtuda, et kodanlusel õnnestub, kui sügav ka poleks revolutsiooniline kriis, hulki petta, proletariaadi vabastamisliikumist veel mõneks ajaks maha suruda, fashistlikku diktatuuri veel real maadel maksma panna ja uues imperialistlikus sõjas maailma uue ümberjagamise eesmärgil omale oma raskest olukorrast väljapääsu otsida.

Kommunistliku Internatsionaali VI ja VII üleilmsete kongresside vahemik oli, nagu ma juba ülalpool ütlesin, ajajärk, mil töötavate hulkade

keskel revolutsioonilise võitluse poole murrang sündis; kommunistlike parteide mõju kiire kasvu ajajärk hulkade keskel ja ühes sellega kommunistlike parteide organisatsioonilise ja poliitilise kindlustamise ajajärk.

See kommunistlike parteide poliitiline ja organisatsiooniline kindlustamine teostus võitluseprotsessis parempoolsete vastu, kes parteid sotsiaaldemokraatia ees kapituleerimisele tõukasid. Vahenditult peale VI kongressi algas kongressi liinile vastupanek: Saksamaal *Brandleri*, veidi hiljem Ühendriikides — *Lovestone* näol, Tsheho-Slovakkias — *Illek*, Rootsis — *Tshielbum*, Prantsusmaal — *Sellier* ja pärast — *Doriot*.

Kuid ei Saksamaal, ei Ühendriikides, ei Tsheho-Slovakkias ega Prantsusmaal parempoolsetel oportunistidel ei õnnestunud kuigi suurt parteiliikmete osa oma järele tõmmata. Ainult Rootsis, nõrga selgitustöö ja Kominterni liini poolehoidjate vigade tõttu, Tshielbumi järelkäijatel õnnestus Rootsi komparteid lõhkuda ja mõne osa revolutsioonilisi töölisi Kommunistlikust Internatsionaalist eemale tõmmata.

Võitluses parempoolsete ja üheaegselt ka „pahempoolsete“ sektantlike seisukohtade vastu, kes partei laiadest hulkadest isoleerimisele viisid, kommunistlikud parteid karastusid küllaldaselt selleks, et oportunistlikele mõjudele vastulööki anda; nad vaatasid oma read läbi, viskasid mädanenud, võitluseks kõlbmatud ollused välja ja ühes sellega omandasid kodanluse ja reformismi vastu võitluses osavamalt manööverdamise võime, õppisid oma taktikat igal üksikul maal proletariaadi klassivõitluse konkreetsetele tingimustele paremini kohandama.

VAHVAD KOMMUNISMI VÕITLEJATE RÜHMAD

Partei sisemise kindlustamise tagajärjel, uue võitluse-jaamavahe protsessis omandatud kogemuse ja tõsise juurdemineku tõttu kaadrite kasvatamise küsimusele, kommunistlikud parteid tõusid uuele, kõrgemale tasemele. Seda näitab Hiina punaväe kangelaslik võitlus, kelle eesotsas seisavad talupojad, sulased, üliõpilased, keda partei oli seitsme aasta jooksul kasvatanud ja kes väljapaistvateks organisaatoriteks ja hulkade juhtideks, proletaarseteks riigitegelasteks said.

Seda näitab kommunistliku partei töö Saksa- maal, selle partei reakaadrite töö, kes, vaatamata keskjuhtivuse desorganiseerimise sagedatele juhtumitele faschistliku salapolitsei poolt ja koledale keskaegsele terrorile, keerulistes poliitilistes küsimustes iseseisvalt orienteeruda oskavad, tuhandeid illegaalseid ajalehti välja annavad ja tööliste võitlust rahvus-sotsialistide vastu organiseerivad. Sellest räägib Prantsusmaa kompartei osav taktika, mis viis ühise väerinna loomisele ja laiade rahvahulkade ühendamisele võitluses faschistide pealetungi vastu. Sellest räägivad oktoobrivõitlused Hispaanias, kus viis aastat tagasi ainult väike kommunistide propagandistline grupp oli, kus juhtivus pooltrotskistlike olluste käes oli, kes hiljem isegi Kominternist lahti ütlesid, kuid kus viimaste aastate jooksul tugev kommunistlik partei loodi, kes sõjariistus võitlust tuntavas Astuuria osas juhtis.

Viimased seitse aastat näitasid maailmale, et kõikjal, kus töötavad hulgad imperialistliku ikke

vastu võitlusesse astusid töörahva röövimise vastu rahanduskapitali, pankade ja trustide poolt, kõikjal, kus töörahvas rahvaste vabaduse ja inimsoo kultuuri kaitseks võitlusesse astus — võitlesid kommunistid esimestes ridades.

Selle 7 aasta jooksul võis maailm Kommunistliku Internatsionaali kaadrite visaduses ja ennastsalgavuses veenduda, nende ääretus truuduses kõikide kurnajate ja rõhutute vabastamise võitluse teole.

Tuletage meelde sm. *Dimitrovi* väljaastumist Leipzigi protsessil, tuletage meelde *Rakosi* protsessi Ungaris, *Antikainen*i protsessi Soomes, *Fite Schultz'i* protsessi Saksamaal; tuletage meelde seltsimees *Tsju-Tsju-bo* (Strahov) kangelaslikku surma; tuletage meelde *Lütthensi*, *Kafardshievi*; lõpuks, tuletage meelde arvurikkaid suure vabastamisevõitluse kangelasi ja ohvreid kõigil maailmamaadel.

Erilise tähtsuse omandab see asjaolu, et selle aruande ajajärgu jooksul üksikud parteid ehk mitmed parteid koos rahvusvaheliste väljaastumiste algatuse sagedasti oma kätte võtsid, võitluses töötute eest, fashismi ja sõja vastu; eriline tähtsus oli ka sel tõsiasjal, et tugevamad ja kogenenumad parteid nõrgematele parteidele nõuga abiks tulid, programmid ja tokumendid nende jaoks välja töötasid, kuna imperialistlikkude maade kommunistid asumaade kommuniste alaliselt nende töös aitasid ja toetasid nõrgemaid parteisid nii nende sisemise kindlustamise alal, kui ka võitluses kodanluse vastu.

Ühenduses sellega, et viimastel aastatel laiade töölistehulkade teadvuses murrang sündis, eriti sotsiaaldemokraatlikkude tööliste tead-

vuses, avanevad kommunistlikkudele parteidele võrdlemata suuremad võimalused töolistehulkade oma poole võitmiseks. Meie loosungid hakkavad ikka laiemates töölisteklassi kihtides poolehoidu võitma, samuti ka sotsiaaldemokraatlikkude parteide sees.

Sotsiaaldemokraatlikkude juhtide seisukohad hulkades peavad küllalt kõikuvateks olema muutunud, kui mitmed neist hakkavad proletariaadi diktatuuri, nõukogulist riigivormi, valmistamisabinõude konfiskeerimist, kurnajateklassi võimu vägivaldset kukutamist tunnustama! See Kommunistliku Internatsionaali loosungite ja ideede võidukäik näitab, et kui kommunistlikud parteid oma mõju stabilisatsiooni aastatel väga pikkamisi levitasid ja vanade mõjuvamate reformistlikkude parteide mõju murda ei suutnud, siis on praegusel ajal kõik eeldused nende mõju kiirendatud kasvuks ja töölisteklassi enamuse võitmise eduks kommunistlikkude parteide poolt olemas.

Kodanlus püüab kommunistlikke parteisid töölisteklassi enamuse võitmises takistada, kommunistliku propaganda vabadust piirates, kommunistlikkude parteide legaalsel tööl purustades, kommunistide vastu terrorit tarvitades ja kommunistlikkudele loosungitele mitmesuguseid kodanliste, poolfaschistlikkude ja faschistlikkude parteide loosungeid vastu seades.

Hulkade kiire eemaldumise puhul reformismist, proletarse revolutsiooni hädaohu ees kodanlus võtab viimaste kodanliste demokraatlikkude vabaduste jäänuste ja proletariaadi organisatsioonide, nende hulgas ka sotsiaaldemo-

kraatlikkude parteide ja ametiühingute likvideerimise käsile.

Kodanluse pealetungi tagajärjel töölisteorganisatsioonidele Kommunistliku Internatsionaali 67 sektsioonist kapitalistlikkudel maadel võivad ainult 22 sektsiooni — neist Euroopas ainult 11 sektsiooni — legaalselt või pollegaalselt töötada. 45 sektsiooni, nende hulgas Euroopas 15 sektsiooni, on sunnitud kõige valjuma illegaalsuse ja hirmuäratavama terrori oludes töötama. On mõned maad, nagu Itaalia, Saksamaa, Austria ja Läti, kus faschistid kõik proletariaadi organisatsioonid hävitasid, nende hulgas ka sotsiaaldemokraatlikud parteid ja ametiühingud ja töölisi vägisi faschistlikkudesse organisatsioonidesse ajavad.

SELGITADA HULKADELE KOMINTERNI PROGRAMMI, STRATEEGIAT JA TAKTIKAT

Kommunistide võitluse vormid ja meetodid töölistehulkade võitmiseks, agitatsioon ja propaganda, organisatsiooniline töö määratakse ära kommunistlikkude parteide olukorraga igal üksikul maal. Kuid seda võitlust peetakse ilma erandita kõigil kapitalistlikkudel maadel ühiste võitluseloosungite all kapitali ja faschismi pealetungi ning uue imperialistliku sõja ettevalmistuste vastu. Kõigil maadel läheb kommunistide töö Kommunistliku Internatsionaali põhiloosungi all: võitlus nõukogude võimu maksmapaneku eest.

Meie agitatsioon ja propaganda lähtus sellest, et kapitalismi, faschismi ja sõja vastu või-

deldes kommunistid üheaegselt pidid ka sotsiaaldemokraatide vastu võitlema, kes hulki võitlusest tagasi hoidsid. Ilma võitlusest sotsiaaldemokraatia vastu polnud võimalik kodanluse vastu võidelda, sest asi seisis selles, et võitluseks sotsiaaldemokraatlikke töölisi võita.

Just praegune olukord sunnib meid nende sotsiaaldemokraatlikkude parteide ja juhtide arvustamist kõvendama, kes hulki endiselt võitlusest tagasi hoiavad ja töölisteklassi võitluses streigimurdjate osa mängivad. Kuid ühes sellega peame meie oma agitatsioonis ja propagandas kodanluse vastu kõige teravamalt välja astuma, eriti tema kõige tagurilisemate fashistlikkude parteide vastu, kes selle poole püüavad, et kapitalismivastaste demagoogiliste loosungitega neid hulki oma poole tõmmata, — kes varem poliitiliselt passiivsed olid ja kel klassiteadvus puudus, — kes reformismist eemalduvad ja esmakordselt liikumisesse astuvad.

Agitatsiooni ja propaganda meetodid, mida fashistid ja paljud teised kodanlised parteid ja nende juhid kasutavad, näitavad, et kodanlus ennast nõrgana tunneb, et ta ei suuda enam hulkade ees oma võimu kapitalismi avaliku kaitsmisega alal hoida.

Paljud meie agitaatorid ja toimetajad mõtlevad, et meie ülesanne on teoreetiliselt tõendada, et need kodanluse loosungid pole teaduslikud ja marksistlik-leninistlikule majandusteadusele ei vasta. See on täiesti kasuta töö. Meie ülesanne seisab selles, et kõigi abinõudega tõendada, et kodanlised juhid hulki nende loosungitega petavad, et ükski kodanline partei neid loosungeid elus läbi viia ei suuda ja et ainult

nõukogude võim vabastab töörahva pankade ja trustide võimu alt, kapitali ikkest, viletsusest ja näljast.

Meie ülesanne seisab selles, et hulkadele näidata, et saksa „rahvus-sotsialismis“ pole sotsialismist jälgegi. Faschistlikud demagoogid püüavad end rahvatribuunide toogadesse (vana Rooma kodaniku üliriie — tõlk.) mähkida, mis kogu rahvuse huvisid kujutavad.

Sellepärast seisab meie ülesanne selles, et neid kui kõige võimsamate trustide agente, kui kahuri-kuningate agente paljastada; meie ülesanne seisab selles, et hulkadele näidata, mis peitub rahvuslise ühtsuse muinasjutu taga, neile näidata, kuidas käputäis kapitaliste ja faschistlikke juhte rahva arvel rasvub. Meie peame hulkadele näitama, et ainult proletariaadi diktatuur — see töörahva ainus ja õige demokraatia, mis Nõukogude Liidu eeskujul loodud, — võib töörahvast aidata.

Kapitalistlik süsteem tõuseb töörahva ette ikka jäledamal kujul. Kaasaja väljapaistvamad pead astuvad kapitalistliku süsteemi vastu välja. Kommunism muutub hulkade silmis ainsaks päästeankruks.

Töötavad hulgad on kapitalismi vastu, nad kaotasid usu reformismisse ja hakkavad temaga sidemeid katkestama. Töötavad hulgad on ühise võitluseväerinna poolt, kapitali, faschismi ja sõja vastu.

Kommunistid, kes järjekindlalt võitlust kapitali, faschismi ja sõja vastu organiseerivad, seisavad ühise väerinna eest. See on sarnane ühtsuse vorm, mida võib viibimata teostada.

Kuid pole küllalt ainult tegevuse ühtsuse saa-

vutamisest. Murrang, mis hulkades ühenduses rahvusvahelise olukorra muutusega aset leidis, sotsialismi võidu tõttu Nõukogude Liidus ja sellepärast, et kodanlus ikka suuremal arvul maadel faschistliku diktatuuri meetoditele üle läks, viis selleni, et sotsiaaldemokraatlikud hulgad stüühiliselt ühise väerinnaga liituma hakkasid. Kuid see ei tähenda veel seda, et need hulgad kommunismi juurde samuti stüühiliselt tulevad.

Töölised on ühise partei poolt, kuid sagedasti kujutavad nad sarnase partei loomist liig lihtsalt. Selleks, et kõik revolutsioonilised töölised ühte parteisse ühenduksid, peavad hulgad ise programmilisi ja taktilisi küsimusi ja võitluse sihte läbi arutama.

Tõelist proletariaadi ühist parteid võib ainult ühtse programmi, strateegia ja taktika alusel luua. Sotsiaaldemokraatia programm ja taktika jäid pankrotti. Kommunistliku Internatsionaali programm, strateegia ja taktika pidasid kõik katsed välja. Sellepärast on meil kõik põhjused, sotsiaaldemokraatlikkudele töölistele meie programmi, taktikat ja strateegiat selgitades, sel alusel kõikide revolutsiooniliste jõudude ühendamise eest võidelda ja kogu väerinnal reformismi vastu pealetungile üle minna.

SIDE HULKADEGA ON ENAMLUSE SEADUS

Nüüd lähen meie sektsioonide organisatsioonilise seisukorra juurde. Meie sektsioonid on kõigil maadel poliitiliselt ja arvuliselt kasvanud.

Kuid organisatsiooniline kasv ei vasta meie mõju kasvule, aga see võib viia selleni, et kommunistlikud parteid selle hiiglaülesandega, mis nende ette poliitiline olukord hulkade juhtivuse alal seab, hakkama ei saa.

Kommunistliku Internatsionaali sektsioonide organisatsiooniline kasv on maadel, kus liikumine legaalne, praegu pidurdatud kõigepealt rea puuduste tõttu uute liikmete värbeerimisel, nende kasvatuse töö alal, samuti ka puuduste tõttu partei organisatsioonide ehituses. Eriti selgelt tundub see niinimetatud voolavuses, mis selles väljendub, et uued partei liikmed faktiliselt partei ridadesse kas ei astu, ehk mõne kuu pärast parteist lahkuvad. Paljud uutest parteisse astuvatest töölistest on poliitiliselt veel vähe ettevalmistatud, pole küllalt aktiivsed ja distsiplineeritud. Partei organisatsioon peab nende eest rohkem hoolitsema, et neist võitlusevalmis kommuniste ja aktiivseid parteitegelasi kasvatada. Aga just seda vanad partei liikmed sagedasti ei tee.

Kommunistliku Internatsionaali sektsioonide organisatsiooniline kasv *illegaalse liikumisega* maadel on politsei tagakiusamistega ja provokaatorite organisatsiooni pugemise kartusel tugevasti pidurdatud. Kuid illegaalsetes sektsioonides on uued partei liikmed, kui üldine seadus, paremini ettevalmistatud, rohkem distsiplineeritud ja aktiivsemad. Kuid ka siin leidub suuri puudusi.

Rakukesed pole väga tihti poliitilisteks organisatsioonideks, kus mitmesuguseid poliitilisi küsimusi arutatakse. See pole sugugi ainult vajalikest konspiratsioonist tingitud. Rakukesed ku-

jutavad endist tihti ainult organisatsioone, kes liikmemaksusid sisse nõuavad ja partei kohustusi jaotavad.

Paljudes organisatsioonides, nii legaalses kui illegaalses sektsioonides, valitseb, nii ütelda, *sektantlik* kartus endiste sotsiaaldemokraatlikkude tööliste juurdevoolu asjus. Paljudes Saksaamaa organisatsioonides läks see sektantsus nii kaugele, et endiste sotsiaaldemokraatlikkude tööliste jaoks kas uued kindlad vastuvõtu tingimused välja mõeldi ehk jälle ühendati neid erilistesse rakukestesse, ja tihti esitati neile ka liialt kõrged poliitilised nõudmised. Sarnane suhtumine endistesse sotsiaaldemokraatidesse tunnistas täielikku arusaamatust murragust, mis sotsiaaldemokraatlikkudes hulkades sünnib.

Sellest murrangust annab tunnistust meie Austria partei eeskuju, mis praegu rohkem kui $\frac{2}{3}$ koosneb seltsimeestest, kes alles aasta tagasi sotsiaaldemokraatlikus parteis olid, kuid nüüd on ustavad, truud ja aktiivsed Austria kompartei liikmed. Ja see ei puutu mitte üksi endistesse sotsiaaldemokraatia realikmetesse, vaid ka endistesse sotsiaaldemokraatia tegelastesse. Erilise rõõmuga kriipsutan ma alla, et meie Austria sektsiooni delegatsioon sellel kongressil omas tuntavas osas koosneb seltsimeestest, kes enne 1934 a. veebruari sotsiaaldemokraatliku partei väljapaistvamate tegelaste hulka kuulusid. (*Küduavaldused*) Just Austria delegatsiooni koosseis on reformismi languse ja meie loosungite võidu parimaks tõestuseks.

Meie partei organisatsiooni peamine põhialus seisab selles, et ta peab hulkadega oskama kõige tihedamat sidet hoida ja kõiki olevaid võima-

lusi tööliste organiseerimiseks ja nende võitlusesse tõmbamiseks ära kasutama. Selle juures peab ta tähtsamates ettevõtetes ja tööstusharudes toetuma otsustavatele töölistekihtidele.

Ma tahaks kahele eriti tähtsale ülesandele meie partei organisatsioonilise töö alal näidata, mida just kõige rohkem ignoreeriti. Need on — *töö naiste ja töö noorte keskel*. Just praeguse olukorra juures on kõigil maadel parimad eeldused naiste ja noorte võitmiseks revolutsioonilise võitluse poole.

Kommunistide eduka töö otsustavaks tingimuseks hulkades ja hulkade võitmiseks komparteiide poolt on kommunistide töö *ametiühingutes* ja teistes organisatsioonides, mis tööliste hulki haaravad. Ilma nende organisatsioonide liikmete hulga peale mõju tagamata ei saa olla juttugi töölisteklassi enamuse võitmisest komparteiide poolt.

Viimasel ajal on meie töös Amsterdami ametiühingutes, Inglismaal, Ungaris ja Poolas, Ameerika töö-föderatsioonis veidi paranemist märgata. See viis juba selleni, et reformistid ei Inglismaal, ega Ameerika Ühendriikides pole suutnud oma direktiive kommunistide väljaheitmise kohta ellu viia, mis nende poolt välja anti niinimetatud „mustas ringkirjas“.

Ungaris ja Poolas takistas meie töö fashistidel ametiühingulisi organisatsioonid likvideerida.

Austria ja Saksamaa kommunistid avaldasid viimasel ajal samuti tegevast initsiatiivi, aktiivselt *vabade ametiühingute jaluleseadmisest* osa võttes. Kuid paljud kommunistid vaatavad Amsterdami ametiühinguid ikka veel kui sot-

siaaldemokraatia pärandust, mitte aga kui oma organisatsioone, mitte kui üht töölisteklassi põhiorganisatsiooni, mille kindlustamiseks meie asjalikult peame töötama.

Maadel, kus kõik töölisteorganisatsioonid fashistide poolt purustatud, kommunistid ei suuda laiu töölistehulki haarata, kui nad kõiki legaalseid ja poollegaalseid võimalusi ära ei kasuta, kui nad fashistlikkudes ametiühingutes Itaalias ja Austrias ei tööta, samuti ka „töörinde“ ridades Saksamaal, ja neis organisatsioonides hulkade mõjutamise eest, nende juhtivuse eest ei võitle.

Meie loosung võitluses proletariaadi enamuse võitmise eest kommunistliku partei poole kõlab: *laiemale rinne, sügavamale kõigisse hulgalistesse organisatsioonidesse!*

Meie ülesanne partei sisemises töös on niisugune: *partei kindlustamine ja partei organisatsioonide poliitilise taseme tõstmine.*

KOMINTERNI TÄHTSAMAD SEKTSIOONID

Nüüd lähen üle mõnede meie tähtsamate sektsioonide seisukorra juurde.

Kommunistlikud parteid õppisid möödunud seitsme aasta jooksul miljonilisi hulki juhtima ja omandasid määratu võitlusekogemuse. Kommunistlikkude parteide tähtsus suurenes kõigil maadel määratult. Meie sektsioonid tugevnesid.

Saksamaa kommunistlik partei, meie suurim kommunistlik partei kapitalistlikus maailmas, kes peale saksa proletariaadi kaotust 1933 a. jaanuaris mitte ühekski päevaks võitlust kodan-

luse vastu ei katkestanud, on põranda alla aetud. Ta on töölisteliikumise ajaloos suuremaks proletariaadi illegaalseks parteiks. Vaatamata terrorile, osa juhtivuse sektantlikkudest seisukohtadest jagu saades, mobiliseerib partei proletaarset hulki faschismi vastu ja uue sõja ettevalmistamise vastu, ta võitleb tööliste igapäevaste tarvete kaitseks. Vastukaaluks rahvus-sotsialistide juhtide tõendusele, nagu oleksid nad marksismi hävitanud, tõendas partei, et sotsiaaldemokraatlikku ebamarksismi ja demokraatlikke illusioone võib tõesti hävitada, kuid marksismi hävitada ei saa. (*Kiiduavaldused.*) Rahvus-sotsialistliku korra enam-vähem pikemaks ajaks kindlustamisest ei või juttugi olla.

Austria kommunistlik partei oli alles poolteist aastat tagasi propagandistlik grupike ja ei omanud suurt mõju. Peale sotsiaaldemokraatia pankrotti sai ta ainsaks paremate traditsioonide pärijaks ja Austria proletariaadi juhtivaks parteiks. (*Kiiduavaldused.*) Ta võitleb edukalt reformismi jäänuste vastu, ühise väerinna eest, kõikide revolutsiooniliste tööliste koondamiseks ühtsesse kommunistlikku parteisse.

Hispaania kommunistlik partei, kes VI üleilmse kongressi ajal oli vaid sektantlik grupp, koosnedes peamiselt emigrantidest, on hulgalise parteina võitlustes liitunud ja karastunud ja Hispaania revolutsiooni võimsaks poliitiliseks teguriks saanud. (*Kiiduavaldused.*) Ta loosungid leiavad ikka laiemate hulkade poolehoidu. 1934 a. oktoobris mängis ta juba sõjariistuse võitluses suurt poliitilist osa.

Kokkuvõttes seda, mis nende kolme partei kohta öeldud, võime uhkusega saksa kommu-

nistide uskumata visadust ja vastupidavust elajaliku terrori tingimustes ära märkida, kui ka seda eriti tähtsat tõsiasja, et Hispaania ja Austria kommunistid mitte üksi esimestes ridades barrikaadidel ei võidelnud, vaid ka peale kaotust, aega viitmata, töölistehulkade ees proletarise väerinna nõrku külgi avastasid, reformismi vastu välja astusid ja kõigi proletaarlaste ühise väerinna organiseerisid, et sellega tulevaste võitude jaoks pidevat alust luua.

Ennast auga krooninud meie Hiina kommunistlik partei seisis möödunud seitsme aasta jooksul asumaade ja sõltuvate maade rahvaste võitluses eesrinde vahipostil. Tal on üle 300 tuhande liikme. Ta lõi Punaväe ja saavatas Hiina tuntavas osas võimu. (*Kiiduavaldused.*) Ta edu näitab, et ainult Kommunistliku Internatsionaali loosungid on asumaade rahvaste laiale töötavatele hulkadele juhtivaks täheks. Kuid Kuomintangi Hiinas pole meie Hiina partei veel töörahva enamust võitnud. Ta pole veel eesrinna tööstuslikkude keskuste proletaarlasi organiseerida suutnud ja ta ees seisab hiiglasuur ja raske ülesanne: võitluses rahvusliku kodanluse ja Jaapani interventsiooni vastu kogu Hiinas nõukogulist revolutsiooni levitada.

Teiseks hiigla tähtsusega sündmuseks revolutsioonilise liikumise arenemise alal asumaa-
del on *India kommunistliku partei loomine.* (*Kiiduavaldused.*)

Prantsusmaa kommunistlik partei saavutas suurimat edu võrreldes teiste imperialistlikkude maade komparteidega. Ta tõstis kolmekordseks oma liikmete arvu ja ühise väerinna taktika eduka läbiviimise tõttu sai ta Prantsusmaal kõr-

gemal määral tähtsaks poliitiliseks teguriks. (*Kiiduavaldused*.) Ta ees seisab ülesanne: kogu töörahva ühist väerinda faschismi pealetungimise ja sõja vastu, töölisteklassi igapäevaste nõudmiste eest kindlustada, edasised faschismi rünnakud tagasi lüüa ja faschismivastase võitluse läbi hulki nõukogude eest võitlusesse tõmata.

Inglismaa kommunistlik partei, võrreldes labouristliku parteiga, on väikene organisatsioon, suurendas oma liikmete arvu ühe kolmandiku võrra, lõi iseseisva tööliste parteiga ühise väerinna ja oma eduka tööga hulkades ja ühise väerinna taktika õige kasutamisega kindlustas oma seisukorda ametiühingulise liikumise ridades ja sellega ühes ka kogu töölisteklassi ridades. Ta toetab hulkade demokraatlikke nõudmisi ja võitleb nende eest. Ta toetab hulkade tõmbust labouristliku valitsuse poole ja üheaegselt propageerib proletaarse revolutsiooni programmi, kui ainukest pääseteed puudusest ja viletsusest. Siiski jäi Inglismaa kommunistlik partei väikeseks organisatsiooniks.

Ameerika Ühendriikide kommunistlik partei, saades jagu fraktsioonilisest võitlusest, kasvas arvuliselt tuntavalt ja majandusekriisi teravnemisega hakkas oma mõju laiades töölisteklassi, farmerite ja haritlaste hulkades levitama. Kuid et veel rohkem oma mõju töölisteklassi hulkades suurendada, peab partei ise kasvama ja oma seisukohti ametiühingulise liikumise ridades kindlustama. Ta peab veel energilisemalt kui seni laialise tööliste ja talupoegade hulgalise partei, kui kogu töörahva kodanlusevastase organisatsioonide koalitsiooni loomise eest võitlema.

Jaapani kommunistlik partei, kes töötab ebarahilikult raske terrori tingimustes, organiseeris enamlikult võitluse jaapani imperialismi pealetungi vastu ja toetas tõsiselt Hiina töörahva hulki. Kuid valitsuse terror ja provokatsioon nõrgestasid parteid tuntavalt. Et edasist edu saavutada, jaapani kommunistid peavad otsustavalt sektantlikud jäänused välja juurima ja tõsiselt kõiki legaalseid võimalusi võitluseks töölisteklassi igapäevaste huvide eest ära kasutama. See on ühtlasi ka partei poliitilise ja organisatsioonilise kindlustamise eelduseks, selleks et töötavaid hulki tagurluse vastu võitlusesse viia.

Poola kommunistlik partei mitte üksi ei saanud jagu pikaleveninud fraktsioonilisest võitlusest, vaid kasvas VI ja VII üleilmsete kongresside vaheaegadel rohkem kui kolmekordselt, laiendas oma poliitilist mõju ja oma õigete võitlusloosungite tõttu oskas suurte hulgaliste liikumiste etteotsa asuda. (*Kiiduavaldused*.) Ühine väerind võimaldas parteil laiadele hulkadele veel enam läheneda. Ta peab iga legaalse võimaluse ära kasutama ja töörahva viimaseid demokraatlikkude õiguste ja vabaduste jäänuseid kaitsma, et hulgad faschistliku diktatuuri kukutamise võitluseks valmiks, ta peab hulgad nõukogude Poola eest võitlusele viima.

Tsheho-Slovakkia kommunistlik partei juhtis möödunud aastatel laiu hulgalisi liikumisi ja tugevnes poliitiliselt ning organisatsiooniliselt. Oma hea hulgalise töö tõttu suutis ta, vaatamata kõigi ühise väerinna ettepanekute kategoorilisele tagasilükkamisele sotsiaaldemokraatliku juhtivuse poolt, ühist väerinda paljude kohalikkude sotsiaaldemokraatlikkude organisat-

sioonidega saavutada. Parlamendivalimiste lõpptulemused 1935 a., mis andsid parteile 850 tuhat häält, näitavad partei mõju tuntavat kasvu töölis-talupoeglikkudes hulkades. Partei peab laialdaselt hargestama ühist väerinda kapitali pealetungi vastu, tshehi ja saksa fashismi vastu, sõja vastu, mis tshehi rahva riiklikku iseseisvust ähvardab, liidu eest NSV Liiduga. Ühtlasi peab ta rahvusliku surve vastu saksa, ukraina ja slovakkide maakondades võitlema. Osaliste nõudmiste eest võitlust organiseerides peab partei hulki võitlusesse viima kodanluse vastu, võitlusesse võimu eest.

- Ja lõpuks, seltsimehed, veel mõni sõna meie Internatsionaali juhtivast, suurimast sektsioonist, Lenini ja Stalini parteist, *ÜK(e)P-st. (Kiiduavaldused.)*

- Ta saavutas sel ajajärgal sm. Stalini juhtimisel uusi üleilmse ajaloolise tähtsusega võite ja võitleb edukalt klassideta sotsialistliku ühiskonna ehitamise eest. Ta annab meile suure eeskuju sellest, kuidas peab võitlema ja võitma.

- Seltsimehed, aruandes on ainult meie Internatsionaali mõned suuremad parteid üles loetud. Kuid isegi lühikest ettekannet iga sektsiooni kohta oleks kongressil väga raske kuulata.

LENINLIK JUHTIVUSE STIIL

- Üldse kriipsutan ma eriti ainult üht alla: ikka suurem osa kommunistlikke parteisid, kes VI üleilmse kongressi ajal endast vaid puht propagandistlikke grappe kujutasid, hakkavad nüüd hulgalisteks parteideks muutuma ja saa-

vad oma maal tõsisteks poliitilisteks teguriteks. Kõigi suuremate maade kommunistlikkudes parteides on juba meie põhimõtetele truud *juhtivused* kujunenud, kes meie kongresside ja pleenumite otsuste alusel suutelised on ise- seisvalt oma maa kõige keerulisemaid poliitilisi ja taktilisi küsimusi lahendama.

See muudab Kommunistliku Internatsionaali *Täidesaatekomitee tegevust* ja annab KITK-le võimaluse oma tegevuse raskusekeskust rahvusvahelise töölisteliikumise põhimise poliitilise ja taktilise seisukoha väljatöötamisele üle viia, kusjuures ta kõikide küsimuste lahendamisel peab, iseenesestki mõista, iga üksiku maa konkreetsetest tingimustest ja erinevustest lähtuma, kui üldine reegel, hoidudes üksikute parteide sisemistesse organisatsioonilistesse küsimustesse segamast ja kõiki parteisid toetades nende tõelikult enamliku juhtivuse kindlustamises agitatsiooni ja propaganda ning üleilmse kommunistliku liikumise kogemuse rahvusvahelises ulatuses ära kasutamise küsimuses.

Praeguse olukorra erilist tõsidust ja teravust arvesse võttes, meie peame üheaegselt tarvilikuks Kommunistliku Internatsionaali enam-vähem suuremate sektsioonide juhtivate esindajate aktiivsemat ja püsivamat osavõttu Täidesaatekomitee, tema presiidiumi ja sekretariaadi tööst.

See viib meie rahvusvahelise juhtivuse edasi- seale kindlustamisele ja tõstab selle ja kogu meie töö kõrgemale tasemele.

Meie töö stiil ja meetodid muutuvad ühenduses poliitilise olukorra muutusega, ühenduses meie parteide kasvu ja kindlunemisega. Kui

paljud meie parteid VI kongressi ajal sisemiste lõhede ja fraktsiooniliste võitluste tõttu lõhenesid, siis nüüd oleme meie ühtsed ja liitunud, nagu mitte kunagi. (*Kiiduavaldused.*)

Meie peame oma tööle tuntavalt suurema tõusu andma. Ei maade sise- ega välispoliitika, ei parteide ja gruppide vahelistes suhetes ei tohi nüüd küsimusi olla, milledesse kommunistid tähelepanu ei pööraks, milledesse nad oma suhtumist ei väljendaks, et kogu ajaloolise arenemise käigu peale mõjuda.

Meie töö uue stiili kujukaks näiteks on Prantsusmaa kommunistliku partei töö, kes ühise ja rahva-väerinna tõttu pahempoolseid parteisid parempoolse valitsuse loomise vastu oskas organiseerida ja kõige laiemad rahvahulgad 14 juulil faschismivastasele meeleavaldusele ühendas.

Kommunistide aktiivsusest, nende oskusest igat kodanluse poliitika muutust, igat valitsevate klasside vahelist vastuolu ära kasutada tagurlusele, faschismile ja sõjaõhutajatele vastuolõogi andmiseks, sõltub nüüd töörahva ühise väerinna kindlustamine hullusega haaratud kodanluse väerinna vastu, kommunismi rinde kindlustamine kapitalismi rinde vastu.

II INTERNATSIONAALI AJAARVAMINE ON LÕPULE JÕUDNUD

II internatsionaali ajaarvamine töölisteliikumise ridades jõuab lõpule. Kapitalistlikkude maade olukord, maailma kapitalismi olukord, kes ei suuda oma raskustest väljapääsu leida, ei suuda

hulkade puudust ja nälga kergendada, näitab, et uus tõus, uus reformismi õitseng enam võimalik pole. Tõsi, üksikutel maadel võivad sotsialistlikud parteid lühikeseks ajaks kindluneda. Nad võivad siin-seal veel võimu juurde tulla ja kodanlistest valitsustest osa võtta, kuid see ei sünni enam sellepärast, et hulkadel on veel illusioone, nagu viiks see sotsialismile, vaid ainult sellepärast, et hulgad ei tunne end veel küllalt tugevatena, et kukutada kodanlist võimu ja usuvad sellepärast, et tagurluse pealerõhumist võib isegi sotsiaaldemokraatlikkude valitsuste abil peatada.

II internatsionaal elab sügavat poliitilist kriisi üle. See on maailma reformismi kriis, mis on kogu maailma olukorra teravnemisest, hulkade ümbergrupeerumisest, nende pöördega võitlusele kodanluse vastu, nende pöördega revolutsiooni poole välja kutsutud.

Sotsiaaldemokraatia ja kogu II internatsionaali kriis seab kõigi sotsiaaldemokraatlikkude tööliste, kõigi ausate sotsiaaldemokraatlikkude tegelaste ette küsimuse: *ja mis siis edasi?*

Meie oleme korduvalt II internatsionaali täidesaatekomiteele ühise väerinna loomise ettepanekuid teinud kapitali pealetungi, fashismi ja sõja vastu võitluseks. Mitte deklaratsioonide kokkuseadmiseks, vaid tõelikule võitlusele püüdes, meie tegime 1933 a. ettepaneku üksikute parteide vahel läbirääkimisi alata. Kuid II internatsionaal lükkas meie ettepaneku tagasi ja teatas, et läbirääkimisi võib ainult Internatsionaalide vahel pidada. 1934 a. tegime meie II internatsionaali Täidesaatekomiteele ettepaneku vahenditult konkreetsete ühiste väljaastumiste

kohta läbirääkimisi alustada. Meie ettepanekud lükati jällegi tagasi. Enne 1 maid 1935 a. tegime meie II internatsionaali Täidesaatekomiteele uuesti ettepaneku ühise väerinna loomiseks. Sel korral ta teatas, et läbirääkimisi võib ainult parteide, mitte Internatsionaalide vahel pidada.

Mida tahab siis II internatsionaal? Kuhu tahab ta hulki viia?

Üks kahest: kas ta ei suuda enam internatsionaalse organisatsioonina tegutseda, või saboteerib ta proletariaadi ühtsust. Kui aga II internatsionaali juhid loodavad ka selle reformismile raske aja üle elada, kui nad arvestavad, et kunagi ikka veel reformismile soodne konjunktuur tagasi tuleb, siis teatame meie laiadele töölistehulkadele: igasugune sotsiaaldemokraatia manööverdamine reformismi konjunktuaari jaluleseadmise lootuses on asjata reformistlikkudele juhtidele ja katastroofiline töölisteklassile.

Meie pakume kõigile sotsialistidele, meie pakume kõigile sotsialistlikkudele parteidele ainukese õige ja võimaliku tee — meiega, kommunistidega, ühises väerinnas võitlusesse minna faschismi, sõja ja kapitalismi vastu, sotsialismi eest.

Meie paneme ette kõigi proletariaadi revolutsiooniliste jõudude ühinemist ühte revolutsioonilisesse parteisse, mis Marxi ja Lenini õpetuse teoreetilisel ja organisatsioonilisel alusel läbi proovitud.

Meie, kogu maailma kommunistide ees seisab suurima tähtsusega ülesanne — oma partei tööga selle eest hoolitseda, et kodanlusel ükskõik milliste pettustega, ükskõik millise dema-

googiaga korda ei läheks reformismis pettunud hulki narrida, — ülesanne: ühise väerinna alusel proletariaati kapitali pealetungi, faschismi ja sõja vastu võitlusesse viia, proletariaat revolutsiooni poole võita, võitluseks nõukogude võimu eest.

Nii, seltsimehed, ma jõuan aruande lõpuosale — maailma arenemise ja üleilmse revolutsiooni perspektiivide küsimusele.

V. MAAILMA ARENGU JA MAAILMAREVOLUTSIOONI PERSPEKTIIVID

Millised on siis maailma arengu perspektiivid, millised on maailmarevolutsiooni perspektiivid? Kapitalistlik süsteem on kapitalismi üldkriisi, üleilmse majandusekriisi, töörahva kasvava revolutsioniseerumise ja paljudel maadel aset leidva poliitilise kriisi tundemärkidega kuni alusteni põrutatud.

Kodanluse jõud nõrgenesid, proletariaadi jõud tugevnesid. Jõudude vahekord muutus üleilmses ulatuses sotsialismi kasuks ja kapitalismi kahjuks.

NSV LIIT — MAAILMA PROLETARIAADI UHKUS JA KUULSUS

Nõukogude Liit on võitluses sotsialismi eest kõige suuremaks ja tähtsamaks teguriks saanud. Kui Kommunistliku Internatsionaali VI üleilmse kongressi ajaks NSV Liit endast veel võrdlemisi nõrka riiki kujutas, kellel ei olnud tõsist suurtööstust, siis nüüd on NSV Liit nii poliitiliselt kui majanduslikult võimsaks, suureks sotsialistlikuks maaks kasvanud, tuginedes arenenud rasketööstusele ja kaasaja paremale tehnikale.

Kogu oma poliitikaga mõjutab NSV Liit nüüd iga päevaga ikka suuremal määral maailma kapitalismi saatust, maailma proletariaadi ja asumaade ning sõltuvate maade rahvaste vabaduse võitluse arenemist. Selles ikka suurenevas Nõukogude Liidu sotsialismi võidu mõjus maailma arengule ja kapitalistlikkude maade töörahva teadvusele avaldub sotsialismi võidu üleilmne tähtsus ühel maal, mis ei või isoleerituks jääda, vaid viib sotsialismi võidule kogu maailmas.

Meie ei kahtle sugugi, et murrang töörahvahulkades, mis tähendab nende hulkade pööret revolutsioonilisele võitlusele kapitali pealetungi, faschismi ja sõja vastu, on otsustaval määral Nõukogude Liidu edust tingitud. See edu tõendas kogu maailmale, et töölisteklass võib ainult oma jõududega uue sotsialistliku ühiskonna ehitada, et sotsialism töörahvast õnnelikule, vabale ja jõukale elule viib.

Uue, sotsialistliku majapidamise süsteemi üleolek kapitalistlikust, uue sotsialistliku ühiskondliku korra üleolek kodanlisest klassilisest ühiskonnast, silmatorkav kontrast NSV Liidu ja faschismi maade vahel on selleks jõuks, mis kommunistide tõsise ja energilise töö juures väheste aastate jooksul suudab reformismi hulgalise mõju lõpulikult hävitada.

Ühes sellega näitab sotsialismi võit NSV Liidus sotsialismi võidu möödapääsematust kogu maailmas.

Sotsialistliku majanduse määratute paremuste alusel, mis tugineb kaasaja paremale tehnikale ja põllumajanduse kollektiviseerimisele ühiskondliku omanduse kindlustamise alusel, kasvab erilise kiirusega peatamata edasi töörahva aine-

line ja kultuurne tase, kasvab Nõukogude Liidu majanduslik ja poliitiline võimsus, täieneb ükslugu nõukoguline demokraatia kõigile töötavatele.

Ikka suuremal määral kerkib Nõukogudemaakogu maailma ette kui eesrinna kultuuri ja tehnikamaa, kui rahu ja kogu rahva heaolu maa, kui demokraatia ja vabaduse maa, kui suur sotsialistlik maa, kus igal inimesel võimalik on täielikult arendada oma individuaalseid võimeid ja andeid.

Sotsialismi võidust NSV Liidus ja kitsendamata NSV Liidu edasiarenemise perspektiividest sotsialismi teel on tingitud meie kindlus, et meie mõju kogu maailma töötavatele hulkadele kasvab määratu kiirusega, et sotsialismi võit kõigi maade töölised kommunismi poole pöörab ja sotsialismi võidule viib kogu maailmas.

Ainult rahu on tarvis, mis tagab sotsialismi uute võitude võimaluse NSV Liidus, ainult võimalusi on tarvis, et kapitalistlikkude maade töörahvast valgustada ja organiseerida, ainult kommunistide energiat, tahet ja truudust on tarvis sotsialismi eest võitluse teole — ja meie võit on tagatud ajalooliselt lühikese aja jooksul üleilmses ulatuses.

Ja kui esimesest tõelisest kodanlisest revolutsioonist — Suurest prantsuse revolutsioonist 1789 aastal — kuni selle ajani, mil üle kogu Euroopa kodanliste revolutsioonide laine ülekäis, mis lõpulikult feodalismi võimu hävitas, oli vaevalt 50 aastat vaja, siis esimesest sotsialistliku revolutsiooni võidust — suurest Oktoobri-revolutsioonist 1917 aastal — kuni sotsialismi võiduni kogu maailmas pole tarvis mitte rohkem, vaid tuntavalt vähem aega.

-REVOLUTSIOONILINE KRIIS VALMIB-

Kuid kapitalistlik süsteem ei lahku maailma ajaloo näitelavalt võitluseta.

Kapitalistlik süsteem on nõrgestatud, kuid kapitalismil õnnestus kõige sügavamast majandusekriisi punktist üle saada. Ja kolm aastat peale seda, kui sellest kriisi sügavamast punktist üle saadi, vaatamata sõjaliste ettevalmistuste tuntavale mõjule, toodangu kasvule, ei tõusnud valmistus suuremal osal maadel ikkagi kriisieelse tasemeni.

Väliskaubandus aga, maailma majandusliste sidemete nõrgenemise tõttu, langeb edasi kuni viimase ajani.

Määratu tööpuuduse kasv võrreldes kriisieelse ajajärguga, kogu töörahva äärmiselt madal elutase, agraarkriis talupoeglikkudel maadel, määratult suuremal osal maadel äärmiselt madal kapitali tööstusesse paigutamise määr, riigi söödikute hiigla kasv, maksude pressi abil riigi poolt tuntava osa rahva sissetulekute omale haaramine sõjaliste ettevalmistuste finanseerimiseks ja laiakspaisunud riikliku aparadi ülalpidamiseks — see kõik vähendas tugevasti imperialistlikkude maade siseturu mahtu.

Peale selle, monopolistlikkude trustide ja kartellide määratu tugevnemine, kes siseturu hindu kõrgel püüavad hoida, takistab turu laiendamist ja kaupade tagavarade äraneelamist ning viib kiirele uute kaupade ülejääkide kuhinemisele. Keelutollid, vabakaubanduse jäänuste hävitamine, kaubandussõda, dumping, asumaade turu mahu kahanemine, jätkuv kriis asumaadel, rahvusvahelise krediit-rahanduslise süsteemi korra-

tus — kõik see takistab rahvusvaheliste sidemetel jaluleseadmist ja väliskaubanduse laien-
damist. See kitsendab tööstusetoodangu või-
maliku tõusu piire ja raskendab äärmiselt kõigi
maade üldist valmistuse tõsist tõusu.

Üldine klassiliste ja rahvusvaheliste vahekor-
dade pinge, vahenditu sõja hädasoht ja poliitilise
kriisi sümptoomid loovad tervel real maadel
rahutu olukorra, mis majapidamise kindlusta-
mist ja majanduse tõusu ei soodusta.

Õeldust järgneb, et kapitalismi üldkriis, mille
alusel areneb majandusekriis, lõi olukorra, mille
juures sarnased majanduse arengule mitte sood-
sad tingimused püsivad, mis kapitalistlikku ma-
jandust segavad kuigi tõsiselt välja rabeleda
ja mis ta edasisele mädanemisele viivad.

Nende põhjuste tagajärjel valitsevad suurel
osal maadel nähtavad iseliiki depressiooni eda-
sised venitamise tendentsid, ja, kõige tõenäoli-
sem, pärast lühikeseajalist valmistuse ebaühtlast
laienemist üksikutel maadel ja üksikutes tööstus-
harudes järgnevad uued majandusekriisi kram-
bid.

See majandusline olukord, mis iseloomustub
jatkuva iseliiki depressiooniga, viies kümned
miljonid töötud kõigil kapitalistlikkudel maadel
näljale ja väljasuremisele ja sajad miljonid töö-
lised, talupojad, haritlased, linna väikekodanluse
ja asumaade orjad viletsale, kerjuslikule olet-
semisele, süvendas kuristikku käputäie rahan-
duskapitali monopolistide ja rahva põhihulga
vahel, kes viletsuse ja meelegaite sügavusse
on tõugatud.

Usk kapitalismi, kapitalistliku majanduse ja
riigi juhatajate ning juhtide võimesse kriisist

väljapääsu leida uuele õitsengule on laiades rahvahulkades purustatud, asumaadel on imperialistide autoriteet nõrgestatud, kõik kodanlise ühiskonna majanduslikud, sotsiaalsed ja poliitilised alused on kõikuma löönud, nii et valitsevad klassid ise on sunnitud kapitalismivastast demagoogiat tarvitama.

See on olukord, mille juures töötavad hulgad eriti teravalt kontrasti näevad kapitalismi ja sotsialismi vahel, mille juures kiirelt teravneb rõhutute võitlus oma rõhujate vastu, kasvab hulkade viha kapitalistliku korra vastu, teravneb revolutsiooniline kriis ja ikka laiemate proletaarsete hulkade teadvuses valmib tormijooksu idee kapitalismi peale.

Kuid võib juhtuda, et kapitalistlik majandus mõnel maal, oma mittesoodsatest arenemise tingimustest jagu saades, ajutiselt veel tõuseb ja nende maade kodanluse olukorda parandab. Ent niisugune kapitalistliku majanduse tõus üldise kapitalismi kriisi teravnemise tingimustes ei või stabiliseerumisele ja revolutsioonilise laine langemisele viia. Vastupidi, see suurendab veel mitmesuguste kodanliste gruppide vahel võitlust, kes paraneva konjunktuuri arvel oma taskuid täitma ruttavad, muudab teravamaks võitluse rahvusvahelisel areenil, sest et turud on kõrgete tollivallidega piiratud, lõpuks sellepärast, et mõne üksiku maa tõus sünnib teiste maade arvel, millised tahapoole nihutatakse.

See kõik teritab kogu poliitilist olukorda, sõjahädaoht kasvab, hulkade kindlusetus homse päeva eest ei vähene. See tähendab, et — kuidas ka lähemate aastate majanduslik areng ei kujuneks, — kapitalismi mädanemine on läinud

nii kaugele, et kapitalismi olukorra tõsine paranemine on juba võimata. See tähendab, et kogu kapitalismi areng revolutsioonilise kriisi valminemisele viib.

Kapitalistliku süsteemi langus, ühelt poolt, ja sotsialismi võit NSV Liidus ja tema mõju kasv kapitalistlikkude maade töörahvale, teiselt poolt, revolutsioniseerib kogu maailma töörahvast ja teeb valitsevate klasside olukorra ikka rohkem kindlusetuks ja vähem vastupidavaks.

Kodanlus tunneb end nõrgana ja isoleerituna. Kodanluse võim lööb ikka rohkem kõikuma, ta reformistlik sotsiaalne tugi kõigub ikka rohkem ja kaob. Sellepärast ei suuda kodanlus enam oma demokraatlikku maski säilitada, mis talle ta võimu teostamiseks soodne oli, ta on sunnitud maski ära võtma. Kodanlus on sunnitud ikka suuremal määral, ikka uutel maadel oma võimu püüdma kindlustada parlamentliku meetodi juurest terroristliku fashistliku valitsemise meetodi juurde üleminemise teel, ilma jättes töörahvast demokraatlikkude õiguste viimastest jäänustest, oma huvide kaitsemise õigustest.

FASCHISM ON — SÕDA

Kuid autarkia poliitika, majandusliku rahvuse poliitika, mis fashistide poolt läbi viiakse eesmärgil siseturgu hulkade riisumiseks isamaaliku kodanluse erilisse käsutusse anda, tekitab veel rohkem korratust väliskaubanduses ja valuutasüsteemis. Maailma uuesti ümberjagamise orientatsioon suurendab militaristlikku survet, rikub veel enam riigi rahandust, viib ikka suu-

rema osa rahva sissetulekute ahnitsemisele sõja ettevalmistuse finanseerimiseks ja halvendab seda rohkem kogu töörahva olukorda.

Faschistide hullumeelne marurahvuslus ja suuremate faschistlikkude maade sõjalised ettevalmistused viivad marurahvusluse suurenemisele ja relvastusepalavikule kogu kapitalistlikus maailmas.

Kuid seal, kus kodanlusel õnnestus faschistlikku diktatuuri maksuma panna, seal avab surve, õigusetus, kasvav kurnamine ja sõja ettevalmistus ikka suuremal määral töörahvahulkade silmad sellele, et faschism ei tegutse rahva huvides, vaid ainult rahanduse ülemkihi huvides. Seal kasvab kiiresti hulkade rahulolematus, kes pettelootused kapitalismi demokraatlikkude võitluste suhtes kaotasid, seal faschistliku terrori kontsa all valmib rahvahulkade viha faschismi vastu.

Kodanluse pealetung, tema püüded faschistlikku diktatuuri maksuma panna, viisid juba poliitilisele kriisile Austrias, Hispaanias, Prantsusmaal. Nüüd, mil iga tööline teab juba, mida talle toob faschism, suureneb iga päevaga hulkade vastupanek faschistliku diktatuuri makspanemisele, kasvab ikka suuremal määral hulkade rahulolematus.

Kogu faschistide poliitika suurendab faschismivastast liikumist neil maadel, kus veel parlamentarismi ja demokraatlikkude vabaduste jäänused säilinud on. Ja see raskendab nende maade kodanlusel faschistliku diktatuuri juurde üleminekut. See sünnitab imperialistlikus süsteemis veel suuremat korratust. Meie loosung on — võitlus faschismi vastu!

SOTSIALISM ON — RAHU!

Meie oleme kindlad, et kapitalistlikkude maade proletariaadi ja NSV Liidu ühise võitlusega rahu eest võib sõda vältida.

Kui NSV Liidu ja kõigi maade töörahva võitluse tõttu, õnnestub imperialiste takistada uut maailma veresauna alustamast ja rahu säilitada, siis pole see mitte ainult proletariaadi jõudude määratu kasvu tunnistuseks, vaid viib selleni, et sotsialismi arenemine NSV Liidus ja ikka suurenev kontrast NSV Liidu ja kapitalistliku maailma vahel töörahvahulkade revolutsioonilikkuse määratud kasvu tagavad.

Kui NSV Liidu ja kõigi kapitalistlikkude maade töörahva võitluse tõttu rahu eest sõda kas või mõneks ajakski saab edasi lükata, siis annab see proletariaadile võimaluse oma seisukohti kapitalistlikkudel maadel paremini kindlustada, NSV Liidu võimsust veel enam suurendada ja loob soodsamad tingimused imperialistide vahelist sõda ehk imperialistide sõda Nõukogude Liidu vastu edukaks, võidurikkaks revolutsiooniks muuta.

Kui proletariaadil siiski korda ei lähe sõda vältida, siis on imperialistide poolt alustatud uus maailmasõda imperialistlikkude röövikute sõda NSV Liidu rahvaste paljaksröövimiseks, praegu sõltumatute väikeste ja nõrkade rahvaste orjastamiseks, asumaade ja suurte imperialistlikkude riikide mõjupiirkondade ümberjagamise pärast.

Sõda toob kogu töörahvale uskumatuid piinasid. Kas töörahvas kannatab seda?

Kui juba Jaapani sõda Hiina rahva vastu mõlema maa rahvahulkade käärimise ja Hiina rahva

paremate inimeste püüde ühiseks võitluseks õlg
õla kõrval Hiina punaväega esile kutsus; kui
Saksamaa sõjalised ettevalmistused sõjavastase
liikumise kogu maailmas tekitasid, siis ei või
kahtlust olla, et imperialistide sõja algus NSV
Liidu vastu või imperialistide oma vahel viib kõigi
imperialistliku süsteemi vastuolude plahvatusele
ja suurendab järsult kõigi maade proletaarlaste,
kogu maailma töörahva ja tervete rahvaste klassi-
võitlust.

Alustatud imperialistlik sõda tähendab revo-
lutsioonilise kriisi algust kogu kapitalistlikus
maailmas.

Kogu maailma proletaarlaste ülesanne on —
võidelda revolutsiooni võidu eest, imperialistliku
sõja kodusõjaks muutmise eest kodanluse vastu.

Milline ka ei oleks edasine arenemine, — asi
läheneb revolutsioonile.

Revolutsiooniline kriis pole veel valminud,
kuid revolutsiooniline kriis valmib kogu maailmas.
Marulise sõjale ettevalmistamisega ja ikka uutel
maadel fashistliku diktatuuri maksmapaneku
püüetega teritab kodanlus olukorda veel enam
ja kiirendab selle kriisi valmimist.

Lenini järgmised sõnad iseloomustavad olu-
korda:

„Kodanlus käitub, kui jultunud ja pea kaotanud metsa-
line, ta teeb lollusi lolluse järgi, teritades olukorda, kiiren-
dades oma hukatust . . . On tarvis revolutsiooniliste par-
teide praktikaga nüüd „tõendada“, et nendel on küllalt
teadlikkust, organiseerimisvõimet, sidet kurnatavate hul-
kadega, otsustavust, oskust, et seda kriisi edukaks, võidu-
rikkaks revolutsiooniks kasutada“¹.

Ükski ühiskondlik kord ei kuku ise, kui lä-

¹ Lenin. Kirjat. kogu, XXII, lhk. 340—341.

bimädanenud ta ka ei ole, teda peab kukutama. Mitte mingisugune revolutsiooniline kriis ei too proletariaadile võitu, kui proletariaat seda võitu ei oska organiseerida ja võita.

LENINI-STALINI LIPU ALL — TORMIJOOKSULE KAPITALISMI PEALE

Meie ülesanne seisab selles, et kapitalismi vastu ülestõusvaid töötavaid hulki organiseerida ühtseks, revolutsiooniliseks proletariaadi sõjaväeks ja teda tormijooksule viia kapitalismi vastu.

Meie üleilmne kongress peab kõvendama kõigi proletaarlaste tahet töölisteklassi lõhest ülesaamiseks, laia ühise väerinna loomiseks, mis suudab kapitali, fashismi ja sõja pealetungi vastu kõige laiemaid rahvahulki mobiliseerida.

Meie üleilmne kongress peab proletariaadile teed näitama ühe revolutsioonilise partei juurde, mis seisab marksismi-leninismi kõikumata alusel.

Meie peame kõik sellelt kongressilt selge teadvusega lahkuma, et meist oleneb, meie tööst sõltub proletariaadi ja kogu inimkonna saatus.

Meie peame sellelt kongressilt selge teadvuse kaasa viima, et töörahvahulki võib kapitalismi viletsusest, puudusest ja koledustest ainult kur-najateklassi kukutamise teel päästa, ainult proletariaadi diktatuuri ja nõukogude võimu maksmapanemisega.

Terves reas klasside vahelistes lahingutes osutus proletariaat veel nõrgaks, sellepärast et ta oli lõhutud ja et komparteid veel nõrgad olid.

Silmapilgu käsk on — komparteid, kui nõu-

kogude võimu eest võitluse juhtijate, kindlustamine. Maa ilma olukord on äärmiselt pingul. Iga päev võib meid suurte revolutsiooniliste sündmuste ette seada, miljoniliste hulkade vabastamise liikumise etteotsa astumise vajalikkuse ette. Meie, kommunistid, näitame hulkadele ainukest kriisist väljapääsu teed — NSV Liidu tööliste ja talupoegade teed, nõukogude võimu teed.

Meie ülesanne on — mitte üksi näidata seda teed, vaid hulkadega ja hulkade eesotsas käia seda teed.

Meie läheme võitlusesse — vabaduse, rahu, leiva, nõukogude võimu, sotsialismi eest.

Meie peajuhtsõna on — võitlus nõukogude võimu eest.

Meie lipp on — Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini lipp.

Meie juht on Stalin.

Selle lipu all sügavamalt hulkadesse, tihedamaks side hulkadega, laiemale proletariaadi ühine väerind!

Kommunistid, ühendage revolutsiooniline klass ühiseks organiseerituks miljoniliseks poliitiliseks sõjaväeks!

(Tormilised, kestvad kiiduavaldused, mis ovatsiooniks muutuvad. Kõik tõusevad püsti.)

Sm. WILHELM PIECK'I LÕPUSÕNA

Seltsimehed! Kuuepäevased läbirääkimised Kommunistliku Internatsionaali Täidesaatekomitee aruande kohta, millest 64 kõnemeest 46 maalt osa võttis, näitavad, millise määratu arenemisetee on Kommunistlik Internatsionaal — maailma proletariaadi eelvägi — VI üleilmsest kongressist saadik läbi teinud. Kõigil maadel on komparteid tugevnenud ja suurte hulgaliste töörahvaliidumiste etteotsa asunud. Kui VI üleilmse kongressi ajal reas sektsioonides veel sisemine fraktsiooniline võitlus kestis, siis nüüd on Komintern ja ta sektsioonid nagu mitte kunagi monoliitsed, liitunud ja ühtsed. Läbirääkimised näitasid selgelt kõigi meie sektsioonide ideoloogilist ja poliitilist ühtsust ja nende mõju kasvu hulkadele. (*Tormilised kiiduavaldused.*)

Täidesaatekomitee aruanne leidis kõikide kommunistlikkude parteide kõnelejate poolt täielikku heakskiitmist. Kõik, mida läbirääkimistes ülesastunud seltsimehed oma võitlusekogemustest jutustasid, kinnitas täies ulatuses seda, et *Kommunistliku Internatsionaali enamlik liin, ta rahvusvahelise arengu analüüs ja perspektiiv õige on.*

Proletaarse ühise väerinna loomine, kogu töörahva rahvaväerinna loomine kapitali, fashismi ja sõja pealetungi vastu on kõigi sekt-

sioonide poolt peaülesandena üles seatud, mille juures rida seksioone võitluses selle tähtsama ülesande täitmise eest juba mõnesugust edu on saavutanud. Kahjuks peame meie aga konstateerima, et kõnelejad läbirääkimistes mitte küllaldaselt tähelepanu aruandes kokkuvõetud rahvusvahelisele kogemusele ei pööranud, vaid piirdusid suuremalt osalt ainult oma maade sündmuste ja kogemuste valgustamisega.

Kominterni Täidesaatekomitee aruandes võeti mitmete meie parteide töö ja vead väga tõsise arvustuse alla. Suurem osa seltsimehi tunnistas läbirääkimistes, et see arvustus põhjendatud oli, kuid kaugeltki kõik ei rääkinud neist järeldustest, mida vaja nende töö parandamiseks teha. Meie ootame, et ülesastumistes teise päevakorra punkti kohta, kus ühise väerinna probleemid üles seatakse, seltsimehed selle puuduse täidavad.

Peab ka tähendama, et mõnede kõnelejate väljaastumistest kõlas rahuldustunne ühenduses saavutatud eduga ja polnud küllalt selgelt väljendatud, mispärast, vaatamata soodsatele tingimustele, polnud võimalik meie mõju hulkades suuremal määral kindlustada.

Seltsimees Cachin rääkis suurest tööst, mis Prantsusmaa kommunistlik partei võitluses proletariaadi ühise väerinna ja kogu töörahva rahvaväerinna pärast faschismi vastu läbi teinud. Prantsuse seltsimeeste taktika õigustas ennast ja tõi parteile suure poliitilise edu, kuid see edu vajab veel kindlustamist. Prantsusmaal on faschistlik hädaoht eriti suur, ja sellepärast on meil õigus prantsuse seltsimeestelt faschismivastases võitluses edasist edu nõuda õige liini

alusel, mis parteil on ja mis on eeskujuks kogu Kommunistlikule Internatsionaalile.

Prantsusmaal on ees suured lahingud. Kahes laagris mobiliseerutakse nende võitluste jaoks, ja rahvaväerinna võidul või kaotusel on kogu rahvusvahelise töolisteliikumise, rahvusvahelise olukorra peale määratu mõju.

Meie Prantsuse partei töö, kes laiades prantsuse rahva kihtides oskas äratada ja organiseerida fäschistlikule barbaarsusele vastupaneku tahet, peab kõigile meie parteidele eeskujuks olema.

Hispaania kommunistliku partei esindaja sm. Garsia kirjeldas meile suurte oktoobrilahingute elavat pilti ja neid jõupingutusi, mis partei proletariaadi ühise väerinna loomiseks ära tegi.

Kuid ka Hispaania parteis on poliitilisi nõrkusi. Erinevalt Austria komparteist meie Hispaania seltsimehed ei osanud peale sõjariistus ülestõusu 1934 a. oktoobris hulkadele sotsiaaldemokraatliku juhtivuse vigu ära seletada ja ei osanud saavutada suurte sotsiaaldemokraatlikkude hulkade pööret kommunismile. Võitlus Hispaanias pole lõppenud. Partei peab oma peale nüüd veel suurema algatuse võtma hulkade organiseerimiseks, peab ühise väerinna loomiseks sotsialistlikkude ja anarhistlikkude töolistega veel suuremaid pingutusi tegema, et tulevastele poliitilistele võitlustele ette valmistada. Meie oleme kindlad, et Hispaania seltsimehed, olles õigel teel, mitte üksi ei paranda oma töö puudusi, vaid saavutavad uusi suuremaid edusamme.

Sm. Furini väljendas Itaalia partei nimel oma täielikku nõusolekut minu teadaandega, mis kons-

tateeris pöörde algust Itaalia tööliste meeleoludes. Kuid sellest pole küllalt. Itaalia kommunistlik partei töötab veel fashistlikkudes organisatsioonides nõrgalt. Kuid ilma tõsise tööta neis organisatsioonides ta ei suuda laiade hulkadega sidet luua. Peab üle saama sektantlikkudest seisukohtadest selleks, et hulgalistes fashistlikkudes organisatsioonides tööd paremini hargestada. See on seda rohkem tarvilik, et olukord, mis ühenduses eelseisva sõjaga Abessiinia vastu tekib, nõuab, et partei oleks töölisteklassi laiade hulkade tõsiseks juhiks.

Kongressil ülesastunud kolm hiina seltsimeest hargestasid meie ees võitluste pildi Hiinas ja näitasid, kuidas Hiina partei kõige raskemates tingimustes oma- ja võõramaaliste rõhujate vastu võitlust organiseerib, võitlust nõukogude võimu pärast. Nende ülesastumised näitasid seda suurt teed, millist käis Hiina kommunistlik partei VI ja VII kongresside vahemikul. See tee täidab kogu maailma kommunistide südamed uhkuse ja rõõmuga. (*Tormilised kiiduavaldused.*) Seltsimehed rääkisid meile, kuidas partei hiiglasuureks hulgaliseks organisatsiooniks muutus, kuidas loodi punavägi, kuidas luuakse uut nõukogude riiki. Nad näitasid meile, kuidas töolistest, talupoegadest, käsitöolistest ja üliõpilastest väeülemad ja riigitegelased kasvasid ja kuidas 450-miljoniline rahvas partei juhtivusel, imperialistide poolt mahatallatud ja kuomintanglaste poolt piinatud, oma vabastamise eest võitleb.

Hiina kompartei on kõigile asumaade ja sõltuvate maade kommunistidele eeskujuks. Kuid Hiina kommunistliku partei kõrval sammusid mõnede asumaade kommunistlikud parteid VI

ja VII kongresside vahelisel ajajärgul samuti suurte hulgaliste liikumiste eesotsas. Need liikumised aga suruti imperialistide poolt maha. Nende maade parteidel tuleb nüüd uuteks võitlusteks uusi jõudusid koguda.

Rida asumaade parteisid, kes alles väikseid eelväe salku kujutavad, peab kogu oma tähelepanu sellele keskustama, et võitlust igapäevaste nõudmiste eest organiseerida, isegi kõige tühi-
semate eest, laiadesse töölistehulkadesse revolutsioonilist teadvust viia ja revolutsionääride kaadreid luua. Vaja on sektantsus, mis nende maade sektsioonides levinenud on, juurtega välja kiskuda.

Kõik seltsimehed, kes läbirääkimistes üles astusid, tunnistasid meie töö tarvilikkust kõigis töörahva hulgalistes organisatsioonides. Sarnase hulgalise töö vajaduse tunnistust oleme me varemaltki KITK pleenumitel kuulnud, kuid sellest hoolimata edenes see töö väga visalt. Seda võib seletada ainult sellega, et kommunistid ainult revolutsioonilistes organisatsioonides eelistavad töötada, vaadeldes igapäevast väikest tööd hulgalistes organisatsioonides, mis reformistide ehk kodanlis-demokraatlikkude ehk fashistlikkude parteide poolt loodud, kui teisejärgulist, mitte nii tähtsat ja kommunistile isegi mitte väärikat tööd. Sarnastele vaadetele ja seadetele peab otsustavalt lõpu tegema.

TÄIDESAATEKOMITEE TÖÖST

KITK aruandes oli alla kriipsutatud palju tähtsaid puudusi mitte ainult üksikutes sektsioonides, vaid ka Kommunistliku Internatsionaali Täi-

desaatekomitee töös. Kominterni TK peab oma töö paranduse tungivalt tarvilikuks ja tähtsaks. Rida seksioone esitas oma ettepanekud KITK töö paremustamise kohta, ja mõnedest nendest ma juba rääkisin Täidesaatekomitee aruandes. Resolutsioonide projekt aruande kohta, mis koostatud on delegatsioonide ettepanekute alusel, esitab need muudatused teile kinnitamiseks.

Täidesaatekomitee töös oli rida puudusi. Muidugi pole tõsist tähtsust sellel, et Täidesaatekomitee üksikutel juhtumitel õigeaegselt ühe või teise kirja peale ei vastanud, mis meie liikumise põhimisi poliitilisi küsimusi ei puudutanud. Võib väga võimalik olla, et sarnaseid juhtumisi ette tuli, ja et sm. Mülleril Luxemburgi kommunistlikust parteist, kes selle üle kaebas, õigus on. Kuid palju tähtsamad on sarnased juhtumid, mil Täidesaatekomitee ühe või teise seksiooni toetamisega tähtsates poliitilistes küsimustes hiljaks jäi. Neid Täidesaatekomitee töö üldpoliitilisi puudusi käsitas läbirääkimiste ajal eriti sm. Campbell (Inglismaa kommunistliku partei esindaja). Meie kriipsutame tungivalt alla, et täielikult tervitame sm. Campbelli arvustust. Kuid see arvustus pole kõigis asjus õige. Kui ma selle arvustuse juures peatan, siis ainult sihiga veel rohkem esiplaanile tõsta küsimusi, mis sm. Campbell esitas.

Täidesaatekomitee ühevõrdselt seksioonidega vastutab kõigi meie puuduste eest. Kuid oma püüdes tööd suurendada ja parandada Kominterni Täidesaatekomitee võib tugineda ainult seksioonide peale. Meie rõhutasime kategooriliselt seda suurt puudust, et Täidesaatekomitee oma töös seksioonide poolt küllaldast toetust

ei leidnud. Meie suudame oma töös ainult siis vigu ja puudusi kõrvaldada, kui Täidesaatekomitees töötavad sektsioonide paremad esindajad ja kui sektsioonid ise vastavaid probleeme Täidesaatekomiteele läbivaatamiseks esitavad.

Sm. Campbell peatas eriti põhjalikult *ametiühingulise töö* juures ja sektantlikkudel seadetal, mis sel alal väljendusid. Ta küsib, kas on õigus, et kõik vastutus sektantlikkude vigade eest, mis streigiliikumise strateegias ja taktikas väljendusid, lasub üksikutel parteidel, ja kas Täidesaatekomitee näitas õigeaegselt initsiatiivi võitluses tööst loobumise tendentside vastu reformistlikkudes ametiühingutes.

Täidesaatekomitee aruandes, tuginedes Strassburgi resolutsiooni vastavatele kohtadele, mõisteti põhjalikult hukka ametiühingulises töös ette tulnud sektantlikud vead. Kuid sm. Campbell oma arvustuses ei arvesta küllaldaselt, et Kominterni Täidesaatekomitee X, XI ja XII pleenumid kõnelesid sektantlikkude tendentside vastu ametiühingulistest küsimustes, mis avaldusid Strassburgi resolutsioonides. Sellepärast olen ma sunnitud mõnesuguseid tsitaate tooma.

KITK X pleenumi resolutsioonis on selgelt öeldud, et kommunistid „... mitte milgil tingimusel“ ei tohi „töölisi üles kutsuda reformistlikkudest ametiühingutest välja astuma“¹. Tööst reformistlikkudes ühingutes räägitakse: „Vastupidi, seda tööd peab veel rohkem kõvendama“². Veel rohkem, KITK X pleenum kõneles väga otsustavalt „...tööst *loobumise* hädaohtlikkude

¹ Teesid, resolutsioonid, otsused (Kominterni Täidesaatekomitee X pleenum). Gs. 1930 a., lhk. 57.

² Sealsamas, lhk. 57.

tendentside“ vastu „reformistlikkudes ametiühingutes“¹, ükskõik millise „reformistlikkude ametiühingute seesmise“ töö kohta tehtud otsuste muutmise“² vastu. Ja edasi tuuakse selles KITK X pleenumi otsuses järgmine koht „Pahempoolsuse“ lastehaigusest kommunismis“: „Et „masset“ osata aidata ja võita poolehoidu, kaasatunnet, „hulga“ toetust, ei tohi karta raskusi, ei tohi karta tülinorimist, jala ettepanemisi, haavamisi, tagakiusamisi „juhtide“ poolt... ja tingimata töötama seal, kus on hulgad“³.

KITK XI pleenum tunnistas oma resolutsioonis, et suurema osa Kominterni seksioonide peapuudus seisab

„eriti tähtsa töö oportunistlikus või sektantlikus allahindamises ja hoolimatuses reformistlikkudes ametiühingutes“⁴.

KITK XII pleenum väljendas samuti järsult ametiühingutevastaste tendentside vastu. Siin koht resolutsioonist:

„Üheks tähtsamaks hulkade mitteküllaldase mobilisatsiooni põhjustest komparteiide ja revolutsiooniliste ametiühingute organisatsioonide poolt on lubamata nõrk töö *reformistlikkude ametiühingute sees*... Reformistliku ametiühingulise bürokraatia mõju... võib murda mitte kisaga ametiühingute hävitamise üle, mille poole kommunistid ei püüa, mitte ametiühingutest ärajooksmisega, vaid visa tööga reformistlikkude ametiühingute sees, võitlusega iga reformistliku ametiühingu liikme pärast, iga *valitava koha* eest ametiühingus...“⁵

¹ Teesid, resolutsioonid, otsused (Kominterni Täldesaatekomitee X pleenum). Gls. 1930 a., lhk. 58.

² Sealsamas.

³ Lenin, Kuuskõide, V k., lhk. 437.

⁴ Kompartei ja kapitalismi kriis (KITK XI pleenum, stenograaf. aruanne). Partisdat. 1932 a., lhk. 632.

⁵ KITK XII pleenum (stenograaf. aruanne). Partisdat. 1933 a., lhk. 170—171.

Vaat mispärast ma arvan, et pole põhjust Täidesaatekomiteele etteheiteid teha selles, et ta oma peale algatust ei võtnud võitluses sektantlikkude tendentsidega ametiühingulises töös.

Sellegipärast võib võimalik olla, et Täidesaatekomitee mõnedel juhtumitel tõesti mitte kohe ja nõutava energiaga sektantlikkude tendentside vastu välja ei astunud, mis väljendusid partei ja eriti ametiühingulises töös.

Täidesaatekomitee jäi veidi hiljaks ka Strassburgi konverentsi otsuste parandamisega, mitte kohe neid vormuleerimisi muutes, mis ekslikudeks osutusid ja suuri kõverdusi sektsioonide töös esile kutsusid ja muutunud olukorrale ei vastanud.

Sm. Campbell kurtis selle üle, et Strassburgi resolutsioon oli Inglismaa kommunistlikule parteile, nagu ta ütles, „kaela määritud“, kui täiesti õige kõigis detailides ja vormuleerimistes. Kuid Täidesaatekomitee arvestas alati eriliste tingimustega Inglismaal ja pööras meie inglise selt-simeeste tähelepanu eriti vajadusele oma töös Inglismaal tugevalt püsivate ametiühingute traditsioonidega arvestada ja erilist tähelepanu pöörata töö peale ametiühingutes ning tihedale sidemele ametiühinguliselt organiseeritud töölistega. Kui selle juures Inglismaa kompartei töös parempoolseid vigu ette tuli ja Komintern neid vigu arvustas, siis ei tohi seda seletada kui sektantlikkude vigade ergutamist.

KÕVENDADA TÖÖD NOORTE SEAS

Nüüd lähen üle noorsoo küsimusele. Sm. Browder Ameerika delegatsioonist ei lugenud õi-

geks, et Täidesaatekomitee aruandes liig vähe tähelepanu noorte küsimusele oli pühendatud. Selles on tal õigus. Meie oleksime pidanud veel rohkem ruumi andma suurtele puudustele, mis meie seksioonide töös noorte töötavate hulkade võitmise alal ja kommunistlikkude noorteühingute toetamise alal aset leiavad.

Töötavate noorsoohulkade võitmine kuulub meie tähtsamate ülesannete hulka, eriti võitluses fashismi vastu ja imperialistliku sõja vastu. Meie seksioonid, kes töötavad legaalses ja illegaalses tingimustes, peavad noorte võitmisele suurimat tähelepanu pöörama ja praktilisi abinõusid tarvitusele võtma, et arvestades noorte tungi aktiivsele tegevusele spordi, kultuuri ja poliitika alal, noori ühise väerinna ridadesse tõmmata ja mitte lubada, et nad fashistliku demagoogia ohvriks langevad.

Sm. Furini Itaalia delegatsioonist tõi väga tõsised etteheited Noorte Kommunistliku Internatsionaali Täidesaatekomitee vastu esile. Ta süüdistas NKI Täidesaatekomiteed sektantsuses ja ütles, et sellepärast NKI osutus võimetuks kommunistlikke noorteühinguid õieti juhtima. See on, kahtlemata, liialdatud. Kuid jääb faktiks, et NKI-s kaua aja jooksul olid tugevad sektantlikud harjumused, mis takistasid hulgalise noorsooliikumise loomist. Viimastel aastatel on olukord NKI-s tuntavalt paranenud. Kuid ikka veel pole noorsooliikumisel hulgalist iseloomu ja peidab eneses tugevaid sektantlikke olluseid.

Sm. Andrei, kes NKI Täidesaatekomitee nimel üles astus, näitas, kuidas NKI püüdis kom-

munistlikke noorteühinguid tõelikku hulgalisse töösse töötavate noorte hulgas tõmmata. Tema arvustus sektantlikkude vigade üle oli täiesti õige, kuid arvustusel oli see puudus, et see üldistest raamidest kaugemale ei ulatanud, puudus NKI töö konkreetne arvustus. Ei tehtud ka sektantlikkude vigade põhjuste põhjalikku analüüsi ega tehtud konkreetseid ettepanekuid nende puuduste kõrvaldamiseks.

Muidugi, NKI peale langeb suur osa vastutust nõrga töö eest noorte keskel. Kuid meie, Kommunistliku Internatsionaali Täidesaatekomitee, parteid kanname ühes NKI-ga vastutust töötavate noorte võitmises revolutsioonilise võitluse poole. Kommunistliku Internatsionaali seksioonid peavad noorsooliikumist kui oma töö ühte tähtsat osa vaatlema, võideldes suurte töötavate hulkade võitmise eest ühise väerinna poole, nende revolutsioonilisse võitlusse tõmbamise eest.

Täidesaatekomitee ülesanne on — oma tegevuse raskusekeskpunkti rahvusvahelise töölisteliikumise peamiste poliitiliste ja taktiliste seadete väljatöötamisele üle viia ja suuremal määral, kui seni, seksioonide sisemistesse organisatsioonilistesse asjadesse vahelesegamist vältida. Meie oleme — raudse distsipliiniga maailma partei, vastupidiiselt II internatsionaalile.

Loomulikult segab Täidesaatekomitee ka edaspidi vahele, kui meie seksioonide töös suured puudused avalduvad. Kuid raskusekeskpunkti, rõhutame veel kord, peame üle viima just rahvusvahelise töölisteliikumise põhimiste poliitiliste ja taktiliste seisukohtade väljatöötamisele.

FASCHISM VÕI SOTSIALISM, SÕDA VÕI RAHU?

Seltsimehed!

Hulkade ette on seatud küsimus:

Faschism või sotsialism, sõda või rahu?

See või teine lähe oleneb meie klassi võimusest, tema eelväe tööst, kommunistidest.

Meie seksioonidel lasub määratusuur vastutus: kõige lühema aja jooksul hulkades mõju võita, et neid hulki võimalik oleks otsustavatesse lahingutesse viia.

Meie astume töölisteklassi lõhest ülessaamise ajajärku ja loome töölisteklassis jõud, mis suudavad kukutada kapitalismi ja proletariaadi diktatuuri maksma panna.

Meie poolt märgitud tee on — ühise proletarse väerinna loomine, ühtse ametiühingulise liikumise loomine, kogu töörahva rahvaväerinna loomine ja ühise revolutsioonilise proletariaadi partei loomine Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetuse läbiproovitud teoreetilistel ja organisatsioonilistel alustel.

Meie, kommunistid, oleme — kõige laiema tööliste võitlusrinde algatajad ja organiseerijad rahu, vabaduse ja leiva eest, kurnajate ja rõhujate rinde vastu.

Sarnase rinde loomine pole kerge asi. On tarvis, et hulgad meid, kommuniste, mõistaksid, meie peame nende keelel rääkima õppima, hulki sütitama ja juhtima.

Meie peame õppima miljoneid inimesi, mitmesuguste arusaamiste, veenete ja ilmavaadetega, ühisele võitlusele õhutama. Selle jaoks on meil tarvis meie töö stiili ja meetodeid sarnaselt muuta,

et kõige lühema ajaga maksimaalselt laialdasi sidemeid nende hulkadega saavutaksime.

Meie, kommunistid, peame oskama iga muudatust üksikute maade kodanluse poliitikas ära kasutada, igat vastuolu valitsevate klasside laagris tagurluse ja faschismi, sõjahädaohu ja kapitali pealetungi tagasilöömiseks.

Nõukogude Liidu töölised ja talupojad Lenini-Stalini partei juhtimise all näitasid tee kogu maailma tööliste.

Sotsialismi võit Nõukogude Liidus annab meile, kommunistidele, ja hulkadele jõu ta eeskujule järgneda.

See kontrast, mida sm. N. N. Popov oma eredas kõnes rõhutas, Nõukogude Ukraina arenemise ja Lääne-Ukraina arenemise vahel poola paanide kanna all, näitab ühel lõigul kahe maailma kontrasti — sotsialismi maailma ja kapitalismi maailma kontrasti.

Kodanlus tõukab maailma faschismile ja sõjale, et töörahvahulkade revolutsioonilise rinde rõngast välja pääseda. Meist, kommunistidest, töölisteklassist, oleneb, kas see õnnestub kodanlusel.

Kunagi veel pole kommunistlikkude parteide vastutus nii suur, nii tõsine olnud, kui praegusel silmapilgul.

Kommunistliku Internatsionaali VII üleilmne kongress ja tema sektsioonid kutsuvad töötavaid hulki üles ühiseks võitluseks vabaduse, rahu ja leiva, nõukogude võimu ja sotsialismi eest.

Meie loosung võitluses proletariaadi enamuse võitmiseks on —

Laiemale rinne! Tungige sügavamale kõigisse organisatsioonidesse!

Meie ülesanne kommunistlikkude parteide sees on —

Parteide kindlustamine ja meie parteiorganisatsioonide poliitilise taseme tõstmine!

Seltsimehed! Võideldge meie suurima ajaloolise ülesande lahendamise eest — kogu töötavale inimsoole vabastamist, heaolu ja õnne saavutada. (*Tormilised kestvad kiiduavaldused. Kõik tõusevad ja laulavad „Internatsionaali“.*)

SISUKORD

Kahe arenemistee ajalooline läbikatsumine	3
I. Revolutsioonilise liikumise uue tõusu kasvamine	8—20
Proletariaadi majanduslikud ja poliitilised võitlused	8
Sektantlikkude vigade tagajärjed	15
II. Revolutsiooniline liikumine kriisi suurima teravnemise aastatel	21—50
Imperialistlik kodanlus otsib väljapääsu sõjas ja fashismis	23
Töölisklass otsib pääseteed revolutsioonis	26
Töötute võitlus	27
Streikiliikumine	30
Puudused töörahva hulgalise võitluse organiseerimises	33
Olla alati hulkadega, hulkade eesotsas	36
Võitlus proletariaadi liitlaste pärast	40
Faschistide pealetung Saksamaa töörahvale	44
Kodanlusel ei õnnestanud hulkade võitlusetaht nõrgestada	48
III. Sotsialistlikkude tööliste pööre ühise väerinna poole kommunistidega	51—72
Sotsiaaldemokraatia poliitika pankrott	53
Ühise väerinna ja fashismivastase rahvaväerinna edu	59
Lõhe kõrvaldamise tee töölisteklassis	66
Hiina nõukogude võidukäik	68
V. Kommunistlik Internatsionaal ja tema sektioonid	73—97
Vahvad kommunismi võitlejate rühmad	77
Selgitada hulkadele Kominterni programmi, strateegiat ja taktikat	80

Side hulkadega on enamluse seadus	83
Kominterni tähtsamad sektsioonid	87
Leninlik juhtivuse stiil	92
II Internatsionaali ajaarvamine on lõpule jõudnud	94
V. Maailma arengu ja maailma revolutsiooni perspektiivid	98—109
NSV Liit — maailma proletariaadi ohkus ja kuulsus	98
Revolutsiooniline kriis valmib	101
Faschism on — sõda	104
Sotsialism on — rahu	106
Lenini-Stalini lipu all — tormijooksule kapitalismi peale	108
Sm. Wilhelm Plecki lõpusõna	110—123
Täidesaatekomitee tööst	114
Kõvendada tööd noorte seas	118
Faschism või sotsialism, sõda või rahu	121

TELLIGE KOMINTERNI VII KONGRESSI KOHTA
ALLNIMETATUD KIRJANDUST:

G. DIMITROV

FASCHISMI PEALETUNG
JA KOMMUNISTLIKU INTERNATSIONAALI
ÜLESANDED VÕITLUSES TÖÖLISKLASSI
ÜHTSUSE EEST FASCHISMI VASTU

KOMMUNISTLIKU INTERNATSIONAALI
VII ÜLEILMSE KONGRESSI OTSUSED

PEALE SELLE ILMUVAD VEEL
sm. MANUILSKI ARUANNE, sm. MANUILSKI
KÕNE, sm. ERKOLI ARUANNE

TELLIMISED SAATA VÄLISMAATÖÖLISTE JA
VÄHEMUSRAHVUSTE KIRJANDUSMAJALE
ЛЕНИНГРАД, ПРОСПЕКТ 25 ОКТЯБРЯ 16

... ja ...
...
...
...

TELLISE KONGRESSI VI KONGRESSI KÕNLA
KÄLMETATUD KIRJANDUST:

...

...
...

G. DIMITROV

FASCHISMI PELETUNG

JA KOMMUNISTLIKU INTERNATSIONAALI

TESENGED VOITUSE TOOLIKAS

ÜHTSUSE FIRST FASCHISMI VASTU

KOMMUNISTLIKU INTERNATSIONAALI
VII ÜLEMISE KONGRESSI OTSUSED

PEALE SELLE ILMUVAID VEEL
sm. MANUJSKI ARUANNE, sm. MANUJSKI
KÕNE, sm. ERKOLI ARUANNE

TELLIMISE SAATA VALISMAATÖÖLISTE JA
VÄHENDRAHVUSTE KIRJANDUSMAALALE
TEHNITPAAL, IPOCHENT 25 OKTOBER 19

HIND 75 KOP.

В. П И К

ОТЧЕТ О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИСПОЛНИ-
ТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА КОММУНИСТИ-
ЧЕСКОГО ИНТЕРНАЦИОНАЛА

ДОКЛАД НА VII КОНГРЕССЕ КОМИНТЕРНА
НА ЭСТОНСКОМ ЯЗЫКЕ

ИЗД. Т-ВО ИНОСТРАННЫХ РАБОЧИХ В СССР
ЛЕНИНГРАД, 141, АПРАКСИН ПЕР., 2

VÄLISMAATÕÖLISTE KIRJASTUSÜHISUS NSV
LIIDUS, LENINGRAD, 141, APRAKSINI PÕIKUUL., 2
